

ØKONOMI- og HANDLINGSPLAN 2025-2028

BUDSJETT 2025

Formannskapetets innstilling

1	FORMANNSKAPETS INNSTILLING	3
1.1	VERBALE VEDTAKSPUNKTER	3
1.2	BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFTSBUDSJETTET	7
1.3	BEVILGNINGSOVERSIKT - INVESTERING	8
1.4	ØKONOMISK OVERSIKT ETTER ART - DRIFT	10
1.5	OVERSIKT OVER GJELD OG ANDRE VESENTLIGE FORPLIKTELSER I ØKONOMIPLANEN OG ÅRSBUDSJETTET	11
2	KOMMUNEDIREKTØRENS INNLEDNING	12
3	SENTRALE ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER.....	15
3.1	FRIE INNTEKTER OG TALL FRA STATSBUJETTET	15
3.2	SÆRLIGE FORHOLD FOR BUDSJETT 2025.....	16
3.3	BOSETTING AV FLYKTNINGER	17
3.4	BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN.....	20
3.5	UTVIKLINGEN FRAMOVER	22
3.6	KOSTRAANALYSE.....	24
3.7	BUDSJETTPOSTER 5-4 1.LEDD	26
4	MÅLTALL.....	30
4.1	KOMMUNESTYRETS MÅLTALL KL. § 14-2C.....	30
4.2	HANDLINGSPLANENS MÅLTALL	31
5	INVESTERINGSPROGRAM.....	35
5.1	INVESTERINGSRAMMER MED DETALJER	35
5.2	FINANSIERING AV INVESTERINGENE	36
5.3	STARTLÅN	36
6	DRIFTSRAMMENE	37
6.1	POLITIKK – RAMME A.....	38
6.2	INTERKOMMUNALE SAMARBEID – RAMME B	40
6.3	POLITISK OG LOVBESTEMTE TILSKUDD – RAMME C	47
6.4	ADMINISTRASJON - RAMME D	50
6.5	OPPVEKST – RAMME E	54
6.6	HELSE OG OMSORG – RAMME F.....	59
6.7	SAMFUNNSUTVIKLING – RAMME H.....	67
6.8	VANN OG AVLØP – RAMME J.....	75
6.9	FELLES INNTEKTER OG UTGIFTER – RAMME M	80
7	VEDLEGG.....	82
7.1	GEBYRREGULATIV OG BETALINGSSATSER.....	82
7.2	TILTAKSKATALOG	85
7.3	SKIEMA ETTER ØKONOMIFORSKRIFTENS §5-6.....	85

1 Formannskapetets innstilling

1.1 Verbale vedtakspunkter

1.1.1 Budsjett og økonomiplan.

1. Økonomiske oppstillinger etter [§ 5-4](#) og [§ 5-5](#) vedtas som kommunens budsjett og økonomiplan for perioden 2025-2028.
2. Kommunens finansielle måltall for budsjett/økonomiplan 2025-2028 slik:

	Måltall	BUD 2025	BUD 2026	BUD 2027	BUD 2028
1	Netto driftsresultat	0,0 %	0,5 %	1,0 %	1,0 %
2	Disposisjonsfond	2,0 %	2,5 %	3,0 %	3,5 %
3	Netto lånegjeld	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %
4a	Avvik fra budsjett 01.01	-1,0 %			
4b	Avvik fra budsjett 30.06	0,0 %			

Netto lånegjeld beregnes fra alle lån minus startlån og avskrivningsgrunnlag selvkost.

1.1.2 Skatter.

3. Det utlignes skatt på formue/inntekt med maksimalsatser Stortinget fastsetter for inntektsåret 2024.
4. Det skrives ut skatt på formue/inntekt med maksimalsatser Stortinget fastsetter for inntektsåret 2025.
5. I medhold av eiendomsskatteloven [§§ 2 og 3](#), skrives eiendomsskatten ut etter utskrivningsalternativ «a) Faste eiendommer i hele kommunen».
6. Den generelle skattesatsen settes til 7 promille jf. [esktl. § 11 første ledd](#). For boliger og fritidseiendommer settes skattesatsen til 4 promille jf. [esktl. § 11 2.ledd](#).
7. For utskrivning av skatt på boligeiendommer benytter kommunen Skatteetatens formues grunnlag for de boliger hvor dette er beregnet jf. [esktl. § 8 C-1](#)
- 8. Bunnfradrag settes til 250 000,- kroner.**
9. Nome kommune har følgende fritak for eiendomsskatt:
 - o Alle eiendommer som omfattes av [esktl. § 5](#).
 - o Eiendommer eid av lag, foreninger, stiftelser og institusjoner fritas etter [esktl. § 7 a](#).
 - o Fredede bygninger fritas etter søknad, jf. [esktl. § 7 b](#).
 - o Nyoppført bygning som brukes som bolig fritas [esktl. § 7 c](#) det året boligen tas i bruk og de 2 påfølgende år, eller til kommunestyret endrer eller opphever fritaket.
10. Eiendomsskatten betales i fire eller tolv terminer, jf. [esktl. § 25](#).
11. Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt i 2025 benytter kommunen skattevedtekter fastsatt av Sakkyndig nemnd for eiendomsskatt.

1.1.3 Finans.

12. Nome kommune betaler avdrag etter minimumsavdragsprinsippet i henhold til [kommunelovens §14-18](#) Avdrag på lån. Avdragstiden settes til maksimalt 40 år.
13. Nome kommune tar opp lån inntil 57 936 000 kroner, jamfør [skjema §5-5](#) og [kommunelovens §14-15](#) Lån til egne investeringer.
14. Det er en forutsetning at alle investeringstiltak er fullfinansierte før igangsetting.
15. Nome kommune tar opp startlån med 10 000 000,- kroner i Husbanken til videre utlån i 2025.
16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge kredittinstitusjon og lånevilkår, herunder fastsette løpetid innenfor vedtatt låneramme. Kommunedirektør gis også fullmakt til å refinansiere lån.

1.1.4 Kommunale gebyrer – gebyrregulativet.

17. Satser for gebyr og egenbetaling vedtas som vist i vedlagt dokument "Gebyr og betalingssatser 2025".

1.1.5 Søknader.

18. Kontantoverføringen til Nome kirkelige fellesråd fastsettes til 8 millioner kroner inkludert festeavgiftene for gravplasser. Tilskuddet inngår i rammeområde C: Politiske/lovbestemte tilskudd og medlemskap.
19. Søknad om midler til nye kartdata Telemarkskanalen. Det er lagt inn på ramme H: med 50.000 kroner.
20. Søknad fra Røde kors om fortsettelse av partnerskapsavtalen. **285 000,- kr er bevilget på rammeområde C til videreføring av avtalen.**
21. Kontrollutvalget har vedtatt et budsjett for 2025 på til sammen 1 426 200,- kroner, som inkluderer revisjonstjenester godkjennes.

1.1.6 Fond.

22. Inntekter (526 000,- kr) fra konsesjonsavgift i 2025 avsettes til bundet fond til næringsformål i 2026. Tidligere års avsetning på kroner 526 000,- brukes til å finansiere deler av tilskuddet til Midt-Telemark og Nome utvikling i 2025.
23. Budsjettet med bruk av fond feiertjenester 93.400,- kr og bruk av viltfond 36 000,- kroner. Budsjettjusteringer av alle bundne fond delegeres til kommunedirektøren å gjennomføre på vegne av kommunestyret. Endringene skal vises i forskriftsskjema §5-4.
24. Bruk av disposisjonsfond med **7 929 000,- kr i 2025**. For hele økonomiplanperioden bevilges det **13 173 000,- kroner** fra disposisjonsfondet. Disposisjonsfondet kan kun budsjetteres og regnskaps føres på forskriftsskjema §5-4 1.ledd.

1.1.7 Disponering av lønnsreserve.

25. Det avsettes 15 millioner til lønnsøkninger i 2025. Budsjettjusteringer basert på beregninger av lønnsøkninger, pensjon og arbeidsgiveravgift delegeres til kommunaldirektøren å gjennomføre på kommunestyrets vegne.

1.1.8 Andre verbalvedtak.

1. Kommunedirektøren bes legge frem en sak vedrørende innføring av «Sommerlek». Et kommunalt delfinansiert barnepasstibud i sommerferien for alle barn med plass i SFO og barnehage i Nome kommune.
2. Ansatte i SFO og barnehage får tilbud om å jobbe i helse for å bidra til lettere sommerferieavvikling.
3. Det skal drives aktivt rekrutteringsarbeid i ungdomsskolene i Nome. Det bør tilbys plasser til både «skygg en voksen» og utplasseringsplasser på områder der Nome kommune trenger og mangler arbeidskraft.
4. Sykefravær:
Det startes opp med følgende tiltak:
 - a. prosjekt «vaske seg på hendene»
 - b. Strengere praksis og oppfølging (for eksempel i foreldremøter) av rutiner for Nome kommune for når barn skal holdes hjemme grunnet sykdom i SFO, barnehage og skole.
 - c. Det startes opp et prosjekt lik Romerike barnehage der det ble brukt bonusordninger og sykefraværet ble halvert.
 - d. Etatsledere får særlig og direkte ansvar for oppfølging og innmelding av sykefravær. Etatslederne rapporterer status i arbeidet, til deres respektive politiske utvalg ved hvert møte.
5. Nome kino og pulsen kiosk legges ikke ned, men kommunens utgifter dekkes inn med økte billettinntekter.
6. Barna er fremtiden og det viktigste vi har. Det er de fleste helt enige om. Så hvordan ivaretar vi dem på best mulig måte?
Ber om at kommunedirektøren utreder muligheten for å etablere familiens hus i Nome kommune, gjerne med lokasjon i Lunde sentrum om mulig, som kan gi svar på fordeler og ulemper ved å samlokalisere ulike tjenester som helsesykepleier, barnevernstjenesten, PPT osv for å kunne gi et mer helhetlig tilbud til barn og familier som har behov. Dette vil først og fremst sees som et forebyggende tiltak og kan på sikt gi lavere kostnader i forhold til spesialundervisning, tiltak fra barnevernet, utredninger fra PPT og BUP, samt økonomisk sosialhjelp.
Ber om at kommunedirektøren legger frem mulighetene for «Familiens hus» ved presentasjon av budsjett og økonomiplan i oktober/november 2025.
7. Samlokalisering av flykntingstjenesten med NAV.
Kommunestyre ber kommunedirektøren legge frem en sak hvor fordeler/ulempene ved å slå sammen flykntingstjenesten og NAV i Nome og Midt-Telemark for å hjelpe flere inn i aktivitet og arbeid.

1.1.9 Endring av kommunedirektørens forslag til Budsjettbevilgninger.

Tabellen viser netto sum av endringer i formannskap og kommunestyret.

Ramme	Beskrivelse av endringene Beløp i hele 1000,- kr.	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
A	Reduksjon møtemat politikere	-45	-45	-45	-45
B	Utsatt deltakelse i Kongsbergregionen		-1 600		
C	Videreføre tilskudd til Røde kors	285	285	285	285
C	Ikke kutt tilskudd Smiso		24	24	24
E	Reverser samling av ungdomsskolene		1 044	3 468	3 468
E	Reversere avvikling av Skoemyra barnehage			629	629
E	Redusere sykefravær barnehage –	205	205	205	205
F	Reversere nedleggelse av Lundetunet/Ribo Alt 2.3	957	2 027	2 027	2 027
F	Reverser etablering av middagstilbud		-223	-223	-223
N	Beholde bunnfradrag med 250 000,- i 2025	3 600			
N	Ekstra rammetilskudd - nysaldering	-5 062	-5 062	-5 062	- 5 062
N	Endret bruk av disposisjonsfond	60	1 142	-1 308	-1 308
N	Avsetning til disposisjonsfond		2 203		
N	Redusert renter og avdrag av endret investering				
H	Andre driftskonsekvenser av endret investering				
	Sum endringer i driftsbudsjettet	0	0	0	0
	Sum bruk av disposisjonsfond	-7 929	2 203	-4 030	-3 416
INV	Ingen endringer av investeringstiltak				

1.2 Bevilgningsoversikt Driftsbudsjettet

Kommunens driftsbudsjett etter kommunelovens økonomiforskrift §5-4 vedtas slik tabellene viser.

§ 5-4 Bevilgningsoversikt drift - Budsjett/økonomiplan 2025-2028								
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
		År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
1	Rammetilskudd	- 230 945	- 238 073	- 239 084	- 256 506	- 256 506	- 256 506	- 256 506
1	Inntektsutjevning	- 36 943	- 47 735	- 44 936	- 36 366	- 36 366	- 36 366	- 36 366
2	Skatt på inntekt og formue	- 196 415	- 200 585	- 201 785	- 222 900	- 222 900	- 222 900	- 222 900
3	Eiendomsskatt	- 24 504	- 24 000	- 24 100	- 26 700	- 30 300	- 30 300	- 30 300
4	Andre generelle driftsinntekter	- 71 552	- 61 163	- 65 248	- 56 793	- 47 346	- 39 109	- 33 982
5	SUM GENERELLE DRIFTSINNEKTER	- 560 359	- 571 556	- 575 153	- 599 265	- 593 418	- 585 181	- 580 054
6	Sum bevilgninger drift, netto	545 749	545 978	556 475	553 871	540 881	536 774	532 299
7	Avskrivninger	30 776	29 000	29 000	37 000	38 000	38 000	38 000
8	SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	576 525	574 978	585 475	590 871	578 881	574 774	570 299
9	SUM BRUTTO DRIFTSRESULTAT	16 166	3 422	10 322	- 8 394	- 14 537	- 10 407	- 9 755
Finansinntekter og utgifter								
10	Renteinntekter	- 6 718	- 4 000	- 7 500	- 5 500	- 5 000	- 4 500	- 4 000
11	Utbytte	- 15 940	- 13 200	- 16 000	- 8 351	- 10 135	- 11 654	- 15 079
13	Renteutgifter lån per 31.12.2024	29 876	36 130	36 130	33 700	27 499	26 300	25 499
13	Renterutgifter nye lån 2025-2028				1 304	4 210	6 732	8 128
14	Avdrag på lån nye lån 2025-2028					2 339	4 888	6 702
14	Avdrag på lån pr 31.12.2024	28 206	26 000	29 500	30 000	29 250	28 501	27 750
15	SUM NETTO FINANSUTGIFTER	35 424	44 930	42 130	51 153	48 163	50 267	49 000
16	Motpost avskrivninger	- 30 776	- 29 000	- 29 000	- 37 000	- 38 000	- 38 000	- 38 000
17	SUM NETTO DRIFTSRESULTAT	20 814	19 352	23 452	5 759	- 4 373	1 859	1 245
Disponering/dekning av netto driftsresultat								
18	Overføring til investeringsregnskapet	11 515	2 150	2 200	2 300	2 300	2 300	2 300
19	Avsetninger til bundne driftsfond	3 041	800	750	526	526	526	526
20	Bruk av bundne driftsfond	- 7 220	- 571	- 571	- 655	- 655	- 655	- 655
21	Avsetning til disposisjonsfond	-	-	-	-	2 203	-	-
22	Bruk av disposisjonsfond	- 28 150	- 21 731	- 25 831	- 7 929	-	- 4 030	- 3 416
23	Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-	-	-	-	-
24	Sum disponeringer/dekning	- 20 814	- 19 352	- 23 452	- 5 759	4 373	- 1 859	- 1 245
25	Overføring til senere budsjettår	-	-	-	-	-	-	-

Naturressurskatten inngår i «andre generelle driftsinntekter» (se side 30) og samtidig inngår i beregningen av inntektsutjevningen. Naturressurs-skatten inngår i tallene til statsbudsjettet ved

Kommunens frie inntekter					
	Ramme-tilskudd	Inntekts-utjevning	Skatte-inngang	Naturressurs-skatt	Sum
Statsbudsjettet	251 444	31 621	231 084	inkl.	514 148
KS-modellen	251 444	36 185	221 578	3 438	512 645
I Budsjett	251 444	36 366	222 900	3 438	514 148

beregning av skatteinngang. KS-modellen tar skatten med i sine beregninger. Kravet til regnskapsføring og budsjettering er altså ulik.

Det er også normalt at det er noe avvik fra Regjeringens «grønn bok» og KS-modellen som kommer noen dager senere. De fleste gangene er det KS-modellen som viser seg å være riktig.

I Nome kommune sitt budsjett er KS-modellen benyttet, men justert slik at sluttsummen blir lik statsbudsjettet.

Bevilgningsoversikt drift - Budsjett/økonomiplan 2025-2028

Alle beløp i 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Bevilgning til rammeområdene	År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
A: Politikk	3 059	2 960	2 960	3 381	3 081	3 726	3 306
B: Interkommunale samarbeid	91 575	88 385	89 706	93 117	89 708	89 069	87 331
C: Politisk/lovbestemte tilskudd og medlemskap	13 354	12 410	12 510	12 649	12 560	12 523	12 148
D: Administrasjon	22 102	22 270	22 370	26 077	24 676	23 279	23 305
E: Oppvekst	156 348	157 360	161 136	150 136	142 123	137 153	133 876
F: Helse- og omsorg	227 766	239 845	241 845	232 278	230 017	232 540	232 767
H: Samfunnsutvikling	70 159	55 346	57 346	54 114	55 112	52 897	54 468
J: Vann og Avløp	1 675	-	-	469	547	550	548
M: Felles inntekter/utgifter	- 45 011	- 32 895	- 31 695	- 18 067	- 16 505	- 14 518	- 15 009
SUM DRIFT FORDELTE PÅ RAMMEOMRÅDENE	541 027	545 681	556 178	553 216	540 225	536 119	531 644
Korreksjon rammer: Avsetning til bundet fond	4 723	297	297	655	655	655	655
SUM BEVLINGNINGER DRIFT NETTO (LINJE 6)	545 749	545 978	556 475	553 871	540 880	536 774	532 299

Bundne fond til selvkostområdene er brukt/avsatt på virksomhetenes rammer. Bruk av bundet fond fra konsesjonsavgift er benyttet på ramme C med 526.000 kroner. På selvkostområdene er det brukt 129.000 kroner fra bundne fond.

1.3 Bevilgningsoversikt - investering

Kommunens investeringsbudsjett etter kommunelovens [økonomiforskrift §5-5](#) vedtas slik:

§ 5-5 Bevilgningsoversikt investering							
Alle beløp i 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Investeringer i varige driftsmidler	83 141	73 235	115 003	72 460	88 690	88 990	34 740
Tilskudd til andres investeringer	941	800	800	800	800	800	800
Investeringer i aksjer/andeler i selskaper (KLP)	11 516	2 150	2 150	2 300	2 300	2 300	2 300
Utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	95 597	76 185	117 953	75 560	91 790	92 090	37 840
Kompensasjon for merverdiavgift	- 7 858	- 11 350	- 19 185	- 6 332	- 14 738	- 14 798	- 3 948
Tilskudd fra andre	- 7 580	- 3 535	- 5 535	- 8 992	- 1 200	- 29 200	- 3 780
Salg av varige driftsmidler	- 215	-	-	-	-	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	- 69 237	- 59 150	- 90 150	- 57 936	- 73 552	- 45 792	- 27 812
Sum investeringsinntekter	- 84 890	- 74 035	- 114 870	- 73 260	- 89 490	- 89 790	- 35 540
Videreutlån	14 230	-	12 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Bruk av lån til videreutlån	- 14 230	-	- 12 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000	- 10 000
Avdrag på lån til videreutlån	2 399	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Mottatte avdrag på videreutlån	- 3 707	- 2 500	- 2 500	- 2 500	- 2 500	- 2 500	- 2 500
Netto utgifter videreutlån	- 1 308	-	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	- 11 515	- 2 150	- 2 200	- 2 300	- 2 300	- 2 300	- 2 300
Avsetning til bundne investeringsfond	2 191	-	-	-	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	- 74	-	883	-	-	-	-
Avsetning til frie investeringsfond	-	-	-	-	-	-	-
Bruk av frie investeringsfond	-	-	-	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	- 9 399	- 2 150	- 3 083	- 2 300	- 2 300	- 2 300	- 2 300
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	-	-	-	-	-	-

Investerings tiltak uten tilskudd						
Alle beløp i 1000 kroner			Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
			År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
X10	I118	Egenkapitalinnskudd KLP	2 300	2 300	2 300	2 300
X10	I119	Rammebevilgning kirkelige formål	800	800	800	800
X11	I100	Ramme for IT-utvikling - fellesramme	1 065	1 065	1 065	1 065
X11	I102	Ramme IKT-utvikling - lokal pott	2 500	1 250	1 250	2 500
X11	I120	Ramme for IT-utvikling - skoler/barnehager	2 200	2 200	2 200	2 200
X12	I216	Samlepost vann og avløp	15 000	15 000	15 000	15 000
X12	I231	Vrangfoss og Svenseid RA	25 000	-	-	-
X13	I300	Trafikksikkerhetstiltak	-	2 000	2 000	2 000
X13	I322	Asfalterte grusveger	-	-	1 000	1 000
X13	I333	Miljøoppgradering av veier	300	300	300	300
X13	I335	Nye gateløys	-	700	-	700
X14	I400	Bibliotek Lunde	13 500	-	-	-
X14	I459	Samlokalisering av felles base eiendom og V/A	4 000	-	-	-
X14	I486	Formålsbygg - Rehabilitering	5 000	5 000	5 000	5 000
X14	I523	Ombygging service rådhuset	600	-	-	-
X15	I160	Ramme for utstyr/bil - teknisk sektor	550	550	550	550
X18	I134	Nytt utstyr/inventar Helse og omsorg	125	125	125	125
X19	I170	Kjøp av transportmidler - brann	800	-	-	4 300
X19	I507	Branngarasje Lunde	320	-	-	-
X72	I470	Opprusting Bjervatun	1 500	60 500	60 500	-
Sum Investerings tiltak			75 560	91 790	92 090	37 840
Øremerkede tilskudd						
			Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
			År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
X13	I300	Trafikksikkerhetstiltak	-	- 1 200	- 1 200	- 1 200
X19	I170	Kjøp av transportmidler - brann	-	-	-	- 2 580
X19	I507	Branngarasje Lunde	- 192	-	-	-
X14	I400	Bibliotek Lunde	- 8 800	-	-	-
X72	I470	Opprusting Bjervatun	-	-	- 28 000	-
Sum tilskudd			- 8 992	- 1 200	- 29 200	- 3 780

1.4 Økonomisk oversikt etter art - drift

Forskriftsskjema § 5-6 - Tall i hele 1000		Regnskap 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	%
1.	Rammetilskudd	-267 888	-285 808	-292 872	
2.	Inntekts- og formuesskatt	-196 415	-200 585	-222 900	
3.	Eiendomsskatt	-24 504	-24 000	-26 700	
4.	Andre skatteinntekter	-3 964	-526	-3 964	
5.	Overføringer og tilskudd fra staten	-67 588	-60 637	-52 829	
6.	Overføringer og tilskudd fra andre	-125 411	-82 344	-84 552	
7.	Brukerbetalinger	-33 624	-31 399	-31 008	
8.	Salgs- og leieinntekter	-93 918	-105 107	-108 689	
9.	Sum driftsinntekter	-813 311	-790 406	-823 513	4,2 %
10.	Lønnsutgifter	413 465	422 337	421 824	
11.	Sosiale utgifter	84 805	108 655	100 828	
12.	Kjøp av varer og tjenester	236 182	191 979	206 929	
13.	Overføringer og tilskudd til andre	64 250	41 857	48 539	
14.	Avskrivninger	30 776	29 000	37 000	
15.	Sum driftsutgifter	829 478	793 829	815 120	2,7 %
16.	Brutto driftsresultat	16 167	3 422	-8 394	
17.	Renteinntekter	-6 718	-4 000	-5 500	
18.	Utbytter	-15 941	-13 200	-8 351	
19.	Gevinster/ tap på finansielle oml.				
20.	Renteutgifter	29 876	36 130	35 004	
21.	Avdrag på lån	28 206	26 000	30 000	
22.	Netto finansutgifter	35 423	44 930	51 153	13,9 %
23.	Motpost avskrivninger	-30 776	-29 000	-37 000	
24.	Netto driftsresultat	20 814	19 352	5 759	
25.	Overføring til investering	11 515	2 150	2 300	
26.	Avsetninger til bundne driftsfond	3 041	800	526	
27.	Bruk av bundne driftsfond	-7 220	-571	-655	
28.	Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	
29.	Bruk av disposisjonsfond	-28 150	-21 731	-7 929	
30.	Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	
31.	Sum disponeringer	-20 814	-19 352	-5 759	
32.	Underskudd	0	0	0	

Kolonnen «budsjett 2024» er budsjett 1/1-2024.

Skjemaet er kun til informasjon og ikke en del av kommunestyrets vedtak.

%-tallene viser formannskapet innstilling inklusiv tiltakene. Tallene er i tabellen er ikke endelige.

1.5 Oversikt over gjeld og andre vesentlige forpliktelser i økonomiplanen og årsbudsjettet

Kommunens oversikt over gjelder og andre vesentlige forplikter etter kommunelovens [økonomiforskrift §5-7](#) følger under.

§ 5-7 Oversikt over gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser				
Alle beløp i 1000 kroner	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Lån til egne investeringer 01.01.20xx	700 000	720 936	762 899	775 302
Budsjetterte avdrag - lån egne investeringer	-30 000	-31 589	-33 389	-34 452
Nye lån til egne investeringer	57 936	73 552	45 792	27 812
Korreksjon for ubrukte lån tidligere år	-7 000			
Lån til egne investeringer 31.12.20xx	720 936	762 899	775 302	768 662
Gebyrgrunnlag selvkostinvesteringer	185 000	204 000	209 000	215 000
Lån som finansieres av frie inntekter	535 936	558 899	566 302	553 662
Startlån til videreutlån	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Lån til egne investeringer 01.01.20xx	73 000	80 500	88 000	95 500
Budsjetterte avdrag - lån egne investeringer	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Nye lån til egne investeringer	10 000	10 000	10 000	10 000
Lån til egne investeringer 31.12.20xx	80 500	88 000	95 500	103 000
Sum gjeld ved utgangen av budsjettåret	801 436	850 899	870 802	871 662

Det er ingen andre kjente vesentlige langsiktige forpliktelser utover lånegjeld.

2 Kommunedirektørens innledning

Krise i kommune-Norge

I løpet av høsten 2024 har vi i media kunne lese at store deler av kommune-Norge opplever økonomiske utfordringer. KS anslår at kommunene samlet sett vil ha et merforbruk i 2024 på 15 milliarder kroner. Kommunalministeren innkalte KS til krisemøte i oktober.

Fredag 1. november kunngjorde regjeringen at de vil tilføre kommunesektoren 5 milliarder ekstra som en varig økning. Endringen gjelder fra og med inneværende år. Regjeringen er samtidig tydelig på at kommunene selv har ansvar for å tilpasse utgiftene til inntektene gjennom omstilling og effektivisering for å ha en bærekraftig økonomi. Kommunene må gjennom økonomistyring og gode prioriteringer håndtere situasjonen innenfor de rammene som nå blir stilt til disposisjon fra regjeringen, sier kommunalministeren.

Da ovennevnte ble kjent hadde administrasjonen ferdigstilt alt tallmateriale til økonomiplan 2025-2028 og budsjett 2025. Regjeringens ekstramidler til kommunene innebærer at Nome kommer til å få en økning i de frie inntektene på 5 millioner kroner. Disse midlene er ikke disponert i det tallmaterialet som er presentert i dette dokumentet. Min anbefaling er imidlertid at ekstramidlene ikke tas inn i løpende drift, men brukes til å redusere bruk av disposisjonsfondet – og styrke det noe.

Er det krise i Nome?

Nome er en kommune som over tid har hatt en stram økonomi. I perioden 2010-2014 var kommunen oppført i ROBEK (register om betinget godkjenning og kontroll). ROBEK er et register over kommuner som er i økonomisk ubalanse, og hvor staten har tatt kontroll over økonomien og begrenser blant annet nye låneopptak.

I perioden 2015-2020 hadde kommunen knappe positive driftsresultat. I 2021 og 2022 opplevde kommunen, i likhet med mange andre, en betydelig bedring i driftsresultatet. I løpet av disse to årene bygde kommunen opp et disposisjonsfond på over 92 millioner kroner. Målt i prosent av driftsbudsjettet var dette likevel mindre enn landsgjennomsnittet. Årsaken til de positive driftsresultatene var i hovedsak høye kraftrelaterte inntekter og ekstraordinære skatteinntekter på grunn av endringer i skattesystemet.

Budsjettet for 2023 ble vedtatt med en finansiering fra disposisjonsfondet på 44,6 millioner kroner, og budsjettet for 2024 ble vedtatt med bruk av 21,4 millioner fra disposisjonsfondet. I 2024 viser prognosene at vi ligger an til et merforbruk på 22,6 millioner. Det betyr en fondsbruk på 44 millioner kroner. Prognosen for saldo på disposisjonsfondet ved inngangen til 2025 er på 16 millioner kroner. Nysalderingen av statsbudsjettet som er nevnt ovenfor bedrer dette med 5 millioner kroner.

Det er likevel ikke noen tvil om at Nome kommune har et driftsnivå som er for høyt i forhold til de inntektene vi har. En saldering av driftsbudsjettet med bruk av disposisjonsfond slik vi har hatt i 2023 og 2024 er ikke bærekraftig. Disposisjonsfondet er ikke stort nok til å finansiere dagens driftsnivå i 2025.

Isolert sett innebærer statsbudsjettet at Nome kommune vil få en vekst i de frie inntektene (skatt og rammetilskudd) i 2025 på 7 prosent. Dette er imidlertid ikke de eneste inntektene kommunen har. Når det tas hensyn til utviklingen i alle kommunens inntekter og det faktum at vi ikke bør bruke disposisjonsfondet til drift, så har vi 36 millioner mindre å drifte for i 2025 enn i 2024. Dersom vi viderefører dagens driftsnivå, vil det medføre en utgiftsøkning på 32 millioner. Dette gir dermed et gap på 68 millioner kroner. Det er mye penger. Det vil i stor grad påvirke det kommunale tjenestetilbudet.

En krise er i Store norske leksikon definert som en vanskelig situasjon, et avgjørende vendepunkt eller en plutselig forandring som kan føre til utrygghet og fare. Det er ingen tvil om at Nome kommune er i en vanskelig økonomisk situasjon. Alle varsellampene blinker. Dersom det ikke tas nødvendige grep, kan krisebegrepet brukes. Mitt håp er at vi klarer å gjøre denne situasjonen til det avgjørende vendepunktet for å skape en bærekraftig økonomi.

Hva skal vi gjøre?

Nome kommune må i denne situasjonen redusere sine driftsutgifter. Sammenligninger med andre kommuner viser at vi allerede drifter de fleste av våre tjenester svært effektivt. Unntaket er sosial- og barnevernstjenestene. Dette er tjenester der brukernes rettigheter står sterkt. Det er derfor vanskelig å vedta budsjettreduksjoner for disse tjenestene. Mange andre tjenester er også lovregulert og tjenestenivået er koblet opp mot forsvarlighet. Det er derfor begrenset med tjenester som kan tas bort. Den høye effektiviteten viser at det heller ikke er forsvarlig med osthøvelkutt over alt. Da må det ses på strukturelle endringer.

Økonomiplanen utgjør kommuneplanens handlingsdel. Det er gjennom denne handlingsdelen at visjoner, mål og strategier i overordnede planer konkretiseres. Det er krevende å oppfylle disse når økonomien er så krevende.

Vi har lenge visst at det vil skje en endring i befolknings sammensetningen. Det vil fram mot 2040 gradvis bli relativt færre yrkesaktive i forhold til antall pensjonister. Det skaper en utfordring for de kommunale tjenestene. Antall brukere vil øke, men det vil ikke være nok yrkesaktive dersom vi skal fortsette å gi tjenester på samme måte som i dag. Dette er en utfordring som ikke kan løses med penger.

Denne økonomiplanen ruster kommunen for den demografiske utviklingen vi står overfor. Vi foreslår å bygge omsorgsboliger og styrke bemanningen i hjemmebaserte tjenester. Dette er det dessverre ikke mulig å gjøre uten at andre tjenester blir effektivisert eller avvirket.

Mange mennesker opplever å stå utenfor samfunnet. Det er unge som dropper ut av skolen, det er voksne som står utenfor arbeidslivet og det er eldre som opplever ensomhet. Noen står også utenfor kultur- og organisasjonsliv. Utenforskapet fører til at samfunnet går glipp av nødvendig arbeidskraft, og kommunale tjenester belastes unødvendig. Det er billigere å forebygge enn å reparere. Vi har stort fokus på dette. Gjennom et partnerskapsløft der NAV, kommune og videregående skole deltar er målet å få flest mulig gjennom videregående opplæring og deretter ut i arbeid eller videre utdanning. Vi satser også på foreldreveiledning som lavterskeltilbud til alle med små barn. På den måten vil vi skape robuste familier.

De siste årene har Nome kommune tatt et viktig samfunnsansvar ved å bosette mennesker på flukt fra krig og urolighet i sine hjemland. Dette er en oppgave vi har løst gjennom et godt samarbeid mellom kommunale, frivillige og private aktører. I tillegg til bosetting driver kommunen et flyktningmottak. I 2020 fikk norske kommuner dekket 97,3 prosent av merutgiftene til bosetting og integrering av flyktninger fra staten i de fem årene vi mottar integreringstilskudd. I 2023 hadde dette sunket til 91,8 prosent. I Nome ser vi at mange med flyktningbakgrunn har behov for omfattende tjenestebehov også etter at integreringstilskuddet har opphørt. Dersom kommunen skal kunne fortsette med bosetting og integrering av flyktninger er det nødvendig at staten bidrar vesentlig mer for å dekke merutgiftene kommunen har.

Morgendagens utfordringer trenger nye løsninger. Gjennom en innovativ tilnærming der vi kartlegger behov, involverer ansatte, brukere, næringsliv, frivillighet og andre samfunnsaktører må vi finne fram til nye løsninger. Digitalisering kan være en del av dette, men det er viktig å huske på at omstilling handler 80 prosent om mennesker og 20 prosent om teknologi. Når dette skrives har vi

ikke fått noen avklaring på om Nome, sammen med Midt-Telemark, får bli med i tjenesteutviklings samarbeidet i Kongsbergregionen. Det er forventet en avklaring før kommunestyret vedtar økonomiplan og budsjett.

Det jobbes godt med endring og utvikling av tjenestetilbudet i alle kommunalområdene. Slike endringer tar imidlertid tid, da det er nødvendig med forankring og medvirkning blant både ledere, ansatte, tillitsvalgte og brukere. Jeg håper vi kan fortsette dette gode arbeidet. Ved å vente til det blir helt krise, vil hele organisasjonen fort bli handlingslammet og kaoset råde.

Ved framlegging av økonomiplan og budsjett blir det ofte mye fokus på de tiltakene det ikke lenger er rom for. Nome kommune skal fortsette å levere tjenester til over en halv milliard kroner i året. Vi leverer mange og gode tjenester til kommunens innbyggere for disse midlene. Jeg oppfordrer derfor til at det rettes like mye fokus på hvordan vi bruker de midlene vi har og hvilke mål vi ønsker å oppnå, som på de midlene vi ikke har.

Kommunestyret bestemmer rammene

Dette dokumentet har blitt til gjennom en omfattende prosess. Ledere, medarbeidere og tillitsvalgte har bidratt med sin kunnskap. Jeg gir gjennom dette dokumentet mine anbefalinger om driftsrammer, mål og aktiviteter for Nome kommunes drift i årene 2025-2028 basert på overordna planer og realistiske rammebetingelser. Dessverre er det slik at ambisjoner i planverket ikke alltid lar seg realisere innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelige.

Mitt grunnlag er også basert på det forslaget til statsbudsjett som regjeringen la fram 7. oktober. Regjeringen kunngjorde 1. november en styrking av kommunesektoren med 5 milliarder kroner. Nome sin andel av dette er 5 millioner kroner. Det er ikke tatt hensyn til denne merinntekten i det tallmaterialet og de tiltakene som er lagt fram. Min anbefaling er at disse midlene ikke benyttes til å øke aktivitetsnivået. Midlene bør brukes til å fjerne bruken av disposisjonsfond (14 millioner). Resterende merinntekt i planperioden (6 millioner) vil da kunne brukes til en forsiktig styrking av netto driftsresultat og gjenoppbygging av disposisjonsfondet.

Mitt forslag til økonomiplan og handlingsplan er et grunnlag for politiske prosesser, prioriteringer og vedtak. Selv om stafettspinnen formelt tas over av formannskapet når dette dokumentet legges fram, vil administrasjonen kunne bistå i den politiske prosessen. Det er etter kommuneloven formannskapet som har den lovpålagte plikten til å fremme sin innstilling til kommunestyret. Før kommunestyret vedtar det endelige handlingsprogrammet skal formannskapets innstilling gjøres kjent for innbyggere, ansatte og organisasjons- og næringsliv. Dette sikrer en demokratisk prosess.

Det er kommunestyret som gjennom sitt vedtak til slutt fastsetter kommunens mål og rammer.

Nome, 05.11.2024

Rune Engehult
Kommunedirektør

3 Sentrale økonomiske rammebetingelser

3.1 Frie inntekter og tall fra statsbudsjettet

Pris og lønnsvekst i kommuner

Pris og lønnsvekst i kommunene	År 2024	År 2025
Deflator	4,4 %	4,1 %
Årslønnsvekst	5,2 %	4,5 %
Prisvekst varer/tjenester	3,4 %	3,5 %

Prisveksten blir normalt regnet noe høyere for kommuner enn den mere vanlige prisveksten (KPI).

Handlingsrom for kommunene

Tabellen under viser regjeringens forslag til økt handlingsrom for kommunene samlet. Beløpene i milliarder kroner.

Økt handlingsrom	Mrd. Kr.
Realvekst i frie inntekter	5,15
Merkostnader demografi	- 2,50
Merkostnader pensjon	0,45
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	- 0,40
Økt handlingsrom	2,70

Av økningen på 2,7 milliarder er 1,7 milliarder grunngitt i nytt inntektssystem.

Med realvekst menes bevilgninger utover pris og lønnsvekst. Samlet sett skal kommunene i Norge få det 2,7 milliarder kroner bedre i 2025. En veldig grov (og litt feil) regel er at Nome kommune får samme beløp i millioner som kommune-Norge får i milliarder. Det skulle bety ca 2,7 millioner ekstra til Nome kommune. Dessverre så gjelder dette kun de frie inntekten (skatt og rammetilskudd) og ikke alle andre inntekter som konsesjonkraft, utbytte, renteinntekter og så videre. Det er altså bare deler av inntektene som øker. De resterende inntekten må kommunene selv sørge for at skal øke.

Konkret for Nome kommune så blir det slik tabellen under viser. Da er budsjettet vi startet 2024 sammenlignet med budsjett 2025.

Frie inntekter	Bud 1.jan 2024	Bud 1.jan 202	Endring	%
Rammetilskudd	238 072	251 444	13 372	5,6 %
Inntektsutjavnning	47 736	36 366	-11 370	-23,8 %
Skatt på inntekt og formue	197 147	222 900	25 753	13,1 %
Naturressurskatt	3 438	3 438	0	0,0 %
Sum frie inntekter	486 393	514 148	27 755	5,7 %

Tabellen viser tall fra kommunedirektørens forslag, ikke formannskapets innstilling.

I regjeringens «grønn bok» er det beregnet at Nome kun hadde 485.129.000 kroner i frie inntekter i 2024. Derfor opererer de en høyere vekst enn det tabellen her viser.

3.2 Særlige forhold for budsjett 2025

Hovedutfordringen for 2025-budsjettet er at inntektene ikke øker like mye som utgiftene. Tabellen under viser de vesentligste inntektsendringene.

Utfordringene målt opp mot prognosen for 2024					
Type inntekter	Bud 1.jan 2024	Prog.24	Bud 1.jan 2025	Utfordring	
Rammetilskudd	238 072	238 865	251 444	12 579	5,3 %
Inntektsutjavnning	47 736	40 000	36 366	-3 634	-9,1 %
Skatt på inntekt og formue	197 147	198 357	222 900	24 543	12,4 %
Naturressurskatt	3 438	3 438	3 531	93	2,7 %
Eiendomsskatt	24 000	25 000	26 700	1 700	6,8 %
Andre generelle inntekter	61 163	67 912	53 262	-14 650	-21,6 %
Konsesjonskraft	17 000	10 500	12 000	1 500	14,3 %
Utbytte	16 000	16 000	8 351	-7 649	-47,8 %
Renteinntekter	4 000	7 500	5 500	-2 000	-26,7 %
Endringer i vesentlige inntekter	608 556	607 572	620 054	12 482	2,1 %
Bruk av disposisjonsfond	21 731	48 381	0	-48 381	-100,0 %
Endret finansiering	630 287	655 953	620 054	- 35 899	-5,5 %

Tabellen viser tall fra kommunedirektørens forslag, ikke formannskapets innstilling.

I kolonnen «utfordring» sammenlignes prognosen for 2024 mot neste års budsjett. Tabellen viser at de vesentlige inntektene bare øker med 2,1 prosent. Det er langt fra nok til å dekke lønns og prisveksten. Prognosen for 2024 er i tillegg finansiert med disposisjonsfond. Samme fondsbruk i 2025 er ikke mulig.

I praksis betyr det at kostnadsøkningene i 2025 må dekkes inn gjennom reduksjoner av tjenester.

Budsjettet for 2025 er saldert med nesten 8 millioner kroner, som er halvparten av gjenværende disposisjonsfond.

Budsjett 2024 ble planlagt finansiert med 21,7 millioner kroner. I første tertial ble det vedtatt bruk av ytterligere 4,1 millioner kroner. Prognosen etter 2. tertial viser at det brukes 48,4 millioner kroner av disposisjonsfond. Da er det kun 16,2 millioner igjen til økonomiplan 2025-2028. Den varslede nysalderingen fra regjeringen i desember 2024 kan bidra til redusert underskuddet i 2024, som gir et noe høyere disposisjonsfond ved utgangen av 2024.

I kommunedirektørens økonomiplanforslag er det planlagt bruk av 14 millioner av kommunens disposisjonsfond. Bruken går med til å finansiere løpende drift.

Tabellen nedenfor viser hva kostnadene er forventet å øke med i 2025.

Type utgifter		Prog 2024	Forventet økning i 2025
Lønnsøkning i 2025 - 4,6%	4,6 %	516 000	23 736
Prisvekst 2025 - 3,5%	3,5 %	114 000	3 990
Deflatorvekst 4,1%	4,1 %	88 000	3 608
Stønader	4,1 %	29 000	1 189
Tilskudd, overføring, medlemskap	4,1 %	11 000	451
Renter og avdrag			0
Endringer i vesentlige utgifter			32 974

Kolonnen «forventet økning» er IKKE kostnadsøkningen i Nome kommune, men et beregnet tall basert på det statsbudsjettet tilsier at kostnadene skulle økt med i Nome kommune. Det er ikke rom for å øke kostnadene med 33 millioner når det ikke er tilgjengelig finansiering.

Lønns og prisveksten er beregnet med de prosenter som er gitt i statsbudsjettet og grunnlaget er prognosetall for 2024.

Deflatorveksten er benyttet der vi kjøper tjenester fra andre kommuner og våre interkommunale samarbeid.

I realiteten øker stønader med mye mer enn de forventede 4,1 prosent. Hovedårsaken til dette er økt bosetting av flyktninger i 2022, 2023 og 2024. Også økt generelt kostnadsnivå i samfunnet har bidratt noe til økninger her. I tillegg har det vært og pågår krevende barnevernsaker. Barnevernskostnadene øker langt over det som er forventet i statsbudsjettet og tildelt over stastbudsjettet.

I kommunedirektørens budsjettframlegg er investeringer begrenset i stor grad. Samtidig er det budsjettet redusert rente på nye lån. Lånerenten for nye lån er satt til 4,5 prosent i hele økonomiplanperioden. For eksisterende lån er det brukt Kommunalbankens prognosemodell.

Konklusjonen er at kostnadsnivået må ned. Det er ikke tilstrekkelig å redusere på kostnader her og der. Det har vært nødvendig å se på hele tjenester for å finne innsparinger som bidrar.

3.3 Bosetting av flyktninger

Nome kommune har ikke mottatt noen anmodning om bosetting av flyktninger i 2025 ennå. Slike anmodninger kommer vanligvis i november/desember. Kommunedirektørens vurdering er derfor gjort uavhengig av en eventuell anmodning.

I gjeldende økonomiplan er det planlagt for fast bosetting med 10 flyktninger i året. Dette vil redusere kostnadene noe, men også redusere integreringstilskuddet. Ved å bosette 10 nye flyktninger i året får vi et slikt bilde av kostander/inntekter.

FLYKTNINGER		Regnskap	Prognose	Budsjett med 10 ny bosettinger hvert år			
		År 2023	År 2024	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Antall flyktninger m/10 nye hvert år		149	168	168	168	125	76
Tilskudd EM (enslige mindreårige)		-6 000 000	-6 286 200	-5 091 400	-4 650 100	-3 896 600	-3 455 300
Integreringstilskudd uten/EM		-33 000 000	-37 000 000	-26 142 244	-19 558 244	-13 946 244	-10 238 488
Budsjett-tallene er justert for vedtatt innsparing i forrige økonomiplan							
Introduksjonsprogrammet	Utgift	10 552 724	10 586 000	8 045 300	5 245 300	3 755 300	3 125 300
Voksenopplæringen	Netto	4 568 334	7 500 000	5 111 900	5 133 900	5 027 900	4 910 800
Flyktningetjenesten	Netto	7 550 519	8 191 000	5 918 900	5 095 700	4 604 700	3 298 100
NAV-livsopphold	Utgift	4 303 979	4 800 000	3 765 000	3 265 000	2 265 000	2 265 000
NAV- boutgifter	Utgift	2 718 636	3 500 000	3 350 000	2 750 000	1 750 000	1 750 000
NAV- ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Barnevernet-tiltak Enslige mindreåris (EM)	Regnskap	2 400 000	2 400 000	2 250 000	2 250 000	1 850 000	1 850 000
Barnevernet-tiltak andre enn EM	Regnskap	2 111 000	2 111 000	2 111 000	2 111 000	2 111 000	2 111 000
Barnevernete særskilte utfordrende saker	Anslag	4 200 000	3 800 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Barnevernet-Ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
PPT - ekstra bemanning/kjøp av tj	Anslag	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Særskilte tiltak barnehager	Anslag	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Særskilte tiltak skoler	Anslag	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Ekstra helsestasjon 2022	Utgift	750 000	750 000	0	0	0	0
Ekstra flyktningehelsetjeneste 2023	Utgift	1 040 000	1 040 000	728 000	624 000	260 000	0
Kostnader flyktninger etter 5 år...	Utgift			0	0	0	0
Sum kostnader flyktninger		42 995 192	47 478 000	36 080 100	31 274 900	26 423 900	24 110 200
Netto kostnad		3 995 192	4 191 800	4 846 456	7 066 556	8 581 056	10 416 412

Å lage gode tall for hva flykningene koster det enkelte året er svært krevende. Det er store forskyvninger i inntekter og kostnader mellom årene. Særlig krevende akkurat nå når antall bosatte flykninger har variert fra 10 til 60 de siste fire årene. Det er slik at store deler av integreringstilskuddet betales i forkant av kostnadene. Konsekvenser kommer utover i perioden da tilskuddet reduseres, mens kostnadene øker.

Det er utfordrende å finne kostnader knyttet til barnevernet og her må det gjøres anslag basert på nåværende og tidligere vedtak.

Antall årsverk som benyttes på de ulike enhetene kan det kun lages anslag på. I krevende økonomiske tider så har det vært lite rom for å øke antall årsverk til saksbehandling av saker i PPT, barnevernet og NAV. Det er likevel sannsynlig at noe arbeidskapasitet er brukt på flykninger, og tallene er derfor anslag. Det har ikke vært mulig å få tak i alle kostnadene som oppstår på de ulike enhetene.

Økningen i innbyggertilskuddet i rammetilskuddet er ikke tatt med. Rammetilskuddet øker med nye innbyggere eller reduseres om noen flytter bort. Denne endringen er altså ikke med i beregningen. Standard kostnader som skoletilbud, sfo, barnehagetilbud, kulturtilbud, helsestasjon, legetjeneste, sykehjemsplass, hjemmetjeneste og tjenester som alle innbyggere får er heller ikke tatt med for flykningene.

Tabellene er forsøkt laget basert på økte kostnader og økte inntekter. For flykninger er kun kostnader de første fem årene tatt med. Når en flykning har vært i Nome i mer enn 5 år, så regnes ikke kostnadene lenger med. I realiteten fortsetter kostnadene utover disse fem årene.

Da Nome kommune må kutte vesentlige kostnader i hele økonomiplanperioden er bosetting av null flykninger vurdert i hele økonomiplanperioden. Samme tabell (med alle sine feil og mangler) vil da se slik ut:

FLYKTNINGER		Budsjett uten ny bosettinger			
		År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Antall flykninger uten bosetting		158	148	95	36
Tilskudd EM (enslige mindreårige)		-5 091 400	-4 650 100	-3 896 600	-3 455 300
Integreringstilskudd uten/EM	Inntekt	-23 637 244	-14 558 244	-7 172 244	-2 584 488
Tallene er estimater utfra antagelser om hva som er mulig å redusere uten bosetting					
Introduksjonsprogrammet	Utgift	6 045 300	2 728 300	938 300	50 300
Voksenopplæringen	Netto	5 111 900	4 751 900	4 065 900	2 776 800
Flykningetjenesten	Netto	5 605 900	3 940 700	1 423 700	270 100
NAV-livsopphold	Utgift	3 265 000	2 265 000	1 265 000	765 000
NAV- boutgifter	Utgift	2 850 000	1 750 000	750 000	250 000
NAV- ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	500 000	400 000	300 000	200 000
Barnevernet-tiltak Enslige mindreåris (EM)	Regnskap	2 250 000	1 750 000	1 350 000	850 000
Barnevernet-tiltak andre enn EM	Regnskap	2 111 000	2 111 000	2 111 000	2 111 000
Barnevernete særskilte utfordrende saker	Anslag	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Barnevernet-Ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	500 000	400 000	300 000	200 000
PPT - ekstra bemanning/kjøp av tj	Anslag	300 000	250 000	200 000	150 000
Særskilte tiltak barnehager	Anslag	500 000	500 000	500 000	500 000
Særskilte tiltak skoler	Anslag	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Ekstra helsestasjon 2022	Utgift	0	0	0	0
Ekstra flykningehelsetjeneste 2023	Utgift	728 000	624 000	260 000	0
Kostnader flykninger etter 5 år...	Utgift	0	0	0	0
Sum kostnader flykninger		32 767 100	24 470 900	16 463 900	11 123 200
Netto kostnad		4 038 456	5 262 556	5 395 056	5 083 412

Tabellen viser hva kostnadene for Nome kommune blir om det ikke bosettes flyktninger i økonomiplanperioden. Det er også dette som er lagt inn i kommunedirektørens budsjettforslag.

Ser vi på differanse på de to forrige tabellene kan vi se mulige innsparinger, som vises i neste tabell:

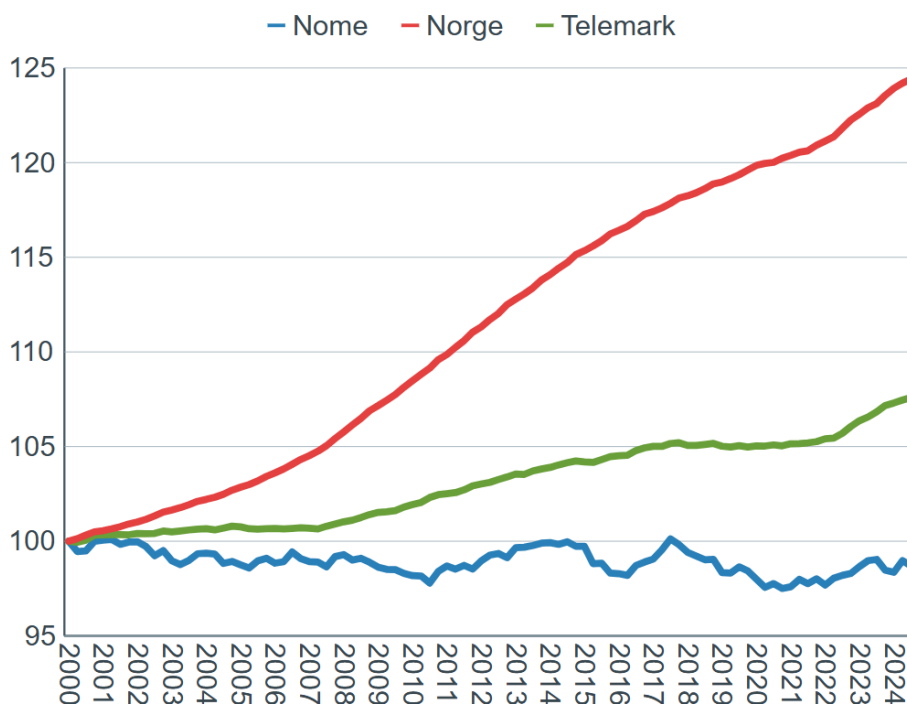
Endringer pga Tiltak		Budsjett uten ny bosettinger			
		År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Antall flyktninger uten bosetting		158	148	95	36
Redusert inntekt		0	0	0	0
Redusert inntekt		2 505 000	5 000 000	6 774 000	7 654 000
Tallene er estimater utfra antagelser om hva som er mulig å redusere uten bosetting					
Introduksjonsprogrammet	Utgift	-2 000 000	-2 517 000	-2 817 000	-3 075 000
Voksenopplæringen	Netto	0	-382 000	-962 000	-2 134 000
Flyktningetjenesten	Netto	-313 000	-1 155 000	-3 181 000	-3 028 000
NAV-livsopphold	Utgift	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000
NAV- boutgifter	Utgift	-500 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 500 000
NAV- ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	0	-100 000	-200 000	-300 000
Barnevernet-tiltak Enslige mindreåris (EM)	Regnskap	0	-500 000	-500 000	-1 000 000
Barnevernet-tiltak andre enn EM	Regnskap	0	0	0	0
Barnevernete særskilte utfordrende saker	Anslag	0	0	0	0
Barnevernet-Ekstra bemanning/kjøp av tj.	Anslag	0	-100 000	-200 000	-300 000
PPT - ekstra bemanning/kjøp av tj	Anslag	0	-50 000	-100 000	-150 000
Særskilte tiltak barnehager	Anslag	0	0	0	0
Særskilte tiltak skoler	Anslag	0	0	0	0
Ekstra helsestasjon 2022	Utgift	0	0	0	0
Ekstra flyktningehelsetjeneste 2023	Utgift	0	0	0	0
Kostnader flyktninger etter 5 år...	Utgift	0	0	0	0
Sum reduserte kostnader		-3 313 000	-6 804 000	-9 960 000	-12 987 000
Netto effekt endret inntekt-kostnad		-808 000	-1 804 000	-3 186 000	-5 333 000

Denne tabellen er lagt inn som et av tiltakene kommunedirektøren har sett som nødvendig for å balansere budsjettet. Det er lite å spare i første budsjettår. Det er først på sikt det er mulig å oppnå innsparinger. Den viktigste effekten med tiltakene er at fremtidige kostnader ikke øker og konklusjonen er at det er nå tiltaket må settes inn for å redusere de fremtidige kostnader.

Tiltaket om endring til null bosettinger reduserer ikke på kostnader til de som allerede er bosatt. Tjenestetilbudet til disse må fortsette, men reduseres over tid uavhengig av nye bosettinger. Kostnadene vil fortsette på et høyt nivå i noen år til, da antall bosatte i 2022, 2023 og 2024 var svært høyt. Standard har vært 50 flyktninger basert på 5 år regelen. I 2024 er det 168 flyktninger. Tabellen viser at det er i 2027 og 2028 vi ser de store effektene.

3.4 Befolkningsutviklingen

En vesentlig rammebetingelse for anslag på inntektene til Nome kommune er befolkningsutviklingen. Figuren under viser utviklingen i folketallet i Nome siden 2020 indeksert. I 2000 var innbyggertallet 6 648, og ved inngangen til 3. kvartal 2024 var det 6 561 innbyggere i Nome. Innbyggertallet i Nome har holdt seg forholdsvis stabilt, men vi ser at landet og fylket har hatt en mer positiv vekst i samme periode. Det betyr at Nome relativt sett får en mindre del av inntektene til kommunene over tid.

Kilde: Telemarksforskning

Nome får innbyggertilskudd per innbygger 1.7.2024. Innbyggertallet 1. januar 2025 er grunnlaget for inntektsutjamningen av skatteinntekter.

Av tabellen som følger på neste side ser vi at antall innbyggere over 90 år har en fallende tendens siden år 2021. SSB sine framskrivninger viser at denne aldersgruppen vil være på 67-71 innbyggere i perioden frem til år 2030. Isolert sett skulle dette ikke medføre noe økt behov i sykehjemsplasser frem til 2030.

Aldergruppen 80-89 år har hatt en økende tendens fra 2020 og frem til i dag. SSB sine framskrivninger viser at antallet i denne aldersgruppen fortsetter å øke fra dagens 301 innbyggere til 448 innbyggere i 2023. Det er særlig fra 2026 og fremover økningen kommer. Isolert sett gir dette signaler om en vesentlig økning i behov for hjemmebaserte tjenester og omsorgsboliger i løpet av et par år.

Aldergruppen 0-5 år har vært stabil på omtrent 350-360 barn før nedgangen i år 2023 og 2024. Nå er det 333 barn i aldersgruppen. SSB sine prognoser viser at dette tallet vil være stabilt frem til 2030. SSB har også tall dersom en ikke forventer innvandring til kommunen. Da vil antallet barn i denne gruppen bli noe mindre og stabilisere seg på 320 barn i prioden frem til 2030. Isolert sett gir ikke dette alene tilstrekkelig grunn for store endring i barnehagestruktur.

Aldergruppen 6-15 år har vært litt opp og ned de siste årene. Nå er det 718 skolebarn i aldersgruppen. SSB sin framskrivning viser at antallet vil være det samme i 2025, men deretter

reduseres antallet jevnt til 658 i 2030. Reduksjonen målt opp mot dagens pedagognorm med en lærer pr 15 barn skulle dette tilsvare 1 årsverk pedagog mindre hvert år fra 2026 til 2030.

Tabellen under viser utvikling i innbyggertall og aldersfordeling siste 5 år:

Innbyggertall	01.07.2020	01.07.2021	01.07.2022	01.07.2023	01.07.2024	Endring
<i>Fordelt på aldersgrupper</i>						2023-2024
I alt	6 500	6 498	6 528	6 574	6 559	-15
0 år					38	
0-1 år	102	110	109	115		
1-5 år					295	-12
2-5 år	249	249	251	230		
6-15 år	703	699	695	725	718	-7
16-22 år	545	552	541	513	509	-4
23-66 år	3 599	3 562	3 599	3 627	3 635	8
67-79 år	941	953	952	974	990	16
80-89 år	267	273	284	303	301	-2
90 år og over	94	100	97	87	73	-14

Tabellen viser tall som er lagt til grunn for beregning av rammetilskudd. Det er en endring fra 2025 i telling av de yngste innbyggere. Endringen antas å ha bakgrunn i at yngre barn gradvis har fått rett til barnehageplass. Nå er det bare null-åringene som ikke har krav på barnehageplass.

Det presiseres at tabellen inkluderer de som er bosatt i Nome. De som bor på asylmottaket (og som her rett på enkelte kommunale tjenester) er ikke en del av denne statistikken.

Befolkningsveksten i 2023 og 2024 har sin hovedgrunn i innvandring fra Ukraina. Det ble bosatt 52 personer i 2022, 60 personer i 2023 og 30 personer i 2024. I kommunedirektørens forslag er det ikke planlagt bosetting av flyktninger. Det er tvilsomt at SSB har forutsatt det i sine prognoser og det er derfor sannsynlig at folketallet vil reduseres noe i årene fremover.

Antallet ukrainere økte med 53 i 2022 og med ytterligere 75 i 2023. Innvandringen fra Ukraina gjorde at veksten i folketallet ble vesentlig høyere enn den ellers ville ha vært i 2022.

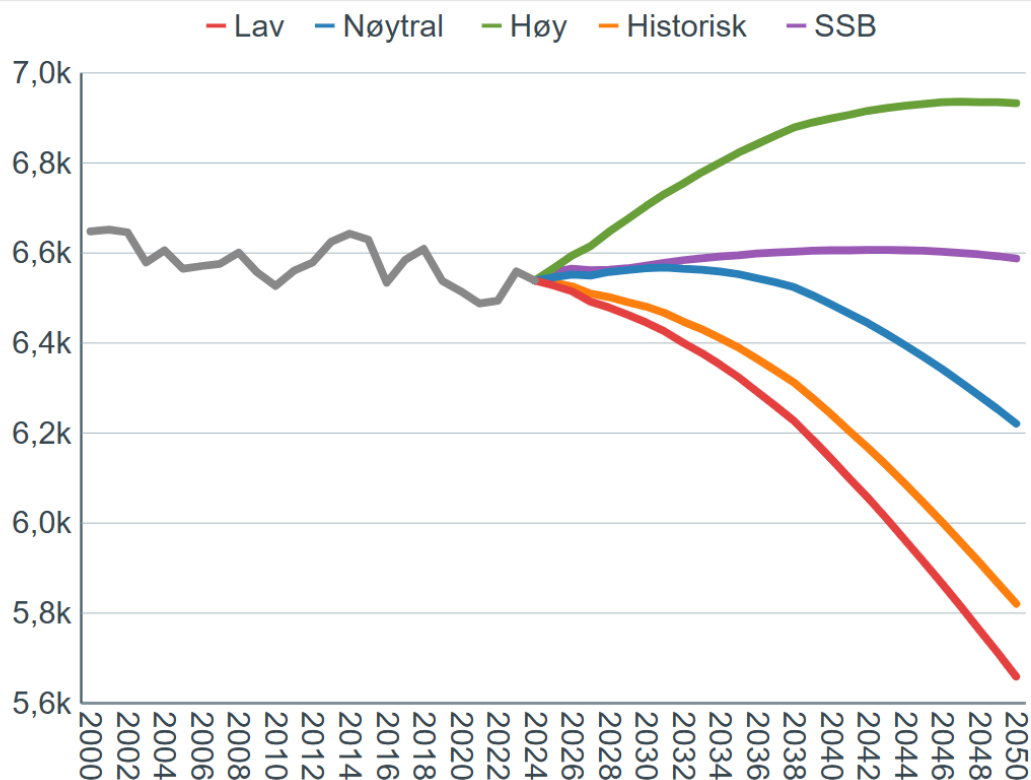
I 2023 gjorde innvandringen fra Ukraina at nedgangen ble vesentlig lavere. Tallene er ikke like med det kommunen bosetter. Det skyldes i hovedsak «egen bosetting», eller frivillig flytting.

Kilde: [Telemarksforskning](#)

3.5 Utviklingen framover

Utviklingen i folketallet legger en viktig premis for kommunens inntekter og utgiftsbehov. Vanligvis brukes SSB sitt middelalternativ som grunnlag for befolkningsframskrivninger.

Telemarksforskning lager også framskrivninger på befolkningsutvikling. Disse er basert på attraktiviteten til kommunen, og hvorvidt den vil være lav, høy eller nøytral i årene framover. Telemarksforskning har også et alternativ basert på historisk utvikling. Figuren under viser utviklingen i folketallet i Nome med de ulike alternativene.

Kilde: Telemarksforskning

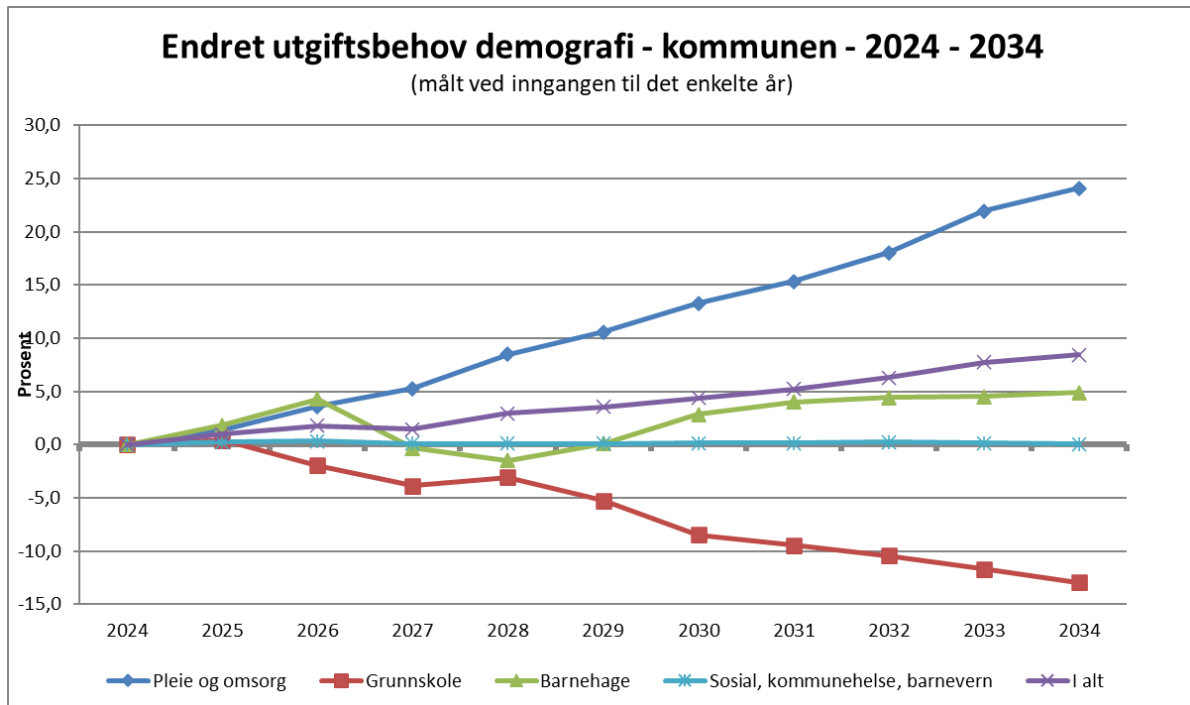
Hvis vi ser på befolkningsframskrivninger i økonomiplanperioden, så har SSB og Telemarksforskning noe ulik utvikling:

1. Ifølge SSB sitt middelalternativ er innbyggertallet forventet å holde seg forholdsvis stabilt. Prognosen er et innbyggertall på 6 566 ved inngangen av 2025, og 6 563 ved utgangen av 2028.
2. I Telemarksforskning sitt nøytrale alternative (Nome har samme attraktivitet som i dag), så er innbyggertallet forventet å øke fra 6546 ved inngangen av 2025 til 6 558 ved utgangen av 2028.

I budsjettforslaget har kommunedirektøren lagt til grunn at folketallet og sammensetningen av aldersgrupper er den samme i hele økonomiplanperioden som prognosen for 2025. Det er ikke tatt hensyn til flere eller færre flyktninger i beregning av rammetilskudd og skatteinngang.

KS har utviklet en modell for å se på endring i utgiftsbehovet på pleie og omsorg, grunnskole og barnehage som følge av befolkningsendringer 10 år framover i tid. Beregningen er basert på utvikling i folketallet tilsvarende middelalternativet til SSB.

Figuren under viser forventet utvikling.

Figuren gir et tydelig bilde hvor Nome kommune kan forvente utgiftsøkning de neste 10 årene.

Redusert utgiftsbehov i grunnskolen ser ut til å gjelde for Telemark og hele landet. Reduksjonen for Nome synes å bli noe større enn for Telemark/landet.

For barnehager er det litt «berg og dalbane» i utgiftsutviklingene for Nome kommune og det samme synes å gjelde for landet/Telemark også. Utslagene fra år til år er større for Nome kommune.

For de andre linjene i figuren er Nome kommune omtrent lik landet/Telemark

Nome vil sammen med resten av kommune-Norge få utfordringer med å tilpasse seg den endringen vi kommer til å se i befolkningen med litt færre i yrkesaktiv alder og flere eldre fram mot 2030.

I en hardt presset kommuneøkonomi har kommunedirektøren forsøkt å tilpasse seg dette framtidsbilde ved å prioritere utbygging av Bjervatun omsorgsboliger i 2026/2027.

3.6 Kostraanalyse

Kommunene er delt inn i 17 ulike i KOSTRA-grupper. I tabellen vises tre av disse gruppeinndelingene. Nome kommune tilhører gruppe 5.

K-gr.	Bundne kostnader	Frie diponible inntekter	Innbyggere
4	Høye	Lave	3 000-10 000
5	Høye	Middels	3 000-10 000
7	Lave	Lave	10 000-20 000

Det er vanlig å sammenligne egen kommune med de andre kommunene i samme Kostra-gruppe. Det kan likevel være av interesse å sammenligne seg med kommuner som har litt større utfordringer enn en selv. Kommuner på samme størrelse og som har litt større utfordringer enn Nome kommune finner vi i Kostra-gruppe 4. Ved å sammenligne seg med kommuner i gruppe 4 fåen ett inntrykk av hva disse kommuner må gjøre og hva resultatet hos disse ble (kostra tall er fra regnskap 2023).

Sammenligning med kommuner i gruppe 4 gir et bilde av hva som er mulig å få til. Fra kommunegruppe fire er Eidskog og Trysil valg ut da de har et folketall nærmest Nome kommune.

Først en tabell der Nome kommune sammenlignes med alle kommuner i kommunegruppene.

Driftsutgifter		Nøkkeltall hentet fra SSB.no		
Kommunegruppe		5		
Innbyggere 01.01.24		6 539		
Kommune		Nome	K-Gr 4	K-Gr 5
Barnehager: F:201,211,221	Pr. innb 1-5 år	283 058	220 583	230 984
Grunnskole: F:202,215,222,223	Pr. innb 6-15 år	146 807	174 805	179 500
Pleie og omsorg	Pr innbygger	47 932	49 036	53 410
Institusjon - sykehjem	Pr. oppholdsdøgn	4 235	5 255	5 085
Barnevern	Pr. innb 0-17 år	20 058	17 605	15 377
Økonomisk sosialhjelp F:281	Pr innbygger	3 242	1 735	1 304
Administrasjon F:120	Pr innbygger	5 208	7 843	8 057

Nome kommune sammenlignet med kostragruppe 4 og 5 viser at det brukes mer på barnehager, barnevern og økonomisk sosialhjelp. I tabellen er kun utgiftene målt. Inntektene er ikke med.

Det er tydelig at utgifter knyttet til mottaket har en innvirkning på tallene til barnehager. Tallene for barnehager er også blitt påvirket av utbyggingen av Svenseid barnehage, da mye av kostnadene ble ført som vedlikehold og ikke som investering. I kostra-tall for 2024 kan en forvente noe lavere beløp.

Når det gjelder barnevern og sosialhjelp kan en anta at bosetting av flyktninger kan ha hatt en innvirkning. Her har nok mottaket ikke hatt den største innvirkningen, men null er det ikke.

For de andre utvalgte områdene bruker kommunen mindre enn gjennomsnittet i kostragruppene.

Kostra analysen er særdeles enkel. Til å benytte som et beslutningsgrunnlag bør det gjøres mere detaljerte undersøkelser.

I neste tabell er det valgt ut noen kommuner å sammenligne Nome med. Midt-Telemark kommune er med som nabokommune. Eidskog og Trysil er med da de er på samme størrelse og i kommunegruppe 4. Det er få relevante kommune med samme innbyggertall i kommunegruppe 5.

Skal en få fullgod verdi av å sammenligne seg med andre kommune må ulikeheter identifiseres. Dette kan være inntekter fra eiendomsskatt og konsesjonskraft. Det kan også være ulikheter i private skoler og private barnehager. Andre forhold kan være graden av bosetting av flyktninger.

Driftsutgifter		Nøkkeltall hentet fra SSB.no			
Kommunegruppe		5	7	4	4
Innbyggere 01.01.24		6 539	10904	6040	6566
Kommune		Nome	Midt-Telemark	Eidskog	Trysil
Barnehager: F:201,211,221	Pr. innb 1-5 år	283 058	202 328	222 853	218 942
Grunnskole: F:202,215,222,223	Pr. innb 6-15 år	146 807	146 191	185 445	180 174
Pleie og Omsorg	Pr innbygger	47 932	43 805	53 708	57 273
Institusjon - sykehjem	Pr. oppholdsdøgn	4 235	4 885	5 002	5 404
Barnevern	Pr. innb 0-17 år	20 058	13 635	18 122	9 962
Økonomisk sosialhjelp F:281	Pr innbygger	3 242	3 225	3 334	1 867
Administrasjon F:120	Pr innbygger	5 208	4 748	5 928	7 548

Midt-Telemark er en kommune som avviker vesentlig fra de tre andre. Midt-Telemark kommune har lave bundne kostnader. De tre andre har høye bundne kostnader. Det er den ene grunnen til at Midt-Telemark kommune bør ha lavere kostnader. Den andre er at kommunen er vesentlig større og stordriftsfordeler spiller inn. Likevel ser vi at Nome har lavere kostnader til institusjon. I alle fall når det måles pr oppholdsdøgn. Også sammenlignet med disse kommune kommer Nome ut dårlig på barnevern og barnehager. For at bildet skulle vært rettferdig for barnehager måtte tilskuddet fra UDI til 20 barnehageplasser vært trukket fra. Men da begynner vi å gå dypere inn i tallene og må da også ta hensyn til om de andre kommunene også har noe som skal tas ut eller legges til.

Nome kommune har redusert arbeidsgiveravgift som gir ca 4 prosent reduserte lønnsutgifter. Det er en faktor som trekker i retning av at Nome kommune bør ha lavere kostnader enn Midt-Telemark kommune. Både Trysil og Eidskog har redusert arbeidsgiveravgift på lik linje med Nome kommune.

Kostratallene gir kun et bilde på hva en bør prioritere å fokusere på først.

3.7 Budsjettposter 5-4 1.ledd

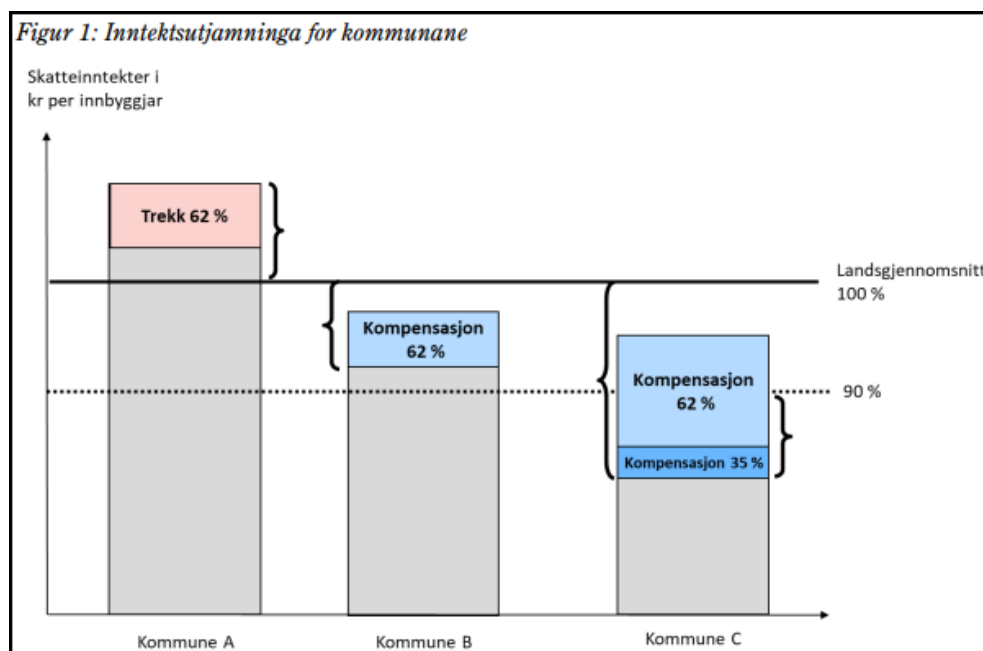
3.7.1 Rammetilskudd og skatteinntekter

Rammetilskuddet er en fast og stabilt gjennom året. Den endres kun ved nytt vedtak i Stortinget. Skatteinntang og inntektsutjamning følger hverandre. Når den ene stiger synker den andre. Summen av disse er ikke endelig bestemt, men påvirkes av den totale skatteinntangen på landsnivå.

Frie inntekter	Bud 1.jan 2024	Bud 1.jan 2025	Endring	%
Rammetilskudd	238 072	251 444	13 372	5,6 %
Inntektsutjamning	47 736	36 366	-11 370	-23,8 %
Skatt på inntekt og formue	197 147	222 900	25 753	13,1 %
Naturressurskatt	3 438	3 438	0	0,0 %
Sum frie inntekter	486 393	514 148	27 755	5,7 %

Tabellen viser tall fra kommunedirektørens forslag, ikke formannskapetets innstilling.

Kommuner med mye skatteinntekter må gi fra seg skatteinntekter til kommuner med lite skatteinntekter. Det er dette som er inntektsutjamning. Figuren under viser hvordan denne beregningen gjøres.

I 2023 hadde Nome kommune en skatteinntang på 79,4 prosent av landsgjennomsnittet. Nome kommune er derfor en kommune som «kommune c» i figuren. Av figuren ser vi at Nome kommune kompenseres for 97 prosent av differansen opp til 90 prosent av landsgjennomsnittet. Differansen mellom 90 og 100 prosent kompenseres med 62 prosent. Sistnevne kompensasjon ble økt fra 60 prosent ved endringen i inntektssystemet som trer i kraft nå. Naturressurskatten fastsettes sentralt og er fast i noen år. En mindre endring kommer i 2026. Skatten inngår i beregning av inntektsutjamning.

Skatteinntangen beregnes med innbyggertallet 1.januar 2025. For rammetilskuddet er det beregnet ut fra folketallet 1.juli 2024 som var 6559.

Innenfor rammetilskuddet har regjeringen lagt inn noen få satsinger av mindre beløp.

3.7.2 Eiendomsskatt

Nome kommune har en generell skattesats på 7 promille på eiendomsskatt. Det er det høyest tillatte. I praksis gjelder dette for kraftanlegg, kraftlinjer og næringseiendom. Fra 1.1.2020 er høyeste tillatte skattesats 4 promille for boliger og fritidseiendommer. Det ble også innført en obligatorisk reduksjonsfaktor fra 1.1.2020 som innebærer at alle takster på boliger og fritidseiendommer skal reduseres med 30 prosent.

Nome kommune benytter skatteetatens formuesverdi som grunnlag for eiendomsskatt på boliger. Formuesverdien fastsettes av skatteetaten. Stortingens vedtak kan vedta en prosentvis endring hvert år. For boliger i Nome kommune har det vært bunnfradrag på 250.000 kroner, noe som utgjør 1000 kroner i redusert eiendomsskatt for hver bolig/fritidsbolig. Samlet utgjør dette 3,6 millioner kroner. Som en følge av de økonomiske utfordringer kommunen møter i 2025 er bunnfradraget foreslått fjernet.

For eiendommer som ikke har formuesgrunnlag, i hovedsak fritidseiendommer, våningshus, kraftlinjer og næringseiendommer, er det vedtatt lokale takster av sakkyndig nemnd. Disse takstene gjelder for 10 år om gangen. Neste taksting er i 2030.

Eiendomsskattegrunnlaget for kraftanleggene får vi tilsendt fra skatteetaten. Endelig grunnlag for 2025 får vi i desember 2024. I budsjett 2025 er eiendomsskatten for disse vurdert noe høyere enn i 2024.

Eiendomsskatten fra vannkraftverk i 2024 er også noen høyere enn budsjett. Beregning av eiendomsskattegrunnlaget for vannkraftverk er gjennomsnittet av siste fem års brutto salgsinntekter. Inne i beregningene er fortsatt år 2020 med lave strømpriser. Det kan derfor forventes et økt gjennomsnitt et år til. Det er fastsatt maksimalsats og en minimumssats når grunnlaget skal beregnes. Med de høye priser som var i 2021-2023 vil makspris bli gjeldende. Det kan bety at det ikke blir videre økning i 2026. For 2025 er fordelingen av eiendomsskatten beregnet slik:

	År 2025 med bunnfradrag	År 2025 uten bunnfradrag
Boliger	15 600 000	19 200 000
Næring/nett	4 600 000	4 600 000
Vannkraft	6 500 000	6 500 000
Sum	26 700 000	30 300 000

3.7.3 Andre generelle statlige inntekter

Andre generelle driftsinntekter	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
<i>Konsesjonsavgifter</i>	- 526	- 526	- 526	- 526	- 526	- 526	- 526
<i>Naturressursskatt</i>	- 3 438	-	-	- 3 438	- 3 531	- 3 531	- 3 531
<i>Rente- og avdragskompensasjon</i>	- 1 983	- 1 850	- 1 850	- 2 000	- 1 981	- 1 883	- 1 785
<i>Vertskommune asylmottak</i>	- 3 195	- 3 100	- 3 100	- 3 100	- 3 100	- 3 100	- 3 100
<i>Vertskommunetilskudd psykisk utv.</i>	- 23 406	- 21 400	- 21 400	- 19 000	- 19 000	- 19 000	- 19 000
<i>Integreringstilskudd flyktninger</i>	- 39 004	- 34 287	- 38 372	- 28 729	- 19 208	- 11 069	- 6 040
Sum	- 71 552	- 61 163	- 65 248	- 56 793	- 47 346	- 39 109	- 33 982

Konsesjonsavgiften

Konsesjonsavgiften (egentlig en skatt) er en avgift for alle kraftverk med en årlig produksjon over 40GWh. Avgiften deles mellom stat og kommune. Beløpet på 526 000 kroner settes av på bundet fond. Senere år kan dette fondet disponeres til næringsaktivitet. Avgiften indeksreguleres hvert femte år, og siste regulering var i 2021. Kommunedirektøren foreslår å bruke kroner 526 000 kroner som utgjør fondsmidlene fra 2024 til å dekke deler av tilskuddet til Midt-Telemark og Nome Utvikling AS.

Kompensasjon for renter og avdrag.

I et tidligere statsbudsjett ble det vedtatt at kommunene ikke fikk tilskudd til å bygge skoler/sykehjem, men skulle få en rentekompensasjon i 40 år. Denne ordningen er nå borte, men kompensasjonen løper i mange år til.

Vertskommunetilskudd psykisk utviklingshemmede

Tilskuddet har sin bakgrunn i HVPU-reformen, som ble gjennomført tidlig på 1990-tallet. På det tidspunktet overtok 33 kommuner i landet, deriblant Nome, ansvaret for en rekke beboere som hører hjemme i andre kommuner. Formålet med tilskuddsordningen er å kompensere vertskommunene for de beboerne som valgte å bli boende i institusjonskommunen. I Nome er det ni beboere som gir grunnlag for tilskudd i 2025.

Vertskommunetilskudd Nome mottak.

Vertskommunetilskudd utbetales til kommuner der det er asylmottak. Tilskuddet utbetales til kommunen uavhengig av eierforholdet til mottaket. Tilskuddet består av en grunnsats per kommune og en sats per mottaksplass. Tilskuddet er ment å dekke kostnader kommunen er forpliktet til å ta. Disse kostnadene er normalt knyttet til helse og skole.

Nome mottak fikk ny driftskontrakt med UDI fra 1.7.2020. Avtalen har en varighet på seks år med mulighet for forlengelse i to pluss to år.

Integreringstilskudd

Tilskuddet utbetales i fem år for hver bosatt flyktning. Det betales fullt tilskudd det første året uavhengig når flyktningen ankommer kommunen på året. Det er ulike beløp avhengig av hvem person som bosettes.

Høyest beløp gjelder for enslig mindreårig under 17 år. For 2025 er beløpet på 1.194.800 kroner. Tilskuddsbeløpet skal dekke fosterhjem, institusjon og/eller annen omsorg for barnet. Tilskuddsbeløpet varer helt frem til barnet fyller 17 år, deretter utbetales et mindre beløp frem til barnet fyller 20 år. Tilskuddet er spesielt høyt da kommunene antas å ha høye kostnader med enslige barn.

Tilskudd til en enslig voksen person er 250.000 kroner de to første årene, deretter reduseres beløpet til 72.000 kroner i år 5. Etter fem år er det slutt på tilskudd. Tilskuddet er ment å dekke alle kostnader til flyktningen. Normalt går flyktningen i et intro-program og har rett til 20.600 kroner i tilskudd hver måned han/hun deltar. Deltagelsen på intro-program kan variere fra ingenting til 3 år. Varigheten er avhengig av kvalifikasjonene flyktningen har fra tidligere. Dersom flyktningen ikke starter på intro-program blir resultatet ofte utgifter på NAV.

I kommunedirektøres forslag er det foreslått å ikke bosette flyktninger i økonomiplanperioden. Det medfører reduksjon i det stalige integreringstilskuddet.

3.7.4 Renter og avdrag

Rentekostnaden på eksisterende lån er beregnet til 33,7 millioner kroner og synkende til 25,5 millioner kroner i år 2028. Det er benyttet Kommunalbanken sine prognoser og det er tatt hensyn til fastrentelånenes varighet.

Renter på lån som tas opp i 2025 og fremover er beregnet til 4,5 prosent rente i hele økonomiplanperioden. Det budsjetteres med låneopptak i juli, men det kan bli nødvendig med tidligere opptak i forhold til kommunens likviditet.

For 2025 beregnes minimumsavdrag til 30 millioner. Beregningen er gjort utfra dagens lånesaldo og de investeringer som kommunedirektøren har med i sitt forslag. Avdrag på nye lån kommer først med fra år 2026. Disse er beregnet i nytt budsjettssystem ARENA og hver enkelt prosjekt har fått en avdragstid lik forskriftens avskrivningstid.

3.7.5 Utbytte

Nome kommune får årlig utbytte fra to selskap; Telemark Energi AS og Midt-Telemark Kraft AS.

Styrene i Telemark Energi AS og Midt-Telemark Kraft AS har behandlet utbytteprognosene og kommet frem til denne tabellen.

Utbytteprognoser				
Utbetalingsår	2025	2026	2027	2028
Utbytte TE	12 300	14 540	15 614	19 663
Utbytte MTK	7 089	8 924	11 174	14 904
Sum	19 389	23 464	26 788	34 567
Herav til Nome	8 351	10 135	11 654	15 079
Herav til Midt Telemark	11 038	13 329	15 134	19 488
Sum	19 389	23 464	26 788	34 567

Utbyttet 2025 er det vesentlig lavere enn de fire foregående årene, men omtrent på samme nivå som årene før der igjen.

3.7.6 Overføring til investering

Enkelte utgifter i investering kan ikke finansieres med bruk av lån. Dette gjelder kjøp av andeler, aksjer og egenkapitalinnskudd. Med eierskap i KLP er det krav om årlig innskudd i pensjonsselskapet. Dette varierer fra år til år, og prognosen for 2025 er 2,3 millioner kroner.

3.7.7 Fondsbruk og avsetning

I kommunedirektøren forslag er det planlagt bruk av 8 millioner kroner i 2025. Videre i økonomiplanperioden er det planlagt brukt ca 6 millioner kroner. Til sammen 14 millioner kroner.

Bruken av fondet er til å dekke merforbruk i ordinær drift. Det er innarbeidet mange tiltak for å saldere budsjettet, men effekten av disse er ikke store nok til å unngå bruk av disposisjonsfond.

4 Måltall

4.1 Kommunestyrets måltall kl.§ 14-2c.

	Måltall	REG 2023	Prog 2024	Formannskapetets signaler			
				BUD 2025	BUD 2026	BUD 2027	BUD 2028
1	Netto driftsresultat	2,6 %	-5,2 %	0,0 %	0,5 %	1,0 %	1,0 %
2	Disposisjonsfond	7,9 %	2,0 %	2,0 %	2,5 %	3,0 %	3,5 %
3	Netto lånegjeld		88,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %
4a	Avvik fra budsjett 01.01		-3,8 %	-1,0 %			
4b	Avvik fra budsjett 30.06	0,9 %	-3,6 %	0,0 %			

De tre første måltall er i prosent av driftsinntekter. De to siste måltallene er i forhold til bevilget budsjetttramme til rammeområdene samlet sett.

Ved beregning av måltallet for netto lånegjeld trekkes fra startlån og beregnet andel lån til selvkostområdene.

Tabellen under viser måltallene basert på tall fra formannskapetets budsjettinnstilling.

	Grunnlag		Økonomiplan 2025-2028			
			BUD 2025	BUD 2026	BUD 2027	BUD 2028
	Driftsinntekter		- 823 513	- 815 900	- 808 525	- 808 313
	Netto driftsresultat		5 759	- 4 373	1 859	1 245
	Disposisjonsfond	22 873	14 944	17 147	13 117	9 701
	All lånegjeld		801 436	850 899	870 802	871 662
	Startlån		80 500	88 000	95 500	103 000
	Lån til selvkost inv.		185 000	204 000	209 000	215 000
	Netto lånegjeld		535 936	558 899	566 302	553 662
	Måltall		BUD 2025	BUD 2026	BUD 2027	BUD 2028
1	Netto driftsresultat		-0,7 %	0,5 %	-0,2 %	-0,2 %
2	Disposisjonsfond		1,8 %	2,1 %	1,6 %	1,2 %
3	Netto lånegjeld		-65,1 %	-68,5 %	-70,0 %	-68,5 %
4a	Avvik fra budsjett 01.01					
4b	Avvik fra budsjett 30.06					

Det er investeringsprosjektet «ombygging Bjervatun» som krever mest i investeringbudsjettet de neste fire årene. Det er også dette prosjektet det er tatt hensyn til i signalmøte når dette nøkkeltallet ble satt. Det har vært nødvendig å begrense øvrige investeringer for å nå dette måltallet.

Måltallene er satt veldig forsiktige, og de fleste kommuner opprerer med mye strengere måltall. Selv med disse «snille» måltallene er ikke budsjettforslaget innenfor måltallene. Det sier alt om hvor utfordrende Nome kommunenes økonomi er.

4.2 Handlingsplanens måltall

Status er per 31.12.2023. Noe data er hentet fra 2024.

4.2.1 Nært og godt å bo

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Andel som bor i egen bolig	83 %	>83%	80-83%	<80%	Planstrategien
Andel ungdom som er fornøyd med lokalmiljøet	60 %	>73%	65-73%	<65%	Samfunnsdelen
Antall solgte kommunale tomter	1	3	2	<1	Samfunnsdelen

4.2.2 Nært til mulighetene – gode forbindelser

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Antall km sykkelvei langs kommunal vei	3,1 km	>3,1 km	3,05 km	<3 km	Samfunnsdelen
Andel kommunale veier og gater med belysning	30,6%	>31%	30,7-30,9%	<30,6%	Trafikksikkerhetsplan
Andel kommunale veier uten fast dekke	62,8%	<63%	62,8-62,9%	>62,7%	Trafikksikkerhetsplan

4.2.3 Nær de du er glad i – god eldreomsorg, barnehage og skole

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Utdelte kultur- og fritidskort i kommunen	150	<120	120 - 169	>170	Samfunnsplanen
Barn 6- 15 år i kulturskole	22,7 %	>24%	20-24%	<20%	Samfunnsplanen
Andel hjemmeboende med demens som har vedtak om et dagaktivitetstilbud	30,8 %	> 20 %	14-20 %	> 14 %	Helse- og omsorgsplan

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Andel av opphold i sykehjem som er korttidsopphold	16,6 %	> 20 %	14-20 %	< 14 %	Helse- og omsorgsplan
Antall avsluttede saker i psykisk helse	32 %	> 30 %	20-30 %	< 20 %	Helse- og omsorgsplan
Andel hjemmebesøk utført av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst fra føde/barsel	98,2 %	100 %	95-99 %	< 95 %	Helse- og omsorgsplan
Vaksine, 9-åring	98,3 %	> 98 %	96-97 %	< 95 %	Helse- og omsorgsplan
Andel barn med fullført helseundersøkelse innen 1. skoleår	100 %	100 %	90-99 %	< 89 %	Helse- og omsorgsplan
Andel barn 3-5 år i barnehage, i forhold til innbyggere 3-5 år	99,4%	100 %	97-99,9 %	<97 %	Samfunnsplanen
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanningen	54%	>45 %	40-45 %	<40 %	Samfunnsplanen
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing, 8. trinn	67,1%	>60 %	50-60 %	<50 %	Samfunnsplanen
Elever mestringsnivå 3-5 på nasjonale prøver i regning, 8. trinn	62,3%	>60 %	50-60 %	<50 %	Samfunnsplanen
Elever på 8.-10.trinn som har vedtak om spesialundervisning	13,9%	<9 %	9-10 %	>10 %	Samfunnsplanen
Andel undersøkelser gjennomført innen 3 måneder i barnevernet	100%	100%	80-88 %	< 80 %	Samfunnsplanen

4.2.4 Nær der du bor – godt samhold

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Besøk på bibliotek pr. innbygger	3,18	>5	3-5	<3	Samfunnsplanen

4.2.5 Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Andel innbyggere over 16 år med utdanning på høgskolenivå	22,15 %	>24%	23-24%	<23%	Planstrategien
Andel av ansatte (brukerrettede årsverk) som har fagutdanning i pleie og omsorg	82,9 %	> 85 %	80--84 %	< 80 %	Helse- og omsorgsplan
Andel 18-24 år på sosialhjelp	8%	<5 %	5-10 %	>10 %	Plan-strategien
Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 18-24 år	5%	<3%	3-5%	>5%	Plan-strategien

4.2.6 Nær brukervennlig natur – godt å bruke naturen

Dimensjon/indikator	Status	Mål 2024	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Omdisponering av dyrka mark målt i dekar	9,8	0	0,1-1	>1	Samfunnsplanen
Andel avfall levert gjenvinning	37,1%	>45%	32-45%	<32%	Samfunnsplanen
Andel av vann som går tapt på grunn av lekkasje	39,7%	<30%	30-36%	>36%	Samfunnsplanen

4.2.7 Nært til kommunen – god kommune

Dimensjon/indikator	Status 2	Mål 2025	Akseptabelt	For svakt	Forankring i planverk
Utgifter til vedlikehold pr. m2	332* kr	>100 kr	51-99 kr	<50 kr	Samfunnsplanen
Sykefravær	8,4 %	<7,5 %	7,5-9 %	>9 %	Samfunnsdelen
Andel heltidsansatte i kommunen	61,8 %	>70 %	55-70 %	<55 %	Samfunnsdelen

*Det høye tallet i 2023 er grunnet kr 9 900 000 avsatt til ombygging Svenseid barnehage.

5 Investeringsprogram

5.1 Investeringsrammer med detaljer

En beskrivelse av hvert investeringsprosjekt finnes i tiltakskatalogen for investeringer. Der vil også «ikke prioriterte» investeringer være beskrevet.

De to forgående år har investeringsprosjektene vært samlet i investeringsgrupper. Det gjøres ikke i år da det er vesentlig færre prosjekter det er funnet plass til i kommunedirektøres investeringsforslag. Unntaket er samlepost for vann og avløp som består av mange delprosjekter.

5.1.1 Investeringsliste

		Investeringstiltak uten tilskudd				
		Alle beløp i 1000 kroner	Budsjett År 2025	Budsjett År 2026	Budsjett År 2027	Budsjett År 2028
X10	I118	Egenkapitalinnskudd KLP	2 300	2 300	2 300	2 300
X10	I119	Rammebevilgning kirkelige formål	800	800	800	800
X11	I100	Ramme for IT-utvikling - fellesramme	1 065	1 065	1 065	1 065
X11	I102	Ramme IKT-utvikling - lokal pott	2 500	1 250	1 250	2 500
X11	I120	Ramme for IT-utvikling - skoler/barnehager	2 200	2 200	2 200	2 200
X12	I216	Samlepost vann og avløp	15 000	15 000	15 000	15 000
X12	I231	Vrangfoss og Svenseid RA	25 000	-	-	-
X13	I300	Trafikksikkerhetstiltak	-	2 000	2 000	2 000
X13	I322	Asfalterte grusveger	-	-	1 000	1 000
X13	I333	Miljøoppgradering av veier	300	300	300	300
X13	I335	Nye gateløys	-	700	-	700
X14	I400	Bibliotek Lunde	13 500	-	-	-
X14	I459	Samlokalisering av felles base eiendom og V/A	4 000	-	-	-
X14	I486	Formålsbygg - Rehabilitering	5 000	5 000	5 000	5 000
X14	I523	Ombygging service rådhuset	600	-	-	-
X15	I160	Ramme for utstyr/bil - teknisk sektor	550	550	550	550
X18	I134	Nytt utstyr/inventar Helse og omsorg	125	125	125	125
X19	I170	Kjøp av transportmidler - brann	800	-	-	4 300
X19	I507	Branngarasje Lunde	320	-	-	-
X72	I470	Opprusting Bjervatun	1 500	60 500	60 500	-
Sum Investeringstiltak			75 560	91 790	92 090	37 840
		Øremerkede tilskudd	Budsjett År 2025	Budsjett År 2026	Budsjett År 2027	Budsjett År 2028
X13	I300	Trafikksikkerhetstiltak	-	1 200	1 200	1 200
X19	I170	Kjøp av transportmidler - brann	-	-	-	2 580
X19	I507	Branngarasje Lunde	192	-	-	-
X14	I400	Bibliotek Lunde	8 800	-	-	-
X72	I470	Opprusting Bjervatun	-	-	28 000	-
Sum tilskudd			- 8 992	- 1 200	- 29 200	- 3 780

Tilskudd til andres investerigner

Det gis et fast årlig tilskudd til kirkelig fellesråd på 800 000 kroner. Dette kan vi lånefinansiere.

Aksjer og andeler

Alle kommuner som benytter KLP er også medeiere i selskapet. Det er egenkapitalkrav til pensjonselskapene. Alle kommuner må derfor bidra til å opprettholde egenkapitalkravet i selskapet. Investering i aksjer og andeler kan ikke lånefinansieres og midlene må hentes fra drift eller investeringsfond. I kommunedirektørens forslag er det benyttet overføring fra drift.

Merverdiavgift

Alle investeringsbeløp er med merverdiavgift med unntak av vann- og avløpsprosjekter, egenkapitalinskudd KLP og investeringsmidler til kirken. Ordinær merverdiavgift skal ikke kostnadsføres. Merverdiavgift der kommunen kan kreve momskompensasjon skal kostnadsføres i regnskapet.

5.2 Finansiering av investeringene

I 2025 finansieres investeringsprosjektene 57,9 millioner kroner med bruk av lån. Det antas at det vil være ca 7 millioner i ubrukte lånemidler fra 2024. Disse kan benyttes i 2025 slik at nødvendig låneopptak kan begrenses til ca 50 millioner. Ordlyden i forslag til vedtak vil likevel være å låne **inntil** 57,9 millioner kroner.

Investeringsprosjektene medfører også krav på merverdiavgiftskompensasjon med 6,3 millioner. Disse inngår også i felles finansiering av prosjektene.

Noen av prosjekten gir også mulighet for tilskudd, eller refusjon fra Midt-Telemark kommune.

En overføring med 2,3 millioner fra drift er også inkludert i finansieringen.

5.3 Startlån

Kommunedirektøren foreslår å ta opp 10 millioner i lån fra husbanken til videreutlån som startlån. Så lenge startlånskundene betaler sine renter og avdrag til kommunen vil det gå opp i opp med det kommunen betaler av renter og avdrag til Husbanken.

6 Driftsrammene

Bevilgningsoversikt drift - Budsjett/økonomiplan 2025-2028							
Alle beløp i 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Bevilgning til rammeområdene	År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
A: Politikk	3 059	2 960	2 960	3 381	3 081	3 726	3 306
B: Interkommunale samarbeid	91 575	88 385	89 706	93 117	89 708	89 069	87 331
C: Politisk/lovbestemte tilskudd og medlemskap	13 354	12 410	12 510	12 649	12 560	12 523	12 148
D: Administrasjon	22 102	22 270	22 370	26 077	24 676	23 279	23 305
E: Oppvekst	156 348	157 360	161 136	150 136	142 123	137 153	133 876
F: Helse- og omsorg	227 766	239 845	241 845	232 278	230 017	232 540	232 767
H: Samfunnsutvikling	70 159	55 346	57 346	54 114	55 112	52 897	54 468
J: Vann og Avløp	1 675	-	-	469	547	550	548
M: Felles inntekter/utgifter	- 45 011	- 32 895	- 31 695	- 18 067	- 16 505	- 14 518	- 15 009
SUM DRIFT FORDELTE PÅ RAMMEOMRÅDENE	541 027	545 681	556 178	553 216	540 225	536 119	531 644
Korreksjon rammer: Avsetning til bundet fond	4 723	297	297	655	655	655	655
SUM BEVILGNINGER DRIFT NETTO (LINJE 6)	545 749	545 978	556 475	553 871	540 880	536 774	532 299

Tabell i samsvar med formannskapets innstilling

De enkelte driftsrammene er ikke kompensert for neste års lønnsøkning. Hele bevilgningen til lønnsøkning er samlet på rammeområde «M: felles inntekter/utgifter». I beløpene for ramme «B: interkommunale samarbeid» er mange av tallene fra Midt-Telemark kommune. Her er lønnsøkning inkludert. Her er tallene det vi faktisk skal betale i 2025. For ramme område «J. Vann og avløp» skal lønnsøkning dekkes av gebyrer og det er hensyntatt i modellen for selvkostberegninger.

De andre rammeområdene vil få sin andel av lønnsreservene underveis i 2025.

Dersom dagens drift skulle vært videreført skulle budsjett 2025 vært lik revidert budsjett 2024. Ramme områdene E, F og H har nedgang i sine rammer sammelignet med revidert budsjett 2024. Det betyr reduserte tjenester i 2025.

Det kan se ut som at administrasjon øker, men det skyldes at alle utgifter til lærlinger er flyttet fra oppvekst og helse/omsorg til administrasjonen. Dette utgjør ca 4,5 millioner kroner. Trekker en fra dette ser man at det også er kutt i administrasjonen.

Rammeområde M kan se ut til å ha en betydelig reduksjon, men det skyldes at lønnsreserven er plassert her.

6.1 Politikk – Ramme A

6.1.1 Nasjonale føringer

Kommuneloven legger til rette for at vi skal kunne yte tjenester og drive samfunnsutvikling på best mulig måte for våre innbyggere. Loven skal legge til rette for kommunenes utøvelse av offentlig myndighet, fremme det kommunale selvstyret, og bidra til et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

I kommuneloven (gjeldende fra 1.1.2020) er både de folkevalgte organene og kommunedirektørens rolle styrket og tydeliggjort. I kommuneloven § 4-1 står det at kommunen aktivt skal informere om egen virksomhet og legge til rette for at alle kan få tilgang til slik informasjon. I tillegg gir offentlighetsloven rett til innsyn i dokumenter o.l. for å legge til rette for åpenhet i den offentlige forvaltningen.

Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven) har som formål å legge forholdene til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyre.

Kommunen skal legge til rette for gjennomføring av valg hvert andre år. Valgloven og valgforskriften regulerer hva kommunene er forpliktet til å informere om ved valg. Kommunene har spesielt ansvar for å informere om lokale forhold. Innbyggerne må få nødvendig informasjon om hvem som har stemmerett, når, hvor og hvordan de kan stemme.

I løpet av en valgperiode skal kommunen behandle en eierskapsmelding, jmfør Kommuneloven.

6.1.2 Lokale føringer

I 2023 vedtok kommunestyret ny politisk organisering, med endring fra tre hovedutvalg til to hovedutvalg, og reviderte arbeidsvilkår for folkevalgte.

Det ble i 2023 også vedtatt nytt delegeringsreglement for perioden 2023-2027, reglement for folkevalgte organ, samt kommunens arbeidsgiverstrategi og etisk reglement for folkevalgte og ansatte.

6.1.3 Budsjettrammen

A: Politikk							
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	1/1 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Bevilget til 01/01-2024		3 059	2 960	2 960	2 960	2 960	2 960
Tiltak og konsekvenser i forrige økonomiplan							
Valg				580		560	
Politikeropplæring				-125	-125	-125	-125
Kontrollutvalg opplæring				-50	-50	-50	-50
Politikeropplæring SU-utvalget				-30	-30	-30	-30
Ukjente endringer for å nå vedtatt budsjett				0	-20		
ØP: Forrige vedtatte økonomiplan			2 960	3 335	2 735	3 315	2 755
Bevilget 1. tertial 2024 m/videreføring							
Bevilget 2. tertial 2024 m/videreføring							
Andre KST-bevilgninger i 2024							
Sum politisk bevilget			2 960	3 335	2 735	3 315	2 755
Konsekvensjusteringer							
Prisvekst 2025 egne kjøp	3,5 %			22	22	22	22
Politikergodtgjørelse/tap arbeidsfortjeneste				271	271	271	271
Kontrollutvalg				98	98	98	98
Politikkeropplæring kommunevalg-27						205	205
Red valgkostnader og enda mindre ved S-valg				-300		-140	
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA				3 426	3 126	3 771	3 351
Rammetiltak							
Kommunedirektørens forslag m/tiltak				3 426	3 126	3 771	3 351
Politiske endringer							
Møtemat				-45	-45	-45	-45
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		3 059	2 960	3 381	3 081	3 726	3 306

Vedtatt i fjor er det justert noe i forhold til valg, politikergodtgjøring og politikeropplæring. Opplæring kun i forbindelse med kommunestyrevalg, ikke stortingsvalg.

6.1.4 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter - rammeområde ...							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Gjennomføre folkevalgtopplæring		Kommuneloven	x			x	Kostnaden for selve gjennomføringen anslås til kr 95 000.- I tillegg kommer godtgjøring til folkevalgte
Gjennomføre valg			x		x		280 000 kr

6.2 Interkommunale samarbeid – Ramme B

Nome kommune har valgt å løse flere tjenester gjennom interkommunalt samarbeid. Det er flere årsaker til slike løsninger; - mer effektiv tjenesteproduksjon, behov for å skape et større fagmiljø og at noen tjenester/funksjoner er så små at de ikke utgjør hele stillinger.

Nome kommune deltar i 22 interkommunale samarbeid organisert som interkommunalt politisk råd, kommunale oppgavefelleskap, interkommunalt selskap eller vertskommunesamarbeid. I tillegg har Nome kommune avtale med andre kommuner (primært Midt-Telemark kommune) om å dele på enkeltfunksjoner/stillinger.

De to største interkommunale samarbeidene er NAV og barnevern. I tillegg til selve driften av tjenesten disponeres det også tiltaksbudsjett. De to tjenestene er nærmere kommentert under, mens de øvrige er kommentert under 6.2.3.

6.2.1 NAV

Nasjonale føringer

Nasjonale føringer for NAV er forankret i NAV 2030 som er virksomhetsstrategien til Arbeids- og velferdsdirektoratet. NAV-kontoret jobber ut ifra Lov om Arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) (herunder Arbeidsmarkedsloven, Folketrygdloven, Lov om sosiale tjenester og andre lover som forvaltes av Arbeids- og velferdsforvaltningen).

Den statlige delen har ansvaret for arbeidsmarkedspolitikken og de statlige velferdsordningene. Den kommunale delen har ansvaret for de kommunale sosialtjenestene. I dette ligger oppfølging mot integrering og aktivisering av utsatte grupper og arbeidsrelatert aktivitet. Alle innbyggere har rett på lik behandling, uavhengig av ytelse og alle som har behov for bistand til å komme i jobb har rett på en vurdering av bistandsbehovet regulert i NAV lovens §14a.

Lokale føringer

Det foreligger en partnerskapsavtale og driftsavtale mellom stat og kommune, og samarbeidsavtale mellom Nome og Midt-Telemark kommune. Gjeldende partnerskapsavtale fordeler driftskostnadene på stat og kommune etter en fordelingsnøkkel på 47% stat og 53% kommune. Kommunens andel deles mellom Nome og Midt-Telemark ut ifra en fordelingsnøkkel som gir Midt-Telemark kommune om lag 62% av kostnadene og Nome 38% av kostnadene.

NAV lokalt har ansvaret for Arbeids- og velferdsetatens tjenester i Midt-Telemark og Nome kommuner. Dette omfatter følgende statlige tjenester:

- informasjon og veiledning innen alle statlige NAV tjenester
- formidling, rekruttering og inkludering av arbeidskraft
- bistand og oppfølging av alle prioriterte grupper, eks. langtidsledige, sykemeldte osv.
- være lokalt kontaktpunkt for arbeidsgivere

Kontoret skal også dekke følgende tjenester:

- Kvalifiseringsprogrammet (KVP)
- Økonomisk rådgiving og gjeldsrådgiving
- Økonomisk sosialhjelp
- Midlertidig bolig
- Talenthus

Særlige utfordringer

NAV Midt-Telemark og Nome har i 2024 hatt en kraftig økning i utbetalinger til brukere som søker om sosialhjelp. Dette skyldes i stor grad mange flyktninger til kommunen som kun har krav på korte introduksjonsløp og dermed ikke har krav på introduksjonsstønad lengre enn maksimalt 12 måneder. Flyktingene mottar sosialhjelp fra kommunen fra de ankommer og til de starter i introduksjonsprogrammet, i snitt 3 måneder. Etter endt introduksjonsprogram kommer de tilbake til NAV og økonomisk sosialhjelp hvis de ikke har kommet i jobb og fremdeles behov for støtte til livsopphold. Vi ser at antall flyktninger i våre porteføljer steg kraftig høsten 2023, og ble liggende høyt i 2024. Nivået for 2025 avhenger av hvor mange flyktninger kommunen tar imot i 2025. Det er likevel vanskelig å anslå behovet for økonomisk sosialhjelp for flyktninger i 2025, da vi ikke vet hvor mange av de som er her fra før som fremdeles har behov for bistand.

I tillegg til flyktninger har vi et økende antall unge mottakere av økonomisk sosialhjelp (under 30 år). En stor del av disse vil få aktivitetsplikt og følges opp blant annet av Talenhuset. I 2025 vil vi ha seks stillinger på Talenhuset (statlige og kommunale) gjennom omprioriteringer internt for å sikre nok ressurser for å jobbe med denne prioriterte målgruppen. Talenhuset følger opp ungdom i og utenfor ungdomsgarantien, i tillegg til ett årsverk som jobber med forebygging av ungdom som faller ut av videregående skole og oppfølging av ungdom som følger opp privatister som tar opp fag. Ungdomsgarantien gjelder for all ungdom fra 16-30 år som har fått fastslått at de har behov for hjelp til å komme i arbeid. Ungdomsgarantien skal sikre individuell tilpasset oppfølging i hele garantiperioden slik at flere unge får mulighet til å komme i ordinært arbeid.

Inkludert i tilbudet til Talenhuset er det en veileder som er utplassert på Nome videregående skole og Bø videregående skule for å fange opp de som står i fare for å falle ut av skolen, samt for å støtte de som har falt ut når de ønsker å ta opp fag i et privatistløp. Det er stor pågang og vi ser at det tette samarbeidet med de videregående skolene lønner seg og har forebyggende effekt. Veilederen er i 2025 finansiert 75% av prosjektmidler og samarbeidsavtale med oppfølgingstjenesten til fylkeskommunen.

Det er stor pågang av nødhjelpssøknader og det er forventet at dette nivået holder seg i 2025 fordi kostnadene ved å bo og leve er høyere enn tidligere, samt at de statlige satsene ofte ikke strekker til for de som mottar uføretrygd, pensjon og arbeidsavklaringspenger. Vi kaller inn brukere som søker om nødhjelp regelmessig slik at disse får bistand til å håndtere sin økonomi for å forebygge nødhjelpssøknadsbehovet.

6.2.2 Barnevernet

Nome og Midt-Telemark barnevern er et interkommunalt samarbeid mellom Nome kommune og Midt-Telemark kommune.

Nasjonale føringer

Med barnevernsreformen som trådte i kraft 1.januar 2021, fikk kommunene et økt finansieringsansvar for barnevernstiltak. Det vil si et fullt økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem, og økte kommunale egenandeler for bruk av spesialiserte hjelpetiltak, spesialiserte fosterhjem, institusjon og akuttiltak. Målet med reformen er å gi kommunene bedre muligheter og sterkere insentiver til å prioritere forebyggende tilbud til barn og familier. Bufetat (det statlige barne- og familievernet) har ikke lenger bistandsplikt. Barneverntjenesten må selv skaffe spesialiserte fosterhjem fra private aktører, noe som er svært kostbart for kommunen.

Lokale føringer

Barneverntjenesten har et godt samarbeid og dialog med de ulike tjenestene i kommunen, både i tverrfaglige møter i skoler og barnehager, i samarbeidsfora med de ulike hjelpetjenestene og i samarbeid rundt enkeltbarn og deres familier. Barneverntjenesten opplever at hjelpetjenestene rundt barn og unge bruker tjenesten godt som en drøftingspartner, der det er behov.

Barneverntjenesten deltar i Nome kommunes tverrsektorielle satsing på foreldrestøttende tiltak, ICDP-programmet.

Barnevernstjenestens viktigste oppgaver er å gjennomgå meldinger og undersøkelser innen frist, iverksette nødvendige hjelpetiltak for de barn og foreldre som er i behov av dette, samt oppfølging av fosterbarn/fosterhjem og biologiske foreldre. Barneverntjenestens arbeid er i stor grad styrt av et strengt lovverk og tidsfrister.

Særlige utfordringer

Reformen innenfor barnevern har ført til særlige utfordringer knyttet til økonomi. Egenandeler har mer en fordoblet seg, og enkelte tiltak må tjenesten sørge for å skaffe selv, blant annet spesialiserte fosterhjem. På nasjonalt nivå er det en utfordring med rekruttering av fosterhjem, noe også vår tjeneste merker. Det betyr at barn blir boende lenge i beredskapshjem, noe som er svært uheldig for det enkelte barn, men også svært kostbart for kommunen. Tjenesten opplever også at en stor andel av sakene som kommer inn, har en annen kulturell bakgrunn. Gode tiltak som passer for denne målgruppen, er en utfordring.

6.2.3 Øvrige interkommunale samarbeid

Nome kommune valgt å løse flere tjenester gjennom interkommunalt samarbeid. Det er flere årsaker til slike løsninger; - mer effektiv tjenesteproduksjon, behov for å skape større, robuste og mer attraktive fagmiljø og at noen tjenester/funksjoner er så små at det ikke utgjør hele stillinger.

Interkommunalt samarbeid kan løses på ulike måter. Samarbeidene er organisert som interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, interkommunalt selskap eller vertskommunesamarbeid. I tillegg har Nome kommune avtale med andre kommuner (primært Midt-Telemark kommune) om å dele på enkeltfunksjoner/stillinger.

Fra 2023 er de fleste kostnadene til interkommunalt samarbeid samlet på ett felles rammeområde (rammeområde B). Det er fortsatt noen av de interkommunale samarbeidene som er budsjettert på andre rammeområder. I 2024 har kommunen inngått ny avtale om kommunalt oppgavefelleskap for klima- og miljøberedskap i Telemark (IUA Telemark).

Størstedelen av kostnadene til de interkommunale tjenestene er knyttet til lønn. Det er lagt opp til en samlet deflatorjustering av de interkommunale samarbeidene, men den reelle økningen varierer fra samarbeid til samarbeid.

I desember 2023 vedtok kommunestyret at Nome kommune ønsket å bli en del av IKT- og tjenesteutviklings samarbeidet i Kongsbergregionen. Midt-Telemark kommunestyre sa på samme tid nei, men omgjorde sitt vedtak vinteren 2024. Kongsbergregionen på sin side hadde i mellomtiden vedtatt å ta Krødsherad kommune inn som fullverdig medlem i regionsamarbeidet. På grunn av ressursituasjonen i forbindelse med den implementeringen, og en forestående strategiprosess for regionsamarbeidet ville ikke Kongsbergregionen ta stilling til inntreden fra Nome og Midt-Telemark før høsten 2024. Kongsbergregionen har ikke behandlet saken på administrativt nivå når dette skrives. En inntreden er derfor ikke realistisk før i 2026.

Samarbeid politikk og administrasjon

Tiltak	Beskrivelse
Nome og Midt-Telemark interkommunale politiske råd	Regionalpolitisk samarbeidsarena
Interkommunalt arkiv (IKA Kongsberg) IKS	Samarbeid om arkivdepot og arkivfaglig kompetanse. De fleste kommuner i Buskerud, Vestfold og Telemark deltar
Nome og Midt-Telemark IKT KO	Samarbeid om teknisk drift og support
Telemark Innkjøpsamarbeid KO	Samarbeid om rammeavtaler for innkjøp av varer og tjenester. Syv kommuner i øvre Telemark deltar i samarbeidet
Vestfold og Telemark revisjon IKS	Samarbeid om revisjonstjenester for kommuner og fylkeskommuner i Vestfold og Telemark
Vestfold, Telemark og Agder Kontrollutvalgssekretariat IKS	Sekretariatet for kontrollutvalget skal være atskilt fra kommunedirektøren. De fleste kommuner i de tre fylkene deltar i samarbeidet

Samarbeid innen oppvekst

Tiltak	Beskrivelse
Nome og Midt-Telemark Pedagogisk-psykologisk tjeneste KO	Tjeneste som skal hjelpe barnehager og skoler med å legge til rette for barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.
IKT-veileder skole	Fagressurs for skolene. Midt-Telemark er vertskommune

Samarbeid innen helse og omsorg

Tiltak	Beskrivelse
Legevakt	Legevakt på kveld og natt. Deltakerkommuner er Skien, Drangedal, Siljan og Nome. Skien er vertskommune.
Krisesenter	Kommunen har plikt til å ha et tilbud om krisesenter for personer som er utsatt for vold eller trusler i nære relasjoner. Samarbeid mellom alle kommunene i Telemark unntatt Notodden. Skien er vertskommune.
Samhandlingskoordinator	Stilling som ivaretar koordinering mellom kommunene i Grenland+Nome og Telemark sykehus. Samarbeider tett med tilsvarende stillinger i Øst- og Vest-Telemark. Skien er vertskommune.

Samarbeid innen Samfunnsutvikling

Tiltak	Beskrivelse
Nome og Midt-Telemark landbrukskontor	Vertskommunesamarbeid som forvalter kommunens ansvarsområder innenfor viltloven, jord-, skog- og konsesjonslov. Midt-Telemark er vertskommune.
Nome og Midt-Telemark brann og redning	Vertskommunesamarbeid om beredskap og forebygging innen brann og redning samt feiertjenester. Nome er vertskommune.
Kommunalt oppgavefellesskap for klima- og miljøberedskap i Telemark (IUA Telemark)	Formålet med oppgavefellesskapet er å ivareta deltakerkommunenes plikt til å ha en felles beredskap mot mindre tilfeller av akutt forurensning, og egnede reservestyrker ved andre beredskapshendelser som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innen deltakerkommunen, og som ikke dekkes av privat beredskap. Porsgrunn kommune er kontorkommune, og har et administrativt ansvar for oppgavefellesskapet. Grenland brann og redning IKS har operativt og utførende ansvar, og leder oppgavefellesskapets interkommunale aksjoner.
Sør-Øst 110 IKS	Interkommunalt selskap som sender utrykningsalarmer for å ivareta innbyggernes behov for profesjonell hjelp ved brann, ulykker, akutt

	forurensing og andre kriser gjennom et regionalt samarbeid med brannvesen og andre nødetater.
Miljøhygienisk avdeling	Vertskommunesamarbeid som dekker oppgaver som kommunen er pålagt innenfor arbeidsfeltet miljørettet helsevern. Notodden er vertskommune
Midtre Telemark vannområde	Samarbeid med flere kommuner og fylkeskommuner om miljøovervåkning og forvaltning av vannområde og vassdrag.
Gea Norvegica Geopark IKS	Interkommunalt selskap med flere kommuner og fylkeskommunen som tilrettelegger for god informasjon og opplevelser med regionens geologiske attraksjoner.

6.2.4 Budsjettrammen

Tabellen under viser budsjettet for de interkommunale samarbeidene.

Nome har flere samarbeid sammen med Midt-Telemark kommune, og det er en egen prosess for å legge budsjettene for de interkommunale samarbeidene. Utgangspunktet i år var at samarbeidene ikke skulle ha vekst i budsjettet utover lønnsøkning. Det har ikke blitt resultatet.

Det er lagt inn en budsjettpost på 1,6 millioner fra 2026. Dette for å følge opp vedtaket om å bli med i Kongsbergregionen.

B: Interkommunale samarbeid							
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	1/1 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Budsjett fordelt på samarbeid							
NAV samarbeid		6 652	7 250	7 393	7 393	7 393	7 393
NAV-tiltak		20 507	16 900	21 350	20 250	18 250	18 250
NAV-annet		60	-	60	60	60	60
Sum B1 - NAV		27 219	24 150	28 803	27 703	25 703	25 703
Barnevern samarbeid		9 401	8 937	10 707	10 707	10 707	10 707
Barnevern tiltak		26 343	25 863	25 855	25 855	25 855	25 855
Sum B2 - Barnevern		35 744	34 800	36 562	36 562	36 562	36 562
Vertskommunetilskudd		244	-	0	0	0	0
Deltagelse i Kongsbergregionen				0	1 600	1 600	1 600
IPR (reduksjon 40% stilling)		-	241	100	100	100	100
NMT-IKT		5 340	5 603	6 201	6 201	6 201	6 201
Innkjøp		394	600	703	703	703	703
IKA-kongsberg		455	475	500	500	500	500
DigiTV			85	100	100	100	100
Revisjon		964	1 030	1 072	1 072	1 072	1 072
Kontrollutvalgsekretariat		204	171	174	174	174	174
Sum B3 - Administrasjon og politikk		7 601	8 205	8 850	10 450	10 450	10 450
IKT Veileder skole		242	249	255	255	255	255
PPT		3 736	3 796	4 336	4 336	4 336	4 336
Sum B4 - Oppvekst		3 978	4 045	4 591	4 591	4 591	4 591
Samhandlingskoordinator		30	164	171	171	171	171
Overlege palliativ team		42	44	46	46	46	46
Legevakt - Skien		3 348	4 310	4 487	4 487	4 487	4 487
Krisesenter - Skien		527	565	588	588	588	588
Andre flyttet eller avsluttet		4 029	2 817	0	0	0	0
Sum B5 - Helse og omsorg		7 976	7 900	5 292	5 292	5 292	5 292
Landbruk		2 461	2 355	2 603	2 603	2 603	2 603
NMTBR		6 272	6 020	6 699	6 699	6 699	6 699
Sør-Øst 110 IKS			460	549	549	549	549
Gea-Norwegica			68	70	70	70	70
Midtre-Telemark vannområde			62	65	65	65	65
Miljøhygienisk		324	320	333	333	333	333
Sum B6 - Samfunn		9 057	9 285	10 319	10 319	10 319	10 319
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA		91 575	88 385	94 417	94 917	92 917	92 917
Rammetiltak							
B1 - Flere i arbeid -Redusert sosialhjelp				-300	-859	-848	-836
Ikke bosette flyktninger - NAV				-1 000	-2 100	-2 200	-3 300
Ikke bosette flyktninger - Barnevernet					-600	-700	-1 300
Ikke bosette flyktninger - PPT					-50	-100	-150
Kommunedirektørens forslag		91 575	88 385	93 117	91 308	89 069	87 331
Politiske endringer							
Utsatt deltagelse Kongsbergregionen					-1 600		
Kommunestyrets vedtatt budsjett		-	91 575	89 706	93 117	89 708	89 069

6.2.5 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter - rammeområde ...							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Prosjekt «Språkstøtte». Dette er et utviklingsprosjekt som skal bidra til at flere flyktninger kan inkluderes i arbeidslivet.			X	X	X		Prosjektet er fullfinansiert av Statsforvalteren.
«Forsterket innsats og samarbeid om inkludering» Prosjekt i regi av Telemark fylkeskommune for å forebygge utenforskap			X	X			TFK bidrar inn i finansieringen av jobben knyttet til dette som ligger hos Talenhuset
Delta i partnerskapsløftet – satsing på ungt utenforskap			X				

6.3 Politisk og lovbestemte tilskudd – Ramme C

6.3.1 Innhold i rammeområdet

I rammeområde C er ulike tilskudd og medlemskap samlet. Det største tilskuddet er tilskuddet til kirkelig fellesråd.

6.3.2 Føringer

TV-aksjonen	Kommunestyret står fritt til å justere beløpet fra år til år.
Haukelivegen E 134 AS:	Generalforsamlingen gjør årlige vedtak om neste års eiertilskudd.
KS	Kontingenten består av en serviceavgift, selve medlemskontingenten og en kontingent for finansiering av det forsknings- og utviklingsarbeidet som skjer i regi av KS.
USS	Medlemskontingent - indeksreguleres
LVK	Medlemskontingent – fastsettes til en prosentandel av et beregningsgrunnlag fastsatt til den enkelte medlemskommunes konsesjonsavgift, naturressursskatt og eiendomsskatt.
Frelsesarmeen julegryte	Tilskudd som kommunestyret står fritt til å justere fra år til år.
SMISO	Avtale fram til 31.12.2025. Kr. 6,- innbygger. Indeksreguleres fra 2022.
Nome kulturhistoriske bygg	Stiftelse opprettet i 2014 av Nome kommune – kommunalt driftstilskudd som fastsettes fra år til år. I 2022 ble tilskuddet økt med 100.000 kr for å ta unna for økte strømkostnader. Tilskuddet er ikke foreslått redusert da kommunestyret har bedt stiftelsen se på ansettelse av egen daglig leder.
Telemark Museum	Avtale fram til 31.12.2024. Må fremforhandle ny avtale. Deflatorjustert i 2025.
MTNU	Kommunestyret fastsetter tilskudd i dialog med den andre kommunale eieren i forbindelse med budsjettbehandlingen. Justert med deflator 4,1%.
Ulefoss Bryggepark drift	Formannskapet har gjort vedtak om fast årlig tilskudd på kr. 175.000,- fra 2021 som skal lønns- og prisjusteres. Formannskapet kan ikke binde kommunestyret. Kommunestyret står dermed fritt til å justere tilskuddet fra år til år. I forbindelse med budsjettvedtaket for 2024 ble tilskudd økt til 329.000,-. Lagt til grunn kommunal deflator for 2025.
Vakre Ulefoss/Lunde	Årlig tilskudd som kommunestyret står fritt til å justere. Kommunen gir tilskudd uten at det foreligger søknad.

Lunde slusepark drift	Avtale som blant annet regulerer tilskudd løper fram til 31.12.2024. Indeksregulert med kommunal deflator. Avtale må forhandles frem. Lagt til grunn kommunal deflator for 2025.
Skien Dalen Skipsselskap	Det foreligger vedtak om tilskudd til og med 2019. Fra 2020 er tilskudd vedtatt ved budsjettbehandling.
Telemarkskanalen natur- og kulturpark	Samarbeidsavtale som regulerer kommunal medfinansiering. Deflatorregulering.
Husleie Nome kompetansehus	Subsidiering av husleie for Telemarkskanalen FKF og regionalparken, Vedtak fattet i k-sak 33/18. Det ligger inne tiltak om å si opp leieavtalen med virkning fra 1.7.2025.
VisitTelemark	Avtale om kjøp av tjenester for årene 2023-2024. Avtalen kan forlenges 1+1 år.
VisitBø	Kommunestyret fastsetter tilskudd i dialog med den andre kommunale eieren. Justert med kommunal deflator.
Nome Røde Kors	Kommunen har hatt en partnerskapsavtale med et økonomisk tilskudd til aktiviteter og sosiale tiltak. Avtalen forlenges ikke for 2025, men er lagt inn som tiltak.

6.3.3 Tilskudd til kirkelig fellesråd

Trossamfunnsloven pålegger kommunen et hovedansvar for økonomien i den lokale kirken. Utgiftsansvaret er i hovedsak knyttet til kirkebygg, gravplasser og administrasjon, herunder drift av menighets- og prestekontor. Det ligger også forpliktelser knyttet til stillinger som klokkere, kirketjenere og organister.

Kirkens aktivitet finansieres ved rammetilskudd fra kommunen etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd. Basert på budsjettforslaget fra kirkevergen (vedlagt budsjettsaken) så foreslår kommunedirektøren følgende rammetilskudd til kirkelig fellesråd:

Kontantoverføring Kirke	4 492 000	
Ekstra strømstøtte	250 000	Endres med endring i strømpriser
Kontantoverføring Gravplasser	2 800 000	
Overføring av festeavgifter	458 000	
Sum kontantoverføring	8 000 000	
Tjenesteytingsavtale	265 000	Verdien av tjenestere kommunen yter

Kirken er inkludert i Nome kommunes strømvavtale.

Tilskuddet øker med ca 200.000 ekstra i 2025 som en følge av mindre festeavgifter fra gravplasser i 2025. Endringer i festeavgiften vil være en økt/reduert utgift for kommunen.

I 2025 er festeavgiften økt fra 250 kroner til 350 kroner og samtidig er intervallet for fakturering redusert fra 15 år til 5 år. Det gir noe mindre feste avgift i 2-3 år, men øker deretter og bli noe høyere enn tidligere fra år 2028 og videre.

6.3.4 Budsjettrammen

Tabellen under viser tilskuddsoversikt for de siste budsjettårene 2023 og 2024 – samt kommunedirektørens forslag for 2025

Tiltak	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
TV-aksjonen	15 000	15 000	15 000
E134 Haukeligvegen AS	30 000	41 000	43 000
KS – medlemskap	520 000	445 000	464 000
USS – utmarkkommunenenes sammenslutning	45 000	50 000	47 000
LVK – landsmanslutninga av vasskraftkommunar	30 000	60 000	62 000
Frelesarmeens julegryte	60 000	150 000	75 000
SMISO – senter mot incest og seksuelle overgrep i Telemark	39 000	24 000	24 000
Nome kulturhistoriske bygg	280 000	396 000	400 000
Telemark museum – kultur	700 000	737 000	767 000
Midt-Telemark og Nome utvikling	1 287 000	1 320 000	1 374 000
Ulefoss bryggepark drift	316 000	329 000	342 000
Vakre Lunde/Ulefoss	160 000	100 000	100 000
Lunde slusepark drift	380 000	396 000	421 000
Skien Dalen skipsselskap AS	100 000	100 000	100 000
Telemarkskanalen natur og kulturpark	390 000	386 000	436 000
Husleie Nome kompetansehus	205 000	215 000	108 000
Visit Telemark	303 000	24 000	25 000
Visit Bø		275 000	286 000
Partnerskapsavtale Røde kors	260 000	285 000	285 000

Justert i hht formannskapets innstilling

6.4 Administrasjon - Ramme D

Administrasjonen består av kommunedirektøren, økonomi og styring og organisasjon og utvikling. Til rammeområdet ligger HR, lønn, service, arkiv, politisk sekretariat, økonomi, samt fellestjenester for Nome kommune, herunder IKT, personforsikringer, bedriftshelsetjeneste, juridisk bistand, velferds- og opplæringstiltak, kostnader til frikjøpte tillitsvalgte, drift av rådhuset mv.

6.4.1 Nasjonale føringer

Kommuneloven legger til rette for at vi skal kunne yte tjenester og drive samfunnsutvikling på best mulig måte for våre innbyggere. Den skal bidra til effektiv, tillitsskapende og bærekraftig drift. I kommuneloven er kommunedirektøren tillagt alt ansvar for den løpende personalforvaltningen.

Arbeidsmiljølovens formål er å sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet. Loven har også som formål å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, og bidra til et inkluderende arbeidsliv.

Hovedavtalen inneholder bestemmelser om forhandlingsordning, prosedyrer samt arbeidsgivers og tillitsvalgtes rettigheter og plikter. Hovedavtalen er et virkemiddel for å sikre samhandling og gode prosesser mellom partene. Hovedtariffavtalen (HTA) er den viktigste tariffavtalen i KS-området med bestemmelser blant annet om lønn og godtgjøringer, lokale forhandlinger, arbeidstid og pensjon.

I arkivloven ligger de overordnede og grunnleggende reglene for arkiv, særlig om arkiv i offentlig forvaltning. Bestemmelsene i arkivloven skal sikre en helhetlig samfunnsdokumentasjon og har som formål å sikre arkiv som har betydelig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at disse kan bli tatt vare på og gjort tilgjengelige for ettertiden.

Informasjonssikkerhet skal ivaretas og personopplysninger skal beskyttes tilfredsstillende. Kommunen skal kunne dokumentere og demonstrere at opplysninger behandles i tråd med retningslinjer for informasjonssikkerhet og personvern. Kommunen skal sørge for lovlig, sikker og forsvarlig behandling gjennom god internkontroll.

I 2024 lanserte regjeringen en ny nasjonal digitaliseringsstrategi for perioden 2024-2030. Denne strategien setter retningen for det digitale Norge frem mot 2030 og skal sikre at vi har de verktøyene vi trenger for å realisere de nye mulighetene og løse utfordringene vi som samfunn står overfor. Vi vet at vi blir flere eldre og at vi må mobilisere mer arbeidskraft. Vi vet at næringslivet trenger flere bein å stå på og mer tilgang til både kompetanse og data. Vi vet at vi må skape nye jobber, samtidig som vi kutter utslipp og tar bedre vare på naturen. Og vi vet at vi trenger økte investeringer i klimaomstilling, trygghet og digital infrastruktur. Digitalisering kan hjelpe oss i alle disse omstillingene

6.4.2 Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel og kommunens rutiner og reglementer legger føringer og ambisjoner for kommunen som arbeidsgiver og forvaltningsorgan.

I kommuneplanens samfunnsdel fremkommer det at Nome kommune skal

- preges av selvtillit og tillit
- utnytte mulighetene som ligger i digitale verktøy
- være et godt sted å skaffe seg kompetanse
- ha god kommunikasjon med innbyggerne og god kommunikasjon internt

Kommunens arbeidsgiverstrategi ble vedtatt i 2023 og skal benyttes som er styringsverktøy som sikrer felles retning gjennom kommunens verdier, prinsipper, strategier og prioriteringer. Arbeidsgiverstrategier inneholder strategier for følgende områder:

- Kompetanse
- Arbeidsmiljø og nærvær
- Rekruttere og beholde
- Kommunikasjon
- Tjenesteutvikling
- Heltidskultur

Kommunedirektøren beslutter årlig hvilken eller hvilke strategier som skal ha et særlig fokus. Hver enkelt leder er ansvarlig for at strategiene følges opp gjennom konkrete tiltak på eget område.

Nome og Midt-Telemark vedtok i 2020 en felles digitaliseringsstrategi for å sikre helhetlige og smidige løsninger for ansatte, befolkning, næringsliv og frivillighet. Strategien skisserer flere ønskede gevinster, hvorav hovedfokus er bedre tilbud og tjenester, samt effektivisering av saksbehandling.

6.4.3 Særlige utfordringer

Kommunesektoren står overfor utfordringer som handler om å møte den demografiske utviklingen (som globalisering, individualisering og digitalisering) og innbyggernes behov for velferdstjenester. For å møte denne utviklingen må Nome kommune rekruttere og beholde relevant og kompetent arbeidskraft, og samtidig bidra til fornyelse av tjenester og arbeidsformer.

Vi må bruke de ansattes potensiale best mulig, blant annet gjennom å sørge for høyt nærvær, heltidskultur og medarbeidere som bruker og utvikler sin kompetanse og blir i jobben.

I 2025 og i årene fremover blir det viktig å sikre at det blir gjennomført gode lokale tiltak rettet mot oppfølging av sykefravær, samt godt forebyggende arbeid i enhetene. Vi må jobbe videre med kommunens arbeidsgiverstrategi, ledelse og gode lederverktøy.

Dette vil bli fulgt opp gjennom kompetanseutviklingsplanen for 2024, gjennom arbeid med 10 FAKTOR (kommunens medarbeiderundersøkelse og utviklingsverktøy) og gjennom utarbeidelse av gode rutiner og reglementer.

Nome kommune har i dag en gammel versjon av sak/arkivsystemet, med kjente, kritiske feil. Det er behov for å oppgradere sak/arkivsystemet. En ny skyløsning vil muliggjøre sekvensiell signering, integrasjon med Teams, samt retting av systemfeil. Oppgraderingen vil medføre en høyere kostnad enn dagens løsning.

6.4.4 Budsjettrammen

D: Administrasjon							
Alle beløp i 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Bevilget til 01/01-2024		22 102	22 270	22 270	22 270	22 270	22 270
Tiltak og konsekvenser i forrige økonomiplan							
Reduksjon strømpris				-95	-191	-287	-287
Lederutvikling					100	100	100
Økte lisenskostnader sak-arkivsystem				450	450	450	450
Ukjente endringer for å nå vedtatt budsjett				25	25	25	25
ØP: Forrige vedtatte økonomiplan			22 270	22 650	22 654	22 558	22 558
Bevilget 1. tertial 2024 m/videreføring			100	100	100	100	100
Bevilget 2. tertial 2024 m/videreføring							
Andre KST-bevilgninger i 2024							
Sum politisk bevilget			22 370	22 750	22 754	22 658	22 658
Konsekvensjusteringer							
Etterjustering lønn 2024	0,3 %			41	41	41	41
Lønnsvekst 2025 - Sentralt budsjett-pott	4,4 %						
Prisvekst 2025 egne kjøp	3,5 %			315	315	315	315
Budsjettavvik 2024 med 1,3 mill. Delvis kompensasjon				603	511	385	385
Strømpriser reduseres ikke - nettleie økn.				95	191	287	287
Lisens Arena og økt OU-kontingent				105	105	105	105
Pensjonsavtale IDEA				350	350	350	350
Redusert strømforbruk med lavere temperatur rådhuset				-100	-100	-100	-100
Utsatt arkiv/sak med ett år				-450			
Avis, porto, annonser, kontormateriell med mer.				-120	-170	-170	-170
Redusert frikjøp tillitsvalgte				-387	-387	-387	-387
Redusert kostnader gruppelevesforsikringer				-600	-600	-600	-600
Lærlinger overført budsjett fra HO og oppvekst	5			4 632	4 632	4 632	4 632
Reduseres til 5 lærlinger (19 pågående kontrakter i 2024)				-170	-1 825	-3 070	-3 070
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA				27 064	25 817	24 446	24 446
Rammetiltak							
Avvikle budsjettmidler juridisk bistand				-75	-75	-75	-75
Arkiv og Service - Ingen tilsetning i vakant stilling				-351	-351	-351	-351
Redusert kjøp fra bedriftshelsetjenesten				-40	-65	-65	-65
Egenbetaling for ansatte for kaffe/te				-400	-400	-400	-400
Reduksjon lisenser programvarer til et minimum				-95	-250	-250	-250
Avvikle jubilentmiddag				-26		-26	
Kommunedirektørens forslag m/tiltak				26 077	24 676	23 279	23 305
Politiske endringer							
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		22 102	22 370	26 077	24 676	23 279	23 305

I øverste delen av tabellen er teksten på noen linjer merket rødt. Disse postene er helt eller delvis tilbakeført i delen for konsekvensjusteringer.

6.4.5 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter - rammeområde ...							
Aktivitet:	Kommune-plan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Arbeid knyttet til overgang til nytt sak- og arkivsystem – inkludert opprydding og avslutning av saker, deltakelse i anskaffelse, samt utarbeidelse av nye rutiner og brukerveiledninger			x	x			Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Utarbeide rutiner for servicefunksjonen som skal definere hvordan service skal utføres internt og eksternt	Strategi 4, punkt 2: Nome kommune skal ha god kommunikasjon med innbyggerne. Strategi 7, punkt 3 Kommunen skal kommunisere på en god måte.	Planstrategi for Nome kommune	x				Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Utarbeide mal for medarbeidersamtaler basert på 10 FAKTOR	Strategi 5: Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse	Planstrategi for Nome kommune	x				Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Utarbeide sjekklister for onboarding og offboarding av ansatte	Strategi 5: Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse	Planstrategi for Nome kommune	x				Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Følge opp kommunens arbeidsgiverstrategi med konkrete tiltak, innenfor utvalgte strategier, på hver enkelt enhet. Mål: Det har blitt gjennomført konkrete tiltak på 75 % av kommunens enheter	Strategi 5: Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse	Planstrategi for Nome kommune	x	x	x	x	Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Innføre ny rutine for sykefraværsoppfølging i enheter med mer enn 12,5% sykefravær (i enheter med mer enn 10 ansatte)	Strategi 5: Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse	Planstrategi for Nome kommune	x				Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft
Utarbeide nye rutiner for bruk av personalmelding ved ansettelse og opphør av stillinger	Strategi 5: Nær jobben – gode jobber, arbeidskraft og kompetanse	Planstrategi for Nome kommune	X				Ingen direkte kostnad, utenom arbeidskraft

6.5 Oppvekst – Ramme E

Rammeområdet består av fellesadministrasjon, barnehage, grunnskole, voksenopplæring og flyktningetjeneste.

6.5.1 Nasjonale føringer

Ny Opplæringslov 1.august 2024

Ny opplæringslov trådte i kraft 1.august 2024. Den nye loven er mer presis og brukervennlig og har et modernisert og oppdatert språk, men mye av innholdet videreføres.

Noen sentrale endringer og presiseringer:

- Det er lovfestet at *elevens beste* skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som gjelder elever. Dette er i tråd med Grunnloven §104 og Barnekonvensjonen artikkel 3.
- Elever har fått en styrket rett til å *medvirke i* saken som angår dem. De har rett til å ytre meningene sine fritt, og disse skal bli hørt og lagt vekt på etter alder og modenhet.
- Retten til *skoledemokrati* er tydeliggjort, og det er krav om at skolene skal ha elevråd eller annen organisering valgt av elevene.
- Det er lagt større vekt på at alle elever har rett til et *trygt og godt skolemiljø*, og det er innført plikter for skolene til å *følge opp fravær og sikre nærvær*.

Kapittel 11 i ny opplæringslov, *Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging* (§§11-1 – 11-14), inneholder bestemmelser som tidligere stod i ulike kapitler. Systematiseringen i loven gjør at pliktene blir tydeligere, og det skal dermed også bli tydeligere for skolen hva de skal gjøre for å sikre at elevene får *tilfredsstillende utbytte* av opplæringen. Det er også presisert at det er kommunen som har ansvar for å sikre at opplæringen er tilpasset slik at alle elever får et tilfredsstillende utbytte, uavhengig av deres forutsetninger.

Noen sentrale endringer og presiseringer i kapittel 11. Disse bestemmelsene er ment å sikre at alle elever får den støtten de trenger for å lykkes i skolen:

- På 1. til 4. trinn skal elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, raskt få intensiv opplæring.
- Det som tidligere het *spesialundervisning*, blir i ny lov delt i *tre separate rettigheter*.
 - o Elever har *rett til den personlige assistansen* de trenger for å kunne delta i opplæringen og få tilfredsstillende utbytte.
 - o Elever har *rett til nødvendige tekniske hjelpemidler og fysisk tilrettelegging* for å kunne delta i opplæringen.
 - o Elever som trenger det for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen, har *rett til individuelt tilrettelagt opplæring*. Dette inkluderer en individuell opplæringsplan og årlig evaluering.

Andre betydningsfulle endringer for videregående opplæring og opplæring av voksne:

- *Fullføringsreformen*; retten til videregående opplæring utvides til å gjelde til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse, ikke bare tre år.
- *Omvalg*; elever har fri rett til omvalg frem til de er 19 år, og én rett til omvalg etter 19 år.
- *Yrkesfaglig rekvalifisering*: Personer med studie- eller yrkeskompetanse får rett til videregående opplæring for å ta et nytt fagbrev, for å bedre sin posisjon på arbeidsmarkedet.

- Grunnskoleopplæring for voksne erstattes av *forberedende opplæring for voksne (FOV)*, og inkluderer hele fag, deler av fag, eller opplæring i grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving, norsk muntlig, regning og data.

Disse endringene er ment å forbedre fleksibiliteten og tilpasningen i opplæringen, samt sikre at alle elever får den støtten de trenger for å fullføre sin utdanning.

Barnevernreformen

Barnevernsreformen, eller *oppvekstreformen* som den også kalles, trådte i kraft 1. januar 2022, og har flere sentrale føringer som skal styrke barnevernet. Endringene er ment å gjøre barnevernet mer effektivt og tilpasset barn og familiers behov, samt å sikre at barn får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt:

- Kommunene har fått *økt ansvar* for barnevernet, *inkludert forebygging og tidlig innsats*. Dette innebærer at kommunene *skal* fremme gode oppvekst vilkår og forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.
- Kommunene må utarbeide en *plan for forebygging* av omsorgssvikt og atferdsproblemer blant barn og unge.
- Det er krav om årlig rapportering om barnevernet til kommunestyret for å sikre bedre innsikt og prioriteringer.
- Kommunene må ha *systematiske tiltak* for å sikre at barnevernets aktiviteter utføres i samsvar med loven.
- Kommunene har fått et større ansvar for fosterhjem, inkludert rekruttering og oppfølging.
- Reformen legger vekt på å styrke rettssikkerheten for barn og familier, blant annet gjennom bedre dokumentasjon og beslutningsgrunnlag.

Reformens intensjon er mer forebygging og mer samarbeid på tvers av tjenester, og at målene oppnås best gjennom *endringer i hele oppvekstsektoren*.

Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven)

Loven trådte i kraft 1. januar 2021. Tiltakene i integreringsloven skal bidra til å gi asylsøkere, flyktninger og innvandrere relevant kompetanse, tilgang til arbeidsmarkedet og muligheten til å bli økonomisk selvstendige. Kommunen er den sentrale aktøren for å tilby kvalifiseringstilbud for innvandrere. For å sikre tilgjengelig og relevant styringsinformasjon på kvalifiseringsfeltet har kommunen plikt til å registrere vedtak og deltagelse for personer som er omfattet av introduksjonsloven, og integreringsloven, i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR).

Lokal kompetanseutvikling

Nasjonale tilskuddsordninger for lokal kompetanseutvikling innenfor oppvekst inkluderer:

- Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage
- Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole og videregående skole
- Kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis (Koløftet)

I Nome kommune har vi en felles styringsgruppe for de tre kompetanseordningene – *Styringsgruppe for lokal kompetanseutvikling*. På den måten sikrer vi både god sammenheng i arbeidet og i bruk av tilskuddsmidler. Nome samarbeider også med Midt-Telemark om lokal kompetanseutvikling.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis – er et tiltak for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PP-tjenesten, og skal bidra til at den spesialpedagogiske hjelpen er tett på de barna som har behov for det. Målet er at *alle* barn og unge opplever et godt tilpasset og inkluderende tilbud i barnehage og skole. I Nome deltar hele laget rundt barn og unge i

Kompetanseløftet, det vil si barnehager, skoler, helsestasjon, skolehelsetjeneste, PPT og barnevern. Kompetanseløftet skal være et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet, og skal bidra til at alle kommuner har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elever, for å kunne *forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle*, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole er kompetanseheving som skal bidra til å styrke skolers arbeid med trygt og godt læringsmiljø.

I regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage, har barnehagene i Nome valgt språk og språkutvikling som sitt satsingsområde.

6.5.2 Lokale føringer

Kommunedelplan for Oppvekst i Nome:

Planen er forankret i kommuneplanen og visjonen *nært og godt å vokse opp i Nome kommune*. Tiltak for barn og unge i Nome kommune i perioden 2023 –2025, har fokus på å styrke laget rundt barn og unge og er knyttet til følgende satsingsområder: Trygge familier, Trygt og godt læringsmiljø i skoler og barnehager, Inkludering og tilhørighet, Tverrfaglig innsats og Samarbeid og lokalmiljø som inspirerer barn og unge.

Forebyggende plan for barn og unge 2023-2025:

Forebyggende plan for Nome kommune er utarbeidet med utgangspunkt i nasjonale føringer som er gitt gjennom oppvekstreformen, og som er hjemlet i § 15-1 i Lov om barnevern. Planen skal være et verktøy for å sikre forpliktelse til og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester.

Nome kommune har *Integreringsplan og Digitaliseringsplan for oppvekst i Nome og Midt-Telemark*, som fagplaner innenfor oppvekst.

6.5.3 Særlige utfordringer

Tilpasset opplæring er et overordnet prinsipp, og skolen skal legge til rette for en opplæring som ivaretar både fellesskapet og hver enkelt elev, slik at elevene får best mulig utbytte av opplæringen. Nasjonale føringer tilsier at det viktigste grepet vi kan ta for å fremme og styrke en inkluderende praksis i barnehage og skole, er å forbedre kvaliteten på det *ordinære tilbudet*. *Reduksjon i antall elever med behov for spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring er et klart mål.*

Innenfor oppvekst er særlige utfordringer knyttet til å *redusere ressursbruken*, samtidig som arbeidet med *tidlig innsats og forebyggende tiltak innenfor ordinær opplæring styrkes*. Arbeidet med *lokal kompetanseutvikling* innenfor oppvekst, særlig knyttet til kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, vil være viktig satsingsområde.

I Nome er det en utfordring at tiltaksbudsjettet innenfor barnevern øker, samtidig som ressurser til forebyggende tiltak er en liten del av det totale budsjettet. For å styrke tidlig innsats og forebyggende tiltak for barn, unge og familier, er det et viktig satsingsområde å utvikle det tverrsektorielle samarbeidet og laget rundt barn og unge. Laget rundt omfatter både flerfaglig kompetanse og samarbeid på tvers av fag- og yrkesgrupper og sektorer. Både erfaring og forskning viser at godt flerfaglig og tverrsektorielt samarbeid gir barnehage og skole bedre forutsetninger for å lykkes i arbeidet med å sikre at alle barn og unge inkluderes og får utbytte av opplæringen.

6.5.4 Budsjettrammen

E: Oppvekst							
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Bevilget til 01/01-2024		156 348	157 360	157 360	157 360	157 360	157 360
Tiltak og konsekvenser i forrige økonomiplan							
Reduksjon strømpris				-661	-1 322	-1 983	-1 983
Økt kostnad i 2022: 45 ukrainske flykninger-nedtrapping				-1 000	-4 000	-4 000	-6 000
Leksefri skole				-250	-250	-250	-250
Kutt løpende opptak barnehager helårseffekt				-800	-800	-800	-800
Stengt basseng Dagsrud - Skolesvømming				150	300	300	300
Færre barnehagebarn 2024/2025 -ettårseffekt 2024				1 400	1 400	1 400	1 400
Flyktningetj. (inntekt i 2023/kostnad i 2024) bare år 2024				-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Redusere individuell tilrettelagt opplæring-Miljøarbeider					-1 600	-1 600	-1 600
Reduksjon flykninger - tidligere ekstrabev.				-1 780	-2 424	-4 489	-4 489
ØP: Forrige vedtatte økonomiplan			157 360	152 919	147 164	144 438	142 438
Bevilget 1. tertial 2024 m/videreføring			3 776	991	991	991	991
Bevilget 2. tertial 2024 m/videreføring							
Andre KST-bevilgninger i 2024							
Sum politisk bevilget			161 136	153 910	148 155	145 429	143 429
Konsekvensjusteringer							
Etterjustering lønn 2024	0,3 %			498	498	498	498
Lønnsvekst 2025 - Sentralt budsjett-pott	4,4 %						
Prisvekst 2025 egne kjøp	3,5 %			980	980	980	980
Strømpriser reduseres ikke - nettleie økn.				661	1 322	1 983	1 983
Flytte lærlinger til Personal og HR	- 4			-1 120	-1 120	-1 120	-1 120
Strømsubsidiering mottaket avviklet 2024				-280	-280	-280	-280
Administrative endringer				352	1 812	1 812	1 812
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA				155 001	151 367	149 302	147 302
Rammetiltak							
Avvikle miljøterapeut i skolene				-834	-1 740	-1 740	-1 740
Samle ungdomstrinnet på Holla-skole					-1 044	-3 468	-3 468
Stengt SFO i juli				-128	-128	-128	-128
Redusere Spesialpedagog i barnehagene				-385	-770	-770	-770
Redusert sykefravær i barnehagene MAT				-205	-205	-205	-205
Stengte barnehager i juli				-307	-307	-307	-307
Barnehager: kun opptak ved hovedopptak -ikke løpende				-898	-2 245	-2 245	-2 245
Avvikle skoemyra barnehage						-629	-629
Ikke bosette flykninger - Intro-programmet				-2 000	-2 517	-2 817	-3 075
Ikke bosette flykninger -flyktningetjenesten				-313	-1 155	-3 181	-3 028
Ikke bosette flykninger - Voksenopplæringen					-382	-962	-2 134
Kommunedirektørens forslag m/tiltak				149 931	140 874	132 850	129 573
Politiske endringer							
Reverserer samling av ungdomsskolene					1 044	3 468	3 468
Reverserer avvikling av barnehager						629	629
Redusert sykefravær i barnehagene MAT				205	205	205	205
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		156 348	161 136	150 136	142 123	137 152	133 875

I øverste delen av tabellen er teksten på noen linjer merket rødt. Disse postene er helt eller delvis tilbakeført i delen for konsekvensjusteringer.

6.5.5 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter - rammeområde E							
Aktivitet	Kommuneplan	Planstrategi/ annet politisk vedtak	Gjennomføres tidsrom/år				Konsekvens økonomi
			2025	2026	2027	2028	
Utarbeide Språk- og leseplan for barnehager og skoler i Nome kommune.	Kommunedelplan for oppvekst	Vedtak kommunestyret	X	X			
Foreldrestøttende tiltak. Gjennomføre foreldreveiledning (ICDP-programmet) Ca 6-8 kurs pr år, à 8 samlinger pr kurs, med 8-10 foreldrepar med barn 0-5 år.	Kommunedelplan for Oppvekst - aktuelle satsingsområder: Trygge familier. Tverrfaglig innsats og samarbeid.		X	X	X	X	Eksterne Prosjektmidler (Bufdir)
Gjennomføre Bruker-undersøkelser: Ungdata (2027) Ungdata junior (2025) Årlig: Elevunder-søkelsen og Spekter.	Kommunedelplan for Oppvekst - Lokalmiljø som inspirerer barn og unge.		X	X	X	X	
Oppstart av arbeidet med TIBIR «Tidlig Innsats for Barn i Risiko»; Program for forebygging og behandling av atferdsvansker hos barn. Innebærer i første omgang opplæring og organisering av det tverrfaglig samarbeid – laget rundt barn og unge.	Forebyggende plan – forebygge utvikling av atferdsvansker.		X	X			
Utarbeide felles rutine for gode overganger , fra helsestasjon-barnehage-grunnskole-videregående opplæring.	Forebyggende plan – samordning av tjenestetilbud.		X				

6.6 Helse og omsorg – Ramme F

Rammeområdet består av etatsadministrasjonen, tjenestekontor, sykehjem, omsorgsboliger med heldøgns omsorg, dagaktivitetstilbud, hjemmetjenester, bo- og miljøtjenester, psykisk helse og rus, helsestasjon- og skolehelsetjeneste, legetjeneste, fysio-, ergoterapi og hjelpemiddeltjenester og arbeidstiltak. I tillegg har tjenesten ansvar for å administrere følgende ordninger: støttekontakter, omsorgsstønad og avlastningstiltak, og psykososialt kriseteam.

6.6.1 Nasjonale føringer

FNs bærekraftsmål nr. 3 handler om å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder. God helse er en grunnleggende forutsetning for å kunne nå sitt potensial og for å kunne bidra i samfunnet. Det å jobbe mot dette målet kan føre til konflikt med økonomiske mål. Ifølge Statsforvalterens forventningsbrev for 2025 må kommunene balansere mellom disse målene på best mulig måte.

Statsforvalteren framhever at kommunene må dreie sine tjenester, og øke innsatsen for å utsette og redusere behovet for pleie- og omsorgstjenester. Samtidig er det nødvendig å prioritere innovasjon og strategisk planlegging på grunn av fremtidig mangel på helsepersonell. Det er forventninger om at kommunene prioriterer folkehelsearbeid for å sikre framtidig bærekraftig helse- og omsorgstjenester. Det innebærer blant annet at kommunen skal ha rutine som sikrer at folkehelseoversikten inngår som grunnlag i kommunens planstrategi, samt at helse- og omsorgstjenesten skal bidra inn i arbeidet med å utarbeide en oversikt over helsetilstanden og faktorer som kan påvirke folkehelsen.

Fra og med 1. januar 2024 er det vedtatt en forskrift for kartleggingsverktøyet Brukerplan, og kommunene bør vurdere å ta denne i bruk.

I forventningsbrevet pekes det på opptrappingsplanen for psykisk helse (2023-2033) som har tre hovedsatsninger:

- Helsefremmende og forebyggende helsearbeid
- Gode tjenester der folk bor
- Tilbud til personer med langvarige og sammensatte behov.

Det forventes at kommunene tar innsatsområdene inn i planene sine og utvikler tiltak i tråd med føringene. Det innebærer at kommunene skal:

- Prioritere tverrfaglig forebyggende innsats og tilgjengelige lavterskeltilbud
- Jobbe forebyggende slik at psykiske helseplager ikke utvikler seg til å bli psykiske lidelser
- Sørge for at brukere og pårørende får medvirke i utforming av tjenestetilbudet. Det er kommet nye faglige råd i 2024 om bruker- og pårørendemedvirkning innen rus og psykisk helse.

Det er en faglig anbefaling at psykisk helsearbeid for barn og unge er organisert i en egen tjeneste som er tverrfaglig sammensatt. Statsforvalter forventer at kommunene prioriterer arbeidet med å forebygge psykiske helseplager og utvikling av psykiske lidelser hos barn og unge.

Meld. St. 24 *Bu trygt heime* peker på at det ikke er mulig for helse og omsorg å løse samfunnsutfordringene med flere eldre alene. Reformen peker på innsatsområdene:

- Levende lokalsamfunn
- Tilpassede boliger og planlegging
- Kompetente og myndiggjorte medarbeidere
- Trygghet for brukere og støtte til pårørende

Bedre planlegging, styrket forebygging og mer målrettede tjenester skal bidra til at flere eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt. Det innebærer også å ha fokus på et aldersvennlig samfunn. Strategisk planlegging av ulike boformer har en sentral rolle.

Statsforvalter forventer at kommunene deltar aktivt i helsefellesskapet og bidrar til at det lages samarbeidsavtaler. I tillegg påpekes det at det forventes at kommunene har fokus på strategisk kompetanseplanlegging for å sikre nødvendig kompetanse og kapasitet innen pleie og omsorg, med blant annet kompetanse og kapasitet innen tidlig innsats og rehabilitering.

Når det gjelder saksbehandling og tildeling av tjenester, presiserer statsforvalter at selv om kommunene må redusere sitt tjenestenivå, er det nødvendig med en individuell vurdering av alle saker. Det fordrer at kommunene har god kompetanse på saksbehandling i kommunen.

6.6.2 Lokale føringer

I Nome kommune er det flere plandokumenter innen helse og omsorg som må oppdateres. Mer detaljert informasjon om dette finnes i Nome kommunes planstrategi. Strategi for å beholde og rekruttere personell i helse og omsorg er vedtatt i 2024, og vil suppleres med en handlingsplan innen utgangen av 2024.

I tillegg er det politisk vedtak som er førende for arbeidet i helse og omsorg. Helse og omsorg jobber særlig med følgende politiske vedtak:

KS-006/19 Vedtak:

- Pkt. 1. Plan for arbeidet med heltidskultur vedtas slik den foreligger.
- Pkt. 5: kommunestyret ber rådmannen ha som mål og i størst mulig grad utlyse 100 % stillinger.

KS- 103/23 Vedtak:

- Kommunen sier opp avtalen om ØHD med Skien kommune innen utgangen av 2023, slik at det er mulig å etablere tilbudet ved Nome sjukeheim fra og med 2025.
- Kommunedirektøren gis myndighet til å etablere en samarbeidsavtale med legevakten i Skien knyttet til ØHD tilbudet ved Nome sjukeheim.

KS- 090/22 Vedtak:

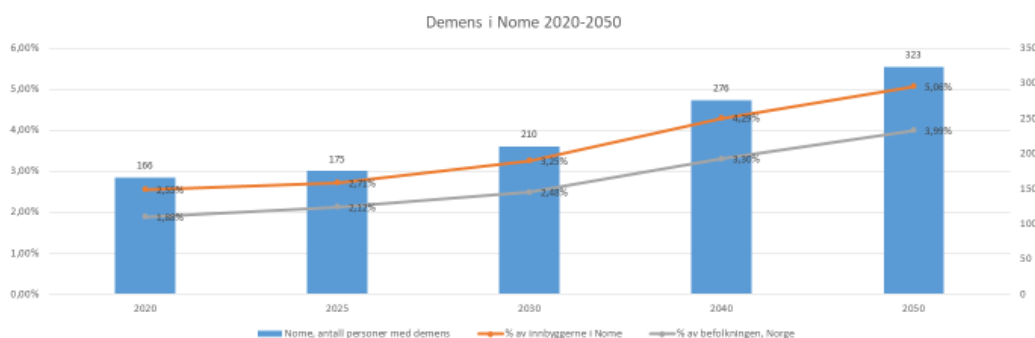
- Kommunestyret ber kommunedirektøren om å legge fram en forstudie for etablering av omsorgsboliger med personalbase og fellesareal i både Lunde og Ulefoss sentrum. Dette vedtaket erstatter den bestilling som ble gitt i kommunestyresak 100/19.

KS- 102/23 Vedtak:

- Kommunedirektøren får i oppdrag å gjennomføre forprosjekt i tråd med tiltak NY-11 i tiltakskatalogen vedlagt budsjett og økonomiplan 2024-2027. Forprosjektet skal resultere i en anbudskonkurranse der entreprisestnad for nybygg og inventar, samt driftskostnader er prissatt. Endelig avgjørelse om gjennomføring av hovedprosjekt tas ved behandling av budsjett og økonomiplan 2026-2029.
- Kommunedirektøren bes fortsette arbeidet med en forstudie for bygging av omsorgsboliger med fellesareal og personalbase i Ulefoss. Forstudien legges fram i forbindelse med behandling av budsjett og økonomiplan for 2025-2028.
- Minst to av boligene skal bygges som sykehjemsplasser. Forprosjektet skal ta høyde for at omsorgsboligene med enkle grep kan kunne gjøres om til sykehjemsplasser.

6.6.3 Særlige utfordringer

Den demografiske utviklingen i Nome viser at behovet for helse og omsorgstjenester vil øke drastisk i årene som kommer. Ifølge SSB sine tall vil andelen eldre over 67 år være på 30 % av innbyggertallet i 2050. Når vi lever lengre, vil flere utvikle demens. Det er særlig når mennesker utvikler kognitiv svikt, som demens, at omsorgsbehovet øker drastisk. Mange blir ivaretatt av pårørende i lang tid, men det vil være nødvendig å øke antall plasser for heldøgns omsorg og avlastningstiltak i årene som kommer.

Det er også en utfordring at flere får rettigheter til tjenester, samtidig som det mangler finansiering av tiltakene. I perioden 2015-2020 har det vært en årlig gjennomsnittlig vekst i helse- og omsorgstjenestene på 3,4 %, samtidig som inntektene kun har økt med 1,4 % i samme periode. Underfinansieringen gir kommunene store utfordringer med å innfri alle krav og forventninger som innbyggerne har.

Den store framtidige økningen i behov for helse- og omsorgstjenester krever en stor økning av personell og kompetanse, samtidig som det allerede nå er store utfordringer med å rekruttere personell i helse og omsorg. Det er dermed nødvendig å ha stort fokus på oppgavefordeling og strategisk kompetanseutvikling.

Helse og omsorg har mange ansatte i deltidsstillinger og jobber aktivt med å øke andelen som jobber heltid. Det er etablert et prosjekt for å øke andelen heltid, men tilskuddsmidler fra KS sin heltidspott. Det er satt ned følgende resultatmål for helse og omsorg:

- Det skal etableres arbeidstidsordninger som fremmer heltid
- Gjennomsnittlig stillingsstørrelser bør økes til 80 %
- Mer enn 50 % av stillingene skal være 100 %.

Etatsadministrasjon og fellestjenester F1

Omfatter all administrasjon og fellesfunksjoner for helse og omsorg, samt tjenestekontor. Fra og med 1. oktober 2024 har Nome kommune et tjenestekontor selv om det gjenstår en del arbeid med å tilpasse organisasjonen til den nye organiseringen. Det er per dags dato 2 årsverk knyttet til kontoret, men for å få full drift med ansvar for all saksbehandling i helse og omsorg, samt å kunne ivareta oppgaver som i dag ligger andre steder i organisasjonen (handicapparkering, ledsagerbevis m.m) bør ressursene mest sannsynlig økes noe.

Fra og med 2024 er også systemansvaret for fagprogrammet til pleie og omsorg overført fra Midt-Telemark til Nome. Endringen er en følge av at ansatte har sluttet. @lill

Innslagspunktet for ressurskrevende brukere øker, samtidig som antall brukere reduseres. Det estimeres at tilskuddet reduseres med ca. 2,2 millioner til 2025.

Det er ansatt kommuneoverlege fra og med 1. januar 2025. Stillingen er en kombinasjonsstilling der 40 % av stillingen er øremerket kommuneoverlegefunksjonen, mens 60 % er andre kommunale legeoppgaver. Det er etablert en samarbeidsavtale med Midt-Telemark kommune om samarbeid om funksjonen, da særlig ved kortere fravær og rådgivning.

Det jobbes med å digitalisere der det er hensiktsmessig og innføre velferdsteknologiske løsninger der det er mulig å hente ut gevinster i form av spart tid, kvalitet eller reduserte kostnader. Det innebærer blant annet å innføre løsninger som har nasjonale innføringsløp. I løpet av 2024 har det dreid seg om DigiHelsestasjon. Det kan også dreie seg om regionale innføringer som kan være innføring av nye pasientjournalssystem. I 2025 vil det i DigiTV (Digitalisering i Telemark og Vestfold) jobbes med en anskaffelse av nytt elektronisk pasientjournalssystem (EPJ) for pleie og omsorg. Det vil bli innføring av nytt EPJ i løpet av 2026. Det er vanskelig å si hvor mye merkostnader det vil bli, men det vil bli tydelig i løpet av 2025. Det er sagt at kommunene må legge inn det de har i budsjett i økonomiplanperioden som i dag, samt litt til. I Nome er det ikke lagt inn ekstra til nytt EPJ ennå.

Helsetjenestene F2

Helsetjenester omfatter: helsestasjon og skolehelsetjeneste, andre forebyggende tjenester, legetjenester og fysio-, ergoterapi og hjelpemiddel tjenester.

Fra og med høsten 2024 er alle 7 leger på plass ved Nome legesenter. Én lege har sluttet, og det er ansatt én ny lege på næringsdrift. Per dags dato (22.10.24) har de 7 legene til sammen 6700 listeplasser, med totalt 166 ledige plasser.

Helsetjenestene har fått tilført 2,2 årsverk for å håndtere bosetting av flyktninger de siste årene. Nå blir midlene trappet ned, noe som gir redusert kapasitet til å håndtere flyktninger framover. Nedtrappingen vil gi reduserte ressurser til flyktninghelseteamet. Det blir færre bosettinger framover, men behovene til de allerede bosatte vil ikke nødvendigvis reduseres, da mange flyktninger sliter med traumatiske opplevelse Ofte tar det tid før hjelpebehov avdekkes fullstendig på grunn av språkutfordringer. Nedtrappingen vil gi reduserte ressurser til flyktninghelseteamet. Det blir færre bosettinger framover, men behovene til de allerede bosatte vil ikke nødvendigvis reduseres da mange flyktninger sliter med traumatiske opplevelser.

Når hjelpemiddelsentralen ble flyttet fra Skien til Larvik, ble det forventet at kommunene skulle ha flere hjelpemidler lokalt. Det krever en større lagerkapasitet. I dag er dette løst ved å ha lager på to ulike steder i kommunen. Målet er å få samlokalisert alt med hjelpemidler ett sted.

I løpet av 2024 har én ansatt vært frikjøpt for å jobbe i et KS-tiltak, noe som også vil fortsette i 2025. Det blir ikke leid inn i denne stillingen, noe som gir en innsparing på 0,5 årsverk også i 2025.

I helsetjenestene er det 0,6 årsverk knyttet til helsetjenester til beboere på Nome asylmottak, noe som oppleves som for lite ressurser.

Institusjonstjenester F3

Institusjonstjenester består av Nome sjukeheim med fire enheter: tre sengeposter, felleskjøkken og vaskeri.

I løpet av 2024 er det særlig to prosjekt som har hatt fokus. Det ene handler om heltid, oppgavefordeling og årsturnus, og det andre dreier seg om å rigge sykehjemmet for å overta ansvaret for øyeblikkelig hjelp døgnopphold (ØHD). Avtalen er sagt opp med Skien Helsehus, og Nome kommune tar over ansvaret for tilbudet fra og med 1. januar 2025. Ombyggingen som skal til for å øke med to rom er forsinket, slik at det i første halvår av 2025 kun vil være 70 rom tilgjengelig, da det ene rommet må omdisponeres til ØHD-seng. En ØHD-seng er legestyr, det vil si at det er fastlegen eller legevakt som disponerer sengen. Det vil være nødvendig å jobbe med kompetansen til ansatte videre utover i 2025. Inntil videre finansieres prosjektarbeidet og kompetanseutviklingen av eksterne midler i form av tilskudd.

Fra om med februar 2025 skal alle enhetene gå over på årsturnus. Det jobbes også med oppgavefordeling, slik at det er mulig å sikre nødvendig helsekompetanse på alle vaktene i døgnet. Det innebærer blant annet å avlaste helsepersonell for oppgaver som er typisk serviceoppgaver. Årsturnus er en del av heltidsprosjektet som fortsetter som prosjekt også i 2025. Kommunen har fått tilskuddsmidler fra KS sin heltidspott i 2024, og har søkt om nye midler for 2025.

Det er 71 rom ved sykehjemmet, med 74 plasser, noe som betyr at det er 3 dobbeltrom. Av disse plassene er alle plassene på sykeavdelingen og demensavdelingen langtidsplasser, mens det på korttid og rehabilitering er en kombinasjon. Til nå har ca. 20 % av plassene vært korttidsplasser, det vil si 15 plasser. Korttidsplasser gir lavere inntekt. For å øke inntekten ved sykehjemmet vil antall korttidsplasser reduseres til 11. Det vil kunne gi en økt inntekt på ca. 300 000 kroner per år.

Sykehjemmet har gammelt utstyr og møbler som det er behov for å bytte ut. I de siste tre årene har stadig mer utstyr gått i stykker, og det er ofte så gammelt at det ikke lengre lar seg reparere. Det gjelder særlig større utstyr som kjøleanretning og oppvaskmaskin på kjøkken, samt bekkenspylere og anretning til å varme mat på enhetene.

Det er installert led-lys og varmpumpe som skal gi innsparing på energi i 2025, men sykehjemmet har ikke hatt nok på budsjett til å dekke kostnaden for energi de siste årene, noe som vil si at det ikke er mulig å redusere på budsjettet. Tiltaket vil imidlertid kunne redusere merforbruket.

Sykehjemmet har særlige utfordringer med å rekruttere ansatte, særlig sykepleiere og helsefagarbeidere. Det er opprettet en bonusordning for sykepleiere på natt som har fungert bra. Det kan tenkes at ordningen må videreføres i en eller annen form for å sikre nødvendig fagkompetanse også i fremtiden.

Hjemmebaserte tjenester F4

Hjemmebaserte tjenester omfatter hjemmetjenester sone Ulefoss, sone Lunde, bofellesskap på Ringsevja bo- og aktivitetssenter, Lundetunet aktivitetssenter, Bjervatun alderspensjonat, psykisk helse bofellesskap, psykisk helse ambulerende tjeneste, samt dagsenter for eldre hjemmeboende.

Mange av tiltakene i budsjett for 2025 dreier seg om hjemmebaserte tjenester. Det er behov for å øke kapasiteten i hjemmebaserte tjenester, men også å få best mulig bruk av kompetansen i hele kommunen. Det å se alle ressursene i hjemmetjenestene som en helhet vil lettere kunne gjøres ved en samlokalisering av de ulike sonene. En samlokalisering vil kunne gi innsparinger på drift som ikke medfører reduksjon av personell, og dermed ingen reduserte tjenester til innbyggerne. Innsparingen vil være reduserte kostnader til drift av bygningsmasse, energi, og utstyr.

Dagsenter for eldre ble flyttet til Ringsevja bo- og servicesenter i 2024. Det har i 2024 vært noe ledig kapasitet på enkelte dager, samt stengt på tirsdager. På grunn av økt behov vurderes det å gi tilbud også på tirsdager i 2025. Dagsentertilbudet er et viktig avlastningstiltak for pårørende.

Bo- og miljøtjenesten F5

Bo- og miljøtjenesten omfatter fire boliger og ett dagsenter for brukere med nedsatt funksjonsevne. I tillegg er det treningsboliger/overgangsboliger og avlastningstilbud.

I Bo- og miljøtjenesten har det vært endringer i brukergruppen som har ført til omstillingsprosesser i flere enheter. Endringene har gitt reduserte inntekter og reduksjon i årsverk. Totalt er det redusert med 13,18 årsverk gjennom året, med følgende fordeling:

- Tyrivegen har redusert med 7,29, årsverk
- Eidsbygda har redusert med 2,85 årsverk
- Vesleheimen har redusert med 3,04 årsverk

Ved Actus dagsenter blir det noe reduksjon i årsverk, da noen ressurser blir omdisponert til transportoppdrag for dagsenter for eldre. Endringen vil gi en kvalitetsmessig bedre transport av eldre til dagsenter, ved at det er kjente personer med fagkompetanse som henter i hjemmene. Det vil da være mulig å gjennomføre tiltaket med å ta over transport til dagsenteret for eldre selv. Når det reduseres med ressurser ved Actus dagsenter vil det kunne føre til en mindre økning av ressurser ved Tyrivegen, samt et redusert tilbud ved Actus. Actus dagsenter er et viktig avlastningstiltak for pårørende.

6.6.4 Budsjettrammen

F: Helse- og omsorg							
Alle beløp i 1000 kroner	Premiss	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	
		År 2023	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Bevilget til 01/01-2024		227 766	239 845	239 845	239 845	239 845	239 845
Tiltak og konsekvenser i forrige økonomiplan							
Reduksjon strømpris				-597	-1 193	-1 790	-1 790
Økt kostnad i 2022: 45 ukrainske flykninger-utgår 2025				-750	-750	-750	-750
Opphør ressurkrevende bruker				-2 300	-2 300	-2 300	-2 300
Ny fastlegehjemmel -ekstrakostnad i 2024				-200	-200	-200	-200
Vaktordning kriseteam/godtgjørelse kriseteam				144	144	144	144
Økt kostnad i 2023: 60 ukrainske flykt.-nedtrapping				-312	-416	-780	-1 040
Vikar lege, 1-23 - engangsbev 2024				-900	-900	-900	-900
Engangsbev lærlinger i 2024- utgår i 2025				-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Virksomhetsleder i helse og omsorg				200	200	200	200
Kafedrift Lundetunet og Ribo - reduserte kostnader				-200	-200	-200	-200
Samlokalisering av dagtilbud for hjemmeboende				-100	-100	-100	-100
Andre mindre endringer				-3	17	17	17
Ukjente endringer for å nå vedtatt budsjett				1 380	1 380	1 380	1 380
ØP: Forrige vedtatte økonomiplan			239 845	233 607	232 927	231 966	231 706
Bevilget 1. tertial 2024 m/videreføring			0				
Bevilget 2. tertial 2024 m/videreføring							
Andre KST-bevilgninger i 2024			2 000				
Sum politisk bevilget			241 845	233 607	232 927	231 966	231 706
Konsekvensjusteringer							
Etterjustering lønn 2024	0,3 %			706	706	706	706
Lønnsvekst 2025 - Sentralt budsjett-pott	4,4 %						
Prisvekst 2025 egne kjøp	3,5 %			1 406	1 406	1 406	1 406
Flytt fra B: kommuneoverlegen, systemadm. Ikke interkom.				1 078	1 078	1 078	1 078
Flytt fra B: Lokal Øyeblikkelig hjelp. Avtale med skien avslutt				1 510	1 510	1 510	1 510
Strømpriser reduseres ikke - nettleie økn.				597	1 193	1 790	1 790
Flytte lærlinger til Personal og HR -rest budsjett				-3 512	-3 512	-3 512	-3 512
Administrative endringer				428	410	410	410
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA				235 820	235 718	235 354	235 094
Rammetiltak							
Redusert årsverk Kjøkkenet				-101	-101	-101	-101
Redusert 50% stilling psykisk helse.						-321	-321
Alt 2.1 Lunde tunet og Ribo Redusert cafe				-956	-2 027	-2 027	-2 027
Redusert merkantil stilling hjemmetjenesten				-468	-625	-625	-625
Avvikle Bjervatun før ombygging				-2 974	-4 975	-4 975	-4 975
Etablere middagstilbud 1 dag i lunde 1 dag ulefoss					223	223	223
Styrking hjemmbaserte tjenester - Demografisk utv.						3 208	6 415
Effekt av investeringstiltak -Husleie Bjervatun							-2 720
Kommunedirektørens forslag m/tiltak				231 321	228 213	230 736	230 963
Politiske endringer							
Reversere nedleggelse av Lundetunet/Ribo Alt 2.3				957	2 027	2 027	2 027
Reverser etablering av middagstilbud					-223	-223	-223
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		227 766	241 845	232 278	230 017	232 540	232 767

I øverste delen av tabellen er teksten på noen linjer merket rødt. Disse postene er helt eller delvis tilbakeført i delen for konsekvensjusteringer.

6.6.5 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter - rammeområde F							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Øke andel heltid i helse og omsorg – se effektmål i tekst			x	x	x	x	
Etablere ØHD-seng ved Nome sjukeheim			x				
Etablere egen transportløsning til dagsenter Ribo			x				
Innføre nytt fagsystem i pleie og omsorg				x			
Ta i bruk Digi Helsestasjon			x				
Innføre nytt journalsystem for pleie og omsorg				x			

6.7 Samfunnsutvikling – Ramme H

Rammeområdet består av flere ulike fagområder; Næringsutvikling, kultur, folkehelse og frivillighet, overordnet kommuneplanlegging, arealplaner, byggesak og oppmålingstjenester, eiendomsforvaltning, kommunale veier, brann, redning og feiervesen. Samfunnsutviklingsetaten følger opp saker etter en 40 talls særlover og forskrifter, men det viktigste lovverket for å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling finner vi i den sektorovergrepene plan- og bygningsloven.

6.7.1 Nasjonale føringer

Statsforvalterens forventningsbrev for 2025 beskriver statens forventninger til kommunene for 2025.

Spesielle forventninger til kommunenes håndtering av Plan- og bygningslova:

Krav/pålegg: Det er eit krav i forvaltingslova at vedtak blir grunngitt konkret. Dette gjeld spesielt for dispensasjon og der kommunen avslår på grunn av skjønn, t.d. estetikk.

Krav/pålegg: Vedtak i politiske utval, som avvik frå innstillinga frå administrasjonen, må bli grunngitt konkret. Viss det blir vanskeleg å laga ei grunngjeving i møtet, kan saka t.d. utsettast.

Krav/pålegg: Det er eit krav i plan- og bygningslova § 21-7 at byggesaker blir handsama innan 12 veker.

Krav/pålegg: Kommunen som vegeigar skal ha ein plan for handtering av overskotssnø og halde seg til gjeldande regelverk.

For 2025 har Statsforvalteren tydelige føringer på at de skal bidra til at kommunene omdisponerer mindre natur. Dette vil være et særskilt område statsforvalteren vil fokusere på i saker om arealplaner som de skal uttale seg til. Det ligger en forventning at kommuner gjennom sin arealforvaltning aktivt forebygger tap av biologisk mangfold og nedbygging av arters leveområde. Videre presiseres det i brevet at kommunene skal jobbe frem en arealbruksstrategi og sørge for at jordvernet ivaretas. Nome kommune vil følge opp dette gjennom arbeid med rullering av kommuneplanens arealdel.

Regjeringens mineralstrategi gir føringer for at kommuner med store mineralressurser skal bidra til et hurtigspor for å sikre tilgang til kritiske mineraler. Fensfeltet og utvinning av sjeldne jordarter har gjort at Nome kommune er valgt ut som pilotkommune for å gjennomføre et hurtigspor.

6.7.2 Lokale føringer

Kommunens egne planverk/planstrategi og politiske vedtak legger en del føringer som etaten skal følge opp:

- Kommunal planstrategi ble vedtatt 1.oktober 2024. Strategien er vedtatt med rullering av samfunnsdelen i 2025 og arealdelen i 2026.
- Det pågår et stort utredningsprogram for lokalisering av areal for ny mineralpark. Kommunestyret har vedtatt at resultatet av utredningene skal på høring før man vurderer fase 2 som handler om områderegulering av valgt areal.
- Brannstasjonene i Lunde, Bø og Gvarv tilfredsstiller ikke fastsatte krav om fysisk arbeidsmiljø om hvordan brannstasjoner skal være innrettet. Det pågår derfor et arbeid med å oppgradere disse stasjonene, noe som resulterer i økt husleie fra 2025.
- Kommunedelplan *Nome -Trygt og grønt* legger føringer for at kommunen gjennom sin eiendomsforvaltning skal redusere klimagassutslipp. Dette gjennomføres gjennom satsningen der Nome kommune er valgt som pilot i regi av KS/KLP. Det er lagt til grunn to større investeringsprosjekt med bruk av EPC modellen der Samfunnshuset og sykehjemmet er valgt ut.

Sykehjemmet er ferdigstilt og Samfunnshuset skulle etter planen tas i 2025. Komunedirektør har ikke lagt inn investeringstiltaket i 2025 grunnet kommunens økonomi.

- Det er mange tiltak som ligger i vedtatt trafiksikkerhetsplan, dette gjennomføres ved et spleiselag med fylkeskommunen og har en fast investeringspost i økonomiplanen. For 2025 er det ikke foreslått tiltak grunnet kommunens økonomi.

6.7.3 Særlige utfordringer

Samfunnsutvikling

Nome kommune står foran en særlig viktig planleggingsperiode. Det er nå vi legger føringene for de virkelig store forandringene som kan komme med utviklingen av Fensfeltet. Fensfeltet byr på både utfordringer og store muligheter for Nome kommune og regionen. De nåværende rammene for mineralutvinning i Norge gir ingen lokale gevinster. For å sikre at Fensfeltet kommer Nome-heringene til gode må kommunen planlegge for best mulig ringvirkninger og lite negative konsekvenser. Kommunen arbeider etter prinsippet om at de ekstra ressursene som kreves skal komme fra eksterne bidragsytere.

Kommunal planstrategi som ble vedtatt 1.oktober 2024 legger opp til rullering av Samfunnsdelen. Planstrategien peker på flere utfordringer for Nomesamfunnet og hvilke startegier som må legges for å gjøre noe med utfordringene. Ny planstrategi har følgende fokus: Redusere planmengden og handle. Kommunen skal innarbeide overordna og sektorovergripende planlegging i kommuneplanen. Kommuneplanens arealdel skal rulleres når samfunnsdelen er vedtatt.

Kommunen er deltaker i nettverket Lykill som Sparebankstiftelsen Nome har etablert. Det viktigste initiativet som er jobbet med i 2024 er utviklingen av Brugata 4 og 6 (biblioteket i Lunde samt Lunde kompetansehus). Det er planlagt for en stor rehabilitering av bygningsmassen med et nybygg som skal binde byggene sammen. Det er kommunens utviklingsselskap Nome investeringsselskap AS (NI) som er utpekt som aktør for utbyggingen. Dersom prosjektet blir finansiert av Sparebankstiftelsen vil Lunde sentrum få et stort løft. Det følger egen politisk sak om prosjektet og økonomiske konsekvenser for kommunen som er innarbeidet i komunedirektørens innstilling til budsjett.

Næring

Næringsutviklingsarbeidet i kommunen er delt mellom Midt-Telemark og Nome Utvikling (MTNU), Nome Investeringsselskap AS (NI) og kommunen. Visit Bø er kommunens aktør innen reiseliv og turistsatsing. Nome og Midt-Telemark landbrukskontor har som formål å forvalte kommunenes til enhver tid gjeldende ansvarsområder innenfor viltloven, jord-, skog- og konsesjonslov samt inneha landbruksfaglig kompetanse i kommunens arealforvaltning, arealplanlegging og landbruksbasert næringsutvikling. De forvalter også flere tilskuddsordninger for landbruk og skognæringene i kommunen. Handlingsdelen for Strategisk næringsplan er vårt verktøy for å koordinere, samhandle og få til ønsket utvikling.

For 2025 er det på trappene en større utbygging av infrastruktur knyttet til utvikling av Vestre Bjerva boligfelt, der private utbyggere står for selve utbyggingen. Det har tidligere vært sak til formannskapet der kommunen har sagt seg villig til å bidra for å realisere opparbeidelse av kommunal infrastruktur i dette prosjektet. Kommunen er i dialog med utbyggerne om innhold i utbyggingsavtalen. Det er forventet at premisene for kommunens forpliktelser skal være klar til formannskapets innstilling av budsjett og økonomiplan 26.11.24.

Kultur, folkehelse og fritid

Det er først og fremst kultursektoren den krevende budsjettsituasjonen går ut over. I kommunedirektørens budsjettforslag er det foreslått å redusere med en stilling i kultursektoren. Virksomhetsleder for kultur har sagt opp sin stilling og det er planlagt å utlyse denne stillingen internt. Det er i tillegg foreslått å kutte i søkbare kulturmidler, med en reduksjon fra 1 million til 200.000 kroner for 2025. Forkudd på spillemidler er også tatt ut. Videre er det foreslått å legge ned kinodrift og kiosk på Ulefoss samfunnshus. Alle disse tiltakene må ses på som en «pakke» da det ikke er mulig å redusere med en stilling uten at oppgaver også blir fjernet. Endringen vil medføre at kultursektoren har mindre ressurser til å bistå frivilligheten, lag og organisasjoner i den utstrekning som i dag er tilfelle.

Å satse på en robust og god kultur, fritid og frivillighetssektor i kommunen er tidlig innsats som bidrar til bostedsattraktivitet, til fellesskap og egenutvikling og livsglede i befolkningen. Området er sårbart for fremtidige budsjettkutt da det er få personalressurser som skal drifte, koordinere og utvikle gode tilbud og tjenester for hele befolkningen.

Vi ser at økte kostnader skaper utfordringer for frivilligheten i kommunen og det etterlyses mer forutsigbare ordninger og økte tilskudd. Nome kommune har kulturmidler og eksterne midler til fritidskasse som kan hjelpe frivilligheten og barn og familier med lavere sosioøkonomisk status. Avdelingen fikk i 2024 henholdsvis 200 000 og en million kroner i støtte til litteraturuke og skaperverksted samt diplom og pris for best utvikling av Ungdommens Kulturmønstring (UKM) i Telemark i 2024. Ibsen-husets avtale med fylkeskommunen har gått ut og det er nå mulig for andre å søke støtte til lokale kulturbygg. Dette vil sammen med øvrige spillemidler og annen ekstern støtte hjelpe frivilligheten til tross for en eventuell reduksjon i kulturmidler.

Nome kommune har billigere kulturskole enn omkringliggende kommuner. Det er i forslag til betalingssatser foreslått å øke satsen med 200 kroner per elev per semester med virkning fra høstsemester 2025.

Det har i senere tid vært et utfordrende miljø rundt samfunnshuset og tjenestene der med tanke på uvøren opptreden og innbrudd fra ungdom. Dette tas tak i sammen med relevante foreldre, eiendomsavdelingen i kommunen og SLT-koordinator.

Ordningen der kommunen har fått tildelt fattigdomsmidler går ut i 2024, men kommunen vil sammen med helse og omsorg søke om nye midler fra 2025 der det er planlagt at ordningen med kulturkort skal inngå.

Plan og areal

Virksomheten har hatt sitt første år med ny gebyrforskrift og gebyrregulativ. Erfaringer viser at dette bør jobbes med i 2025 for å optimalisere gebyrer samt tilpasse forskriften og regulativet slik at de samsvarer. En viktig jobb, slik at de ansatte i virksomheten og samfunnet får en riktig forståelse av forskrift/ regulativ.

Virksomheten er styrt av aktivitet i samfunnet for å få inn de inntektene vi til enhver tid budsjetterer med. Per nå har vi nok arbeidskraft til å løse de oppgaver som til enhver tid kommer inn. Når Fens-prosessen kommer i gang for fullt vil nok dette bildet bli annerledes. Det er derfor viktig at vi nå planlegger for hvilken kompetanse vi bør ha i kommunen og hvordan vi utnytter de ressursene vi har så godt som mulig.

Nome kommune har en rekke oppgaver etter forurensningslovverket og oppfølging av klima og miljø, jamfør kommunedelplanen *Nome - Trygt og grønt*. Det blir stadig nye saker som krever tett oppfølging. Det er derfor et stort behov for en dedikert ressurs som kan håndtere klimatilpasning og klimakutt, oppfølging av vannforskriften, vurdering av konsekvensutredninger i forbindelse med Fensprosessen og andre større utviklingssaker, forsøplingssaker og naturmangfold. Kommunedirektør har ikke funnet midler til en slik dedikert ressurs i budsjettfremligg for 2025. Vi har ikke eget register over spredte avløp i kommunen, men vi har en del informasjon i ulike systemer. Virksomhetene plan og areal og SAMKOM ønsker i 2025 å få på plass et samlet register over spredte avløp slik at vi kan ta en samlet vurdering på eventuelle hvilke avløp som kan kobles på kommunalt ledningsnett, og føre tilsyn på de avløpene som fortsatt blir liggende spredt.

Samferdsel og Kommunalteknikk

Samferdsel og kommunalteknikk har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av totalt 141 kilometer vei. Av dette er 45 kilometer asfaltdekket, mens de resterende 96 kilometer består av grusveier. I tillegg har Nome kommune 52 000 kvadratmeter med asfalterte plasser, hovedsakelig parkeringsarealer tilknyttet kommunale bygg.

Nome kommune har en større andel kommunale veier enn sammenlignbare kommuner. Det ble i budsjettvedtaket i fjor vedtatt at det skulle fremmes egen sak om kriterier for kommunal vei. Dette med utgangspunkt i å redusere antall kilometer vei. Saken ble vedtatt 1. oktober 2024 uten at kriterier for vei ble vedtatt. Økte kostnader til veivedlikehold gjør at budsjetttrammen til samfunnsutvikling blir krevende. Regnskapene de siste årene viser at det er budsjettert for lave kostnader til veivedlikehold. Årsaken er klimaendringer med økt styrtregn, krevende vintre med store temperaturendringer, samt at kommunen asfalterte veier krever vedlikehold som det ikke er avsatt midler til.

Nome kommune utfører per i dag mye av den daglige driften i egen regi, men er avhengig av innleie av eksterne maskiner for å kunne møte perioder med høyere aktivitet. Samferdsel og kommunalteknikk har egen veghøvel og traktor i tillegg til leasingavtale på hjulgraver. Hovedoppgaver knyttet til disse maskinene er primært høvling av grusveier, tilføring av grus, grøfting, rehabilitering og oppgradere stikkrenner og kantslått. På tjenester som for eksempel brøyting, strøing og vårrengjøring må kommunen basere seg på innkjøp av disse.

Budsjettet skal i utgangspunktet både dekke vinterdrift og sommervedlikehold/-drift av de kommunale veiene. Budsjetttrammen er økt med 1,5 millioner fra 2024 til 2025 selv etter at det er lagt inn tiltak for å redusere sommerdrift/vedlikehold. Bakgrunn for dette er økte kostnader med kontrakter for brøyting/strøing samt generelt økte kostnader for kjøp av grus/salt og drivstoff.

Klimatilpasning er, og vil i enda større grad bli, et sentralt tema i årene som kommer, da endringene i klimaet fører til økt nedbør og vi opplever hyppigere intervaller med styrtregn. Dette medfører økt belastning på veinettet. For å håndtere disse situasjonene må kapasitet på grøfter og stikkrenner sikres på kritiske punkter. I tillegg kan det være hensiktsmessig å se på alternativer der veiarealet kan benyttes som flomvei slik at store vannmengder ikke havner på avveie. Det fremste risikoreduserende tiltaket mot overvannsskade er å sikre trygge flomveier. Trygge flomveier vil si sammenhengende arealer som vannet kan renne på fra øverst i et nedbørfelt helt frem til vannkilden som er mottaker av overvann/renset avløpsvann. Dette vil kreve ressurser til planlegging og prosjektering.

Vinterdrift er et område av driften som tar en av de største andelene av budsjettet. Vinterdriftens hensikt er å sikre fremkommelighet på kommunens veier og bidrar negativt til veikapitalen. Det vil si

at vinterdriften ofte fører til skader på veinettet og diverse veiobjekter som for eksempel skilt, kantstein, fortau og autovern. Dette fører igjen til økte kostnader knyttet til sommervedlikehold/-drift. Det er budsjettet med 4,5 millioner til brøyting og strøing for 2025. Dette er en beskjeden ramme, med tanke på at prognose for 2024 ligger mellom 5 og 5,5 millioner kroner for denne tjenesten.

Kostnadene til vinterdrift er sterkt knyttet til vinterens intensitet og lengde og kan kun i liten grad planlegges og styres. Klimaendringen gjør seg også gjeldene her som en kostnadsdrivende faktor i form av hyppigere værromslag. Ytterligere har også prisstigning på blant annet drivstoff vært med å drive kostnadene til vinterdrift oppover.

Nome kommune har et betydelig vedlikeholdsetterslep på det kommunale veinettet, - spesielt på asfalterte dekker. Multiconsult utarbeidet i 2015 et notat: Vedlikeholdsetterslepet langs kommunale veier – hva vil det koste å fjerne forfallet i Nome kommune på oppdrag for KS. Notatet konkluderer med at det totale estimerte oppgraderingsbehovet for veiene i Nome kommune er 116 millioner kroner. Dette tilsvarer et oppgraderingsbehov på 800 kroner per meter vei i kommunen. For buer ligger det estimerte oppgraderingsbehovet i kommunen på 9,8 millioner kroner.

Med dagens budsjett, som tilsvarer omtrent 80 kroner per meter vei, inkludert buer, dekker de tildelte midlene kun en liten del av det totale oppgraderingsbehovet. Dette understreker behovet for ytterligere finansiering for å kunne oppnå en akseptabel standard på de kommunale veiene i Nome kommune.

Eiendomsforvaltning

Kommunen har en stor eiendomsmasse, med ca. 50 000 kvadratmeter formålsbygg og ca. 15 000 kvadratmeter med eiendom på Dagsrud. Eiendomsavdelingen har boliger for utleie og tilsyn med eiendommer for boligstiftelsene NOBO og NOBEF. Det er store utfordringer for å etterleve de nasjonale- og lokale føringene. Årsaken er at det ikke er nok midler til vedlikehold for å oppnå verdikende eiendomsforvaltning. Det er samme utfordring ved investeringer, da prisen blir for høy og kostnader må kuttes.

For kommunens eiendomsforvaltning er det et krevende budsjett og økonomiplanopplegg som nå legges frem. Kommunen har stor eiendomsportefølje med mange eldre bygg med behov for større oppgraderinger. I 2024 ble det startet opp et pilotprosjekt i samarbeid med KLP/KS der Nome kommune er en av deltagerkommunene. «Prosjekt I516 ENØK – oppgradering Ulefoss Samfunnshus/Ulefosshallen/Nome Sjukeheim.» Prosjektet omhandler tre forskjellige bygg. Prosjektet Nome Sjukeheim ferdigstilles i 2024. Prosjektet som var planlagt gjennomført i 2025, er det største og som har et behov for en samordnet oppgradering på alle områder. Det gjelder for Samfunnshuset og Ulefosshallen. Kostnadene med tiltaket i form av renter og avdrag på lån vil ikke kompenseres med innsparing på energisiden, og kommunedirektør har derfor valgt å ikke videreføre investeringsprosjektet. At investeringstiltaket tas ut, vil på sikt få konsekvenser for drift og vedlikehold av bygningsmassen. Tiltaket ville i tillegg til ENØK oppgradering, gitt bygningsmassen nødvendig renovering som uavhengig av tiltaket må tas i nær fremtid. Dersom ikke ENØK-tiltaket gjennomføres vil denne oppgradering sannsynligvis måtte tas som drift og ikke investering.

Kommunal bygningsmasse øker i areal og det etableres flere og mer arbeidskrevende parker med aktivitetsutstyr som skal være godkjent i forskrifter som gir trygghet for brukere. Det installeres også mer komplekse tekniske anlegg i bygg fordi det er fokus på energikostnader og bærekraftige miljøløsninger. Av dette skapes det et behov for automatisering til optimal styring og drift. Det å kunne effektivisere tilsyn av tekniske anlegg for kontinuerlig overvåking vil være en prioritert oppgave fremover. Det sparer våre vaktmestertjenester for tidsbruk, øker optimal drift av tekniske anlegg og kan gi tidlig informasjon om feil som igjen kan hindre uøkonomisk drift. Denne

effektiviseringen gir vaktmesterne økt tid til andre viktige oppgaver. Dette er spesielt viktig da vaktmestertjenesten har fått redusert bemanning de senere år. Vaktmestertjenesten har nå ti stillinger i 100% prosent. For tre år siden var det tolv ansatte i 100 prosent stilling.

Økonomiplanen for neste 4-års periode legger opp til en økning på 1 million til vedlikehold av kommunale boliger. Samtidig reduseres vedlikeholdsmidler til kommunale formålsbygg og utstyr ved Nome Sjukeheim med henholdsvis 100.000 kroner og 400.000 kroner for 2025 og en ytterligere reduksjon for de neste tre årene etter det frem til 2028. I samme 4-års periode planlegges det for utvidelse av arealer for Helse og Omsorg for å møte fremtidig eldreomsorg. Dette skaper bekymring for fremtidig opprettholdelse av drift på byggene for å kunne yte våre tjenester til alle våre brukere og innbyggere i Nome kommune.

Kommunedirektør har i forslag til budsjett lagt inn enkelte driftstiltak som er ansett som akutt/nødvendig for å opprettholde drift av bygningsmassen. Det er først og fremst ved sykehjemmet en ser det er større utfordringer, men både enkelte skole- og barnehagebygg har akutte behov for vedlikehold i økonomiplanperioden.

Det gjennomføres en omorganisering av renholdsoppgaver. Det er nødvendig å ansette en enhetsleder som skal ha budsjett og personalansvar for alle renholderne. En ser at området over tid har hatt stort sykefravær og at det er krevende for virksomhetsleder å følge opp ansatte på en god måte. Endringene gjennomføres innefor eksisterende budsjetttrammer.

Det arbeides med ferdigstilling av en vedlikeholdsplan i løpet av 2024. Det er i den forbindelse kartlagt alle bygg som er satt opp i tabell for vedlikeholdskostnader. Denne tabellen er basert på Holte FDV sin kalkulasjonsnøkkel. Denne er den mest brukte kalkulasjonsnøkkel i kommune- Norge. Stadig flere kommuner legger til grunn at årlig økonomisk ramme til vedlikehold skal følge nøkkeltall til Holte FDV Normal. I Nome rådes det til å gjøre det samme. Det vil være aktuelt å regulere satser manuelt ut fra lokal kjennskap til byggene. Det kan slå ut negativt eller positivt fra Holte FDV sine beregninger, men det vil først konkluderes med når endelig vedlikeholdsplan er ferdigstilt. Det vises til vedlegg til budsjett og økonomiplan der nøkkeltall Holte utvikling, vedlikehold og reparasjon for årlig kostnader med eiendomsforvaltning for alle kommunale bygg. Oversikten viser anbefalte årlig kostnadsnivå for vedlikehold på 18,7 millioner kroner pluss 13,3 millioner kroner til utvikling. Totalt 32 millioner kroner årlig til drift av kommunens bygningsmasse. Holte nøkkeltall på vedlikehold og reparasjon bør årlig legges til grunn i budsjett og økonomiplan. Holte nøkkeltall bør også legges til grunn for utskifting, der eiendom legger frem en prioritert liste over tiltak ved årlig budsjett og økonomiplanarbeid. Holte FDV nøkkeltall er basert på 2024 kostnader.

Virksomhetsområde eiendom har for budsjett 2025 et vedlikeholdsbudsjett på kr 7,4 millioner. Dette utgjør 56% av Holte FDV sine beregninger, det vil si at det mangler 44% for å nå den faglige anbefalingen til vedlikehold av bygg. Da er ikke utvikling av eiendom medtatt i det hele tatt. Kommunedirektøren ser ingen mulighet til å følge opp ambisjonene slik den økonomisk situasjon til kommunen er. Det vil derfor bli vektlagt enkelte vedlikeholdsoppgaver som anses som mest nødvendige/akutte som egne tiltak i tiltakskatalogen.

Brann og feiing

Det er en forventning at den kommunale organiseringen sikrer nærhet til innbyggerne, lokalkunnskap og rask bistand når befolkningen trenger hjelp. Brannmannskaper har i så måte blitt samfunnets vaktmestere, og rykker ut på et videre spekter av oppdrag enn tidligere. For å stå stødigere i de utfordringene man vil kunne stå ovenfor på utrykninger er det behov for å øve langt mere enn det som gjøres i dag. Over en 10-års periode så har antall utrykninger steget fra ca. 230 til rundt 330 utrykninger årlig.

Vi har stort sett veldig bra oppmøte på utrykninger. Man kunne ønske å styrke vaktberedskapen i påske og juli måned, da dette er særs sårbare perioder for et innkallingsbrannvesen uten fast vakt.

En utfordring er å få rekruttert mannskap som både har bosted og har hovedarbeidsgiver i nærheten av brannstasjonene. Arbeidsgiver bestreber at totalbelastningen for å dra på utrykning/oppdrag ikke må bli urettmessig stor for mannskapene. Det må tas med i betraktningene at de fleste innkallingsmannskaper har annen hovedarbeidsgiver enn Nome kommune.

Netto utgifter budsjett 2025 er i ubalanse med netto inntekter pålydende -330 000 kroner. Dette tilsvarer avgiftsreduksjon Nome kommune fikk ved å bli overført fra arbeidsgiveravgift sone 1a (14,1 prosent) til sone 2 (10,6 prosent) i 2014. Midt-Telemark kommune er i sone 2. Denne innsparingen går i sin helhet til Nome kommune, da den har sin motpost i redusert rammetilskudd for Nome kommune.

Oppgradering av brannstasjonene i Lunde, Bø og Gvarv er i god progresjon. Det fysiske arbeidsmiljøet vil ved ferdigstillelse tilfredsstille kravene som settes til utforming av brannstasjoner. Oppgradering av brannstasjonene vil som konsekvens føre til økt husleie.

Nome kommune sin andel av økte kostnader til husleie for 2025 vil for NMTBR-brann være mellom 500-600 000 kroner. Videre økning må påregnes i økonomiplanperioden.

Også feietjenesten vil få økte kostnader til husleie som følge av oppgradering av brannstasjonen i Bø, da denne vil benyttes som oppmøtested for feierne.

Økt kostnad for NMTBR-feiervesen vil fra og med 2025 være mellom 350-400 000 kroner.

6.7.4 Budsjettrammen

H: Samfunnsutvikling							
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	31/12 - 2024	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Bevilget til 01/01-2024		70 159	55 346	55 346	55 346	55 346	55 346
Tiltak og konsekvenser i forrige økonomiplan							
Økte strømspriser				-580	-1 161	-1 161	-1 161
Engangbev. 2024:Utskifting av vinduer Dagsrud				-500	-500	-500	-500
Forskuttering spillemidler					-1 000	-1 000	-1 000
Økt vedlikehold kommunale bygg (utleieboliger)				1 000	1 000	1 000	1 000
Ny ansatt Oppmåling/restanser				-250	-250	-250	-250
Matrikulering av vei 2024				-350	-350	-350	-350
Brøyting/strøing - økte kostnader nye kontrakter				500	500	500	500
Brann og redning - økt husleie 3 nye brannstasjoner				900	900	900	900
Tiltak 2023 - stengt basseng Dagsrud fra midten av 2025				-240	-480	-480	-480
Rammekutt samfunnsutvikling Kun i 2024				500	500	500	500
Vedlikehold formålsbygg -Nedtrapping av ekstra bev.				-100	-500	-850	-850
Nome sykehjem -nødvendig vedlikehold -nedtrapping				-400	-400	-800	-800
Privatisering av kommunale veger				-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Felles base utestyrken - investering					-90	-90	-90
Eiendom - EPC-Light - investering				-100	-410	-410	-410
Eiendom - belysning formålsbygg					-100	-300	-300
Integreringsmidler - boligkonsulent				-135	-261	-360	-450
Ukjente endringer -avstemme mot økonomiplan				180	-90	-90	-90
ØP: Forrige vedtatte økonomiplan			55 346	54 571	51 454	50 405	50 315
Bevilget 1. tertial 2024 m/viderføring							
Bevilget 2. tertial 2024 m/videreføring			2 000				
Ikke Privatisering av vei. KST vedtak 1.okt				1 200	1 200	1 200	1 200
Sum politisk bevilget			57 346	55 771	52 654	51 605	51 515
Konsekvensjusteringer							
Etterjustering lønn 2024	0,3 %			157	157	157	157
Lønnsvekst 2025 - Sentralt budsjett-pott	4,4 %			0	0	0	0
Strømspriser reduseres ikke - nettleie økn.				580	1 161	1 161	1 161
Prisvekst 2025 egne kjøp	3,5 %			2 793	2 793	2 793	2 793
Tilbakef. Innsparing felles base -ikke investert				0	90	90	90
EPC-ligth ikke eiendom, og redusert investering				100	410	410	410
Tilbakef. Belysning formålsbygg- ikke investert				0	100	300	300
Brann og redning - justering husleie				-180	140	180	180
Tilbakebetaling av spillemidler						-467	
Administrative endringer				-3 151	-2 188	-2 096	-1 978
Sum konsekvensjustert budsjett i ARENA				56 070	55 317	54 133	54 628
Rammetiltak							
Kommuneplanens arealdel				0	800	200	
Karlegging Telemarkskanalen				50			
Redusere søkbare kulturmidler				-800	-800	-800	-800
Redusere ett 100% stilling Kultur/fritid				-705	-705	-705	-705
Fjerne egenandel kulturelle sandkasse				-40	-40	-40	-40
Ingen forskuttering av spillemidler				-1 000			
Legge ned Nome kino og Pulsen kiosk				-176	-285	-285	-285
Red. Sommvedlikehold vei -Salting				-250	-250	-250	-250
Red. sommer vedlikehold				-100	-100	-100	-100
Utbedr. Råteskader Dagsrudgata 6-8					950		
Tiltak radon kommunale bygg				65	65	60	60
Utbedringer ulike Formålsbygg				1 000	50	600	1 900
Effekt av investeringstiltak				0	110	84	60
Kommunedirektørens forslag m/tiltak				54 114	55 112	52 897	54 468
Politiske endringer							
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		70 159	57 346	54 114	55 112	52 897	54 468

6.7.5 Planlagte aktiviteter

Planlagte aktiviteter – rammeområde H							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Ferdigstille utredningsprogram for areal til mineralpark		Vedtak sak 34/24	x				
Utrede andre typer innsparinger enn privatisering av vei.		Vedtak sak 74/24	x				
Samarbeid kartlegging Telemarkskanalen			x				Fylkeskommunen har søkt om tilskudd fra Nome kommune på 50 000 kr. Lagt inn i kommunedirektørs forslag.
Rullere Samfunnsdelen		Vedtak sak 76/24	x				
Rullere kommuneplanens arealdel		Vedtak sak 76/24		x	x		
Universell utforming kommunale bygg		Budsjett/økonomiplan	x	x			Gjennomføring av enkle tiltak for å bedre tilgjengelighet og sikkerhet på våre formålsbygg.
Lage en plan for avhending og eventuelt sanering av kommunale bygg for å komprimere arealbruk	7.4	Samfunnsdelen	x				Mindre vedlikeholdskostnader. Bedre utnyttelse av eksisterende lokaler. Mindre energikostnader. Plan utarbeides parallelt med vedlikeholdsplan

6.8 Vann og Avløp – Ramme J

Vannforsyning og avløp er kritisk infrastruktur.

På vann drifter kommunen tre vannverk og 129 kilometer ledningsnett. På ledningsnettet har vi syv høydebasseng og fem trykkøkingsstasjoner. På avløp drifter kommunen fire avløpsrensaneanlegg og 113 kilometer ledningsnett med 28 avløpspumpestasjoner.

6.8.1 Nasjonale føringer

Området reguleres av en rekke lover, forskrifter og nasjonale strategier som har som mål å sikre en trygg og bærekraftig forvaltning av vann- og avløpssystemer.

Vass og avløpslova sikrer kommunen eierskap og kontroll av essensiell infrastruktur. Loven legger også føringer for vann- og avløpsgebyrer.

Andre sentrale lover og forskrifter innenfor rammeområdet vann og avløp er Vannforskriften, Drikkevannsforskriften, Forurensingsloven og Forurensingsforskriften.

Nome kommune rapporterer årlig til:

- Miljødirektoratet/Statsforvalter
- Mattilsynet (KOSTRA)

Mattilsynet er tilsynsmyndighet for vannverkene i Nome Kommune. Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for Søvitt avløpsrenseanlegg etter kapittel 14 i Forurensingsforskriften. Nome kommune er selv forurensningsmyndighet etter kapittel 13 i Forurensingsforskriften for resterende avløpsrenseanlegg i kommunen.

Revidert avløpsdirektiv:

EU-kommisjonen har i flere år arbeidet med forslag til et revidert avløpsdirektiv og 7. oktober 2024 ble det godkjent av EU-Parlamentet. Det er forventet at Ministerrådet vil godkjenne direktivet 5. november. Når direktivet er vedtatt og publisert av EU vil det fortsatt være en prosess for Norge før direktivet trer i kraft hos oss. Det nye avløpsdirektivet inneholder både *strengere* og *nye* krav til håndtering av avløpsvann. Dagens direktiv omfatter tettbebyggelser fra 2000 personekvivalenter med utslipp til ferskvann. Ny grense er tettbebyggelser fra 1000 personekvivalenter og krav om sekundærrensing. Dette vil føre til økte utgifter knyttet til oppgraderinger av avløpsrenseanlegg som i dag ikke har denne teknologien. For Nome kommune betyr dette at også Lunde renseanlegg vil bli underlagt Statsforvalter og få krav om sekundærrensing.

Klima og miljøhensyn:

Samfunnet rammes allerede hardt av endret klima. Vann- og avløpsområdet er under kraftig press som følge av klimaendringer. Det er både kostbart og utfordrende å tilpasse infrastrukturen til ekstreme nedbørmengder og flom. De store nedbørmengdene utfordrer kapasiteten i avløpsnettene og på renseanleggene. Økte mengder med fremmedvann inn til renseanlegg gjør det krevende å overholde myndighetenes krav til forsvarlig rensing av avløpsvann, og kravene til vannkvalitet til resipientene der avløpsvann renner ut.

I februar 2024 ble nasjonale mål for vann og helse oppdatert og vedtatt av regjeringen, sammen med en gjennomføringsplan for sektormyndighetene. Det er til sammen 25 mål. For de ulike målene ligger det kriterier for måloppnåelse til grunn.

Fra statsforvalters forventningsbrev er følgende krav/pålegg gitt:

Krav/pålegg: Alle avløpsanlegg i kvar einskild kommune skal oppfylle reinsekrav i forurensingsforskrifta slik at miljømåla etter vassforskrifta kan nåast innan 2027, og seinast innan 2033. Det går fram av dei nasjonale føringane for arbeidet med oppdatering av dei regionale vassforvaltingsplanane, frå Klima- og miljødepartementet av 19. mars 2019.

6.8.2 Lokale føringer

Oppstart av arbeidet med hovedplan for vann og avløp starter opp i 2025. Nasjonale mål for vann og helse skal implementeres i planene. Det var planlagt utarbeidelse av egen VA-norm. Dette bortfaller

til fordel for Vannstandard.no. Vannstandard er et verktøy fra Norsk Vann som erstatter de to tidligere produktene VA-norm og VA/Miljø-blad.

Et av hovedmålene for virksomheten innenfor perioden vil være effektiv ressursbruk og god økonomisk styring ved å innfri vedtatte økonomisk måltall gjennom gode beslutningsgrunnlag og budsjettkontroll. Samferdsel og kommunalteknikk vil også jobbe med å sikre riktig organisering og dimensjonering av tjenestetilbudet.

6.8.3 Særlige utfordringer

I den kommende økonomiplanperioden vil vann på avveie være en av hovedutfordringene. Problemet skyldes betydelig lekkasje fra vannledningsnettet, samt at store mengder fremmedvann enten lekker eller ledes inn i avløpssystemet. I tillegg er det en betydelig andel avløpsvann som går i overløp og forurenser vassdrag i kommunen. I Nome er det flere strekninger med asbestør, og det aldrende ledningsnettet gir store lekkasjutfordringer.

Lekkasjetap:

Lekkasjetap på både kommunalt og privat ledningsnett er en betydelig utfordring for mange kommuner, inkludert Nome kommune, som har rapportert lekkasjetap på 39,7 %. Et lekkasjetap betyr at kommunen produserer og distribuerer mer vann enn nødvendig. Dette fører også til unødige produksjonskostnader for rensing og energibruk ved distribusjon av vann.

Utette vannledninger medfører også en risiko for forurensing av drikkevannet ved trykkløse hendelser. Det er et nasjonalt mål å redusere lekkasjegraden til maks 25% innen 2033.

Lekkasjesøk vil være en prioritet for Samferdsel og kommunalteknikk kommende periode. Dette er en ressurskrevende oppgave. Det har tidligere vært jobbet med et prosjekt for innføring av automatisk avlesning av vannmålere via strømmåler hos abonnenten. Dette er ikke lenger aktuelt. Det er imidlertid undersøkt løsninger med vannmålere med innebygget NB-IoT-kommunikasjon som gir dataoverføring og kommunikasjon med vannmålere.

Fremmedvann:

Fremmedvann i avløpsnettet er en stor utfordring og medfører både økonomiske og miljømessige konsekvenser. Samtlige avløpsrenseanlegg i Nome kommune har utfordringer med at fremmedvann blir tilført avløpsnettet. Dette gir kapasitetsproblemer på ledningsnettet og fører til lavere rensesgrad på rensesanleggene. Arbeidet med å finne fremmedvannskilder og redusere disse er en kontinuerlig prosess som krever langtidsplanlegging og vedvarende innsats i form av rør- og kuminspeksjoner, fjerning av inntrengende røtter og innlekkasjepunkter. Kommunal og privat separering av felles avløpsledninger er også svært viktig.

Fremmedvannsjakt må også prioriteres fremover for å nå nasjonale krav. Det vil være viktig å kartlegge hvilke områder som er størst påvirket av fremmedvann slik at vi kan få størst uttelling av tiltakene våre.

Pålegg om separering av de private stikkledningene er også et virkemiddel som gir god effekt med tanke på å oppnå reduksjon av fremmedvann inn til rensesanlegg, avlaste kapasitet på ledningsnett og forhindre tilbakeslag hos private.

Vedlikeholdsetterslep på det kommunale ledningsnettet:

Investeringsbehovet for vann- og avløpsanleggene i Nome kommune fortsetter å øke. For å sikre innbyggere tilstrekkelig rent drikkevann og forsvarlig rensing av avløpsvann må det investeres mer i vann og avløp i årene fremover. I nasjonale mål for vann og avløp er det satt en satsning på at utskiftningstakten for vann skal ligge på 1,2% årlig og for avløp 1% innen 2033.

Dette tilsier at investeringsbudsjettet for vann og avløp bør ligge rett i underkant av 40 millioner kroner for Nome kommune innen 2033. Nome kommune har i lang tid hatt en investeringsramme på 15 millioner kroner avsatt til utskiftning. Skal man nå nasjonale mål må denne øke med 25 millioner innen 2033. For kommuner som Nome, der det er relativt få abonnenter og lite press på utbygging, vil de nasjonale målene føre til store økninger i gebyrer for vann og avløp. Kommunedirektør foreslår ikke en opptrapping i økonomiplanen med bakgrunn i allerede høye gebyrer, samt at en opptrapping ikke kan gjennomføres uten at det også tilføres flere ressurser til gjennomføringen. Det er lagt inn økte kostnader for oppgradering/renovasjon av Svenseid renseanlegg og vannbehandlingsanlegg i budsjett 2025 med en kostnadsramme på 25 millioner. Videre er det sannsynlig at Lunde renseanlegg vil få krav til flere rensetrinn som igjen vil føre til økte kostnader. Dette vil på kort sikt føre til økte gebyrer. Når hovedplan for vann og avløp foreligger vil opptrapping og utskiftningstakt av ledningsnettet få større fokus.

6.8.4 Budsjettrammen

J: Vann og Avløp							
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Kalkyle Vann							
Direkte kostnader vann	J-1	9 913	8 476	9 930	9 744	10 181	10 640
Indirekte kostnader vann		299	290	299	312	326	341
Kapitalkostnader -renter/avskrivning		5 605	6 555	6 483	7 347	7 685	7 884
Kapitalkostnader -renter Vann							
Gebyr Vann		-11 099	-15 421	-16 959	-17 691	-18 483	-19 155
Andre inntekter vann		-18	-23	0	0	0	0
Renteavsetning til fond		0	0	0	0	0	0
Avsetning til bundet fond			123	0	0	0	0
Bruk av bundet fond		-3 217	0	0	0	0	0
Sum		1 483	0	-247	-288	-291	-290
Kalkyle Avløp							
Direkte kostnader avløp	J-1	9 884	9 465	10 728	10 421	10 890	11 379
Indirekte kostnader		289	282	313	328	343	358
Kapitalkostnader-avskrivning/renter		6 788	7 708	7 555	8 495	8 764	8 868
Kapitalkostnader-renter avløp							
Gebyr Avløp		-15 133	-17 604	-18 818	-19 503	-20 256	-20 863
Andre inntekter avløp		-59	0	0	0	0	0
Renteavsetning til fond		0	0	0	0	0	0
Avsetning til bundet fond		0	149	0	0	0	0
Bruk av bundet fond		-547					
Sum		1 222	0	-222	-259	-259	-258
Korrigerings		-1 030		0	0	0	0
Kommunedirektørens forslag m/tiltak		1 675	0	-469	-547	-550	-548
Politiske endringer							
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		1 675	0	-469	-547	-550	-548

6.8.5 Planlagte aktiviteter

Vann

Planlagte aktiviteter - rammeområde J							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Hovedplan vann			x				Innarbeidet i budsjett
Lekkasjesøk			x	x	x	x	Resultatet vil være viktig data for prioritering i utskiftningsplan for vann og avløpsnett. Det er vedtatt et mål om at lekkasje skal være lavere en 30%. For å oppnå bedre resultat er lekkasjesøk en viktig oppgave for å bedre situasjonen.

Avløp

Planlagte aktiviteter - rammeområde J							
Aktivitet:	Kommuneplan:	Planstrategi/ Politisk vedtak:	Gjennomføres				Konsekvenser økonomi:
			2025	2026	2027	2028	
Hovedplan avløp			x				Innarbeidet i budsjett
Fremmedvannsjakt			x	x	x	x	Resultatet vil være viktig data for prioritering i utskiftningsplan for vann og avløpsnett. For å oppnå bedre resultat er fremmedvannsjakt en viktig oppgave for å bedre situasjonen.

6.9 Felles inntekter og utgifter – Ramme M

6.9.1 Innhold i rammen

Rammeområdet består av fire poster:

- Konesjonskraftsinntekter
- Kapitalbidrag fra vann og avløp
- Avvik på pensjon, premieavvik og amortisering
- Lønnsreserve og periodisering av lønn

6.9.2 Budsjettrammen

M: Felles inntekter/utgifter								
Alle beløp i 1000 kroner		Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Premiss		År 2023	1/1 - 2024	31/12 - 2024	ÅR 2025	År 2026	År 2027	År 2028
Netto Konesjonskraftinnt.		-17 525	-17 000	-17 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Kapitalbidrag fra vann og avløp		-12 980	-14 835	-14 835	-14 650	-16 482	-17 118	-17 451
Pensjon, premieavvik, amortisering		-13 732	-1 060	-1 060	-6 417	-3 023	-400	-558
Lønnsreserve - lønnsøkning 2025	4,4 %	-774	0	1 200	15 000	15 000	15 000	15 000
Kommunedirektørens forslag m/tiltak		-45 011	-32 895	-31 695	-18 067	-16 505	-14 518	-15 009
<i>Politiske endringer</i>								
Kommunestyrets vedtatt budsjett og ØP		-45 011	-32 895	-31 695	-18 067	-16 505	-14 518	-15 009

Konesjonskraft

Beregning av inntekt fra konesjonskraft er basert på prognoser av strømpris i 2025 og fremover. En netto inntekt på 12 millioner kroner krever en gjennomsnittlig strømpris på 73 øre/kwh hele året. Prognoser fra Telemark Energi er noe lavere, og gir da også noe lavere inntekt fra konesjonskraft.

Kapitalbidrag fra vann og avløp

Investeringer i vann og avløp medfører økte låneopptak. Dette medfører renter og avdragsutgifter til kommunen. Disse utgiftene kan tas med i beregningen av gebyrer. Forskriften tilsier at det er ikke den rente kommune betaler som skal benyttes, men en statlig bestemt rente (2 mnd swap +0,5) som skal brukes i beregningene. Nome kommune låner til en høyere rente i dag, og taper dermed på ordningen. Det er heller ikke de faktiske avdragene som skal brukes i beregningen, men avskrivninger etter forskrift. Normalt tar kommunen opp lån som er omtrentlige med avskrivningene.

Pensjon, premieavvik og amortisering

- Premieavviket inkl. premiefond utgjør en inntekt på 56,7 millioner kroner i budsjett 2025.
- Amortiseringen utgjør en kostnad på 19,1 millioner kroner.
- Pensjonsavsetning fra virksomhetene er kalkulert til 31,8 millioner kroner for lite.

Samlet gir dette et bidrag på 5,8 millioner kroner i driftsbudsjettet.

Lønnsreserve og periodisering av lønn

Det er satt av 15 millioner til lønnsreserve som en felles pott. Lønn og sosialutgifter var i regnskapet for 2023 på til sammen 498 millioner kroner. I statsbudsjettet er det brukt 4,5% som lønnsøkning i kommunene for år 2025. Dette vil tilsa en lønnsvekst på 22,4 millioner kroner. Det antas at noe av dette er lønnsoverheng. Dette er tatt hensyn til ved at det er lønn 31.12 2024 som er lagt il grunn på rammeområdene. Da skal lønnsøkningen i kroner bare gjelde fra 1.mai og ut året. Det gir 8/12 av de 22,4 millionene. Det gir et behov for en lønnpott på 15 millioner kroner.

Potten deles ut i etter lønnsøkninger forhandlet frem sentralt og lokalt. Sentrale forhandlinger gjelder normalt fra 1. mai. Virkningsdatoen er også en del av de sentrale forhandlingene. Ved enkelte anledninger har det blitt valgt andre virkningdatoer.

Sentrale forhandlinger skjer mellom KS og organisasjonene. Nome kommune har ingen innvirkning på de sentrale forhandlingene.

Størrelsen på samlet beløp til lokale forhandlinger bestemmes også sentralt. Kommunene skal deretter kun forhandle innenfor den samlede sum bestemt sentralt. Unntaket fra dette er lønnsforhandlinger som gjelder kapittel 3 og 5. Her er det avklart i hovedtariffavtalene at dette forhandles kun lokalt uten en på forhand bestemt sum. Det er likevel en forventning at det følges samme størrelse på lønnsøkningen som i de sentrale forhandlinger.

7 Vedlegg

7.1 Gebyrregulativ og betalingssetser

7.1.1 Gravplassmyndigheten

Etter innspill fra kirkevergen er det foreslått å øke festeavgiften per grav per år fra 250 kroner til 350 kroner fra 01.01.2025. Samtidig vil faktureringsperioden reduseres fra 15 til 5 år.

7.1.2 Administrative tjenester

Skjenkebevilling

Bevillingsgebyr for salg- og skjenkebevilling følger de til enhver tid gjeldende satser i henhold til Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften).

For 2024 utgjør bevillingsgebyret i alkoholforskriften per år minimum 1960 kroner for salg og 6100 kroner for skjenking. For ambulerende bevilgning er gebyret satt til maksimalt 440 kroner per gang. I henhold til alkoholpolitiske retningslinjer vedtatt av kommunestyret 25.06.2024 kan helse-, omsorgs- og oppvekstutvalget likevel i særlige tilfeller bestemme at gebyret skal settes lavere.

Fra 2025 vil de ordinære satsene i alkoholforskriften gjelde for salg, skjenking og ambulerende bevilling. Det innebærer økt gebyr for fast skjenking og enkeltanledning. Fast skjenkebevilling vil følge alkoholforskriftens ordinære satser. Gebyr for enkeltanledning vil beregnes etter følgende modell:

Arrangement opptil 50 gjester	– 10 % av mistegebyr
Arrangement opptil 100 gjester	– 20 % av mistegebyr
Arrangement over 100 gjester	– 50 % av minstegebyr
Arrangement over 1000 gjester	– minstegebyr for skjenking iht. Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk.

Satsene for 2025 publiseres innen 01.12.2024.

Vigsel

I Nome kommune har borgerlig vigsel vært gratis. Forskrift om kommunale vigsler åpner for at kommunen kan ta betaling for nødvendige kostnader utenom vanlig tid og sted, og for innbyggere fra andre kommuner.

Fra 2025 innføres det betaling for vigsel som ikke gjennomføres i kontortiden (klokken 08.00 – 16.00 på hverdager). Prisen i 2025 vil være 1000 kroner.

7.1.3 Utleie av kultur-, idretts- og skolebygg til lag og organisasjoner i Nome og privatpersoner bosatt i Nome

Nome kommune har siden 2005 praktisert utlån av kultur-, idretts- og skolebygg mot et vederlag av symbolsk karakter til lag og foreninger og privatpersoner bosatt i Nome. Fordelen med dette er at Nome kommune får momskompensasjon på driften av byggene. Kriteriet for at det skal kunne defineres som utlån er at vederlaget som kreves ikke overstiger kommunens kostnader til vask/renhold. Satsen på 70 kroner per time har nå stått fast siden 2017, men ble økt fra 70 kroner til 80 kroner per time fra 2024. Det foreslås ingen økning i 2025.

7.1.4 Oppvekst

Barnehagesatsene justeres i tråd med Stortingets vedtak for maksimalsatser per måned.

Regjeringen innførte fra høsten 2022 tilbud om 12 timer gratis SFO i uken for alle førsteklassinger. Ordningen ble utvidet til 2. trinn fra høsten 2023 og til 3. trinn fra høsten 2024. Utenom gratis kjernetid er det ikke nasjonale føringer for satsene på SFO. En øvre grense er at oppholdsbetalingen dekker kostnaden ved å tilby SFO (selvkost), men den ville gitt så høye priser at ingen brukere vil benytte seg av tilbudet. For 2025 er det foreslått å justere satsene med 4,3 prosent.

7.1.5 Helse og omsorg

Hjemmesykepleie og tjenester til personlig stell og egenomsorg er gratis. Kommunen kan imidlertid kreve betaling for praktisk bistand. Det dreier seg om typiske hjemmehjelps tjenester som rengjøring, klesvask, matlaging og annet praktisk arbeid i forbindelse med husholdningen. I tillegg blir nødvendige innkjøp, ærend til offentlige kontorer og liknende daglige gjøremål regnes som praktisk bistand. Kommunen kan selv bestemme nivået på egenbetaling, men en øvre grense er den faktiske kostnaden det er å produsere tjenesten. Egenandelene skal ses i sammenheng med brukerens inntekter, og det er ikke mulig å ta mer enn et maksimalbeløp som er fastsatt i egen forskrift.

Betalingssatsene i gebyrregulativet for helse og omsorg er regulert enten etter forskrift eller deflator. Oppholdsbetalingen ved Bjervatun alderspensjonat følger egen beregning til og med 2025. Det vil si at summen kun vil reguleres med deflator fra 2026.

7.1.6 Samfunnsutvikling

Kommunale gebyrer - selvkost vann, avløp, renovasjon, slam og feiing

Nome kommune har vedtatt i sak 96/23 at kommunen har en forpliktelse å til å gjennomføre oppgjørskorreksjonen for feilaktig innkrevde vann- og avløpsgebyrer i perioden 2020 til 2022. Det er fastsatt arealtrinn for betaling av gebyr. Der det har forekommet avvik, skal dette korrigeres. Abonnenter med bolig under 120 kvadratmeter får korrigert gebyr tilsvarende 120 kubikkmeter. Abonnenter som har betalt for lite med bolig over 120 kvadratmeter blir korrigert der gebyret fastsettes etter 200 kubikkmeter.

For tilbakebetaling av vann- og avløpsgebyrer skal det beregnes avsavnsrente for perioden. Renteberegningen skal tilsvare styringsrenten. I perioden har renten variert fra 0 prosent til 2,75 prosent. Kommunen har derfor avgjort at avsavnsrente legges til 1,5 prosent for perioden. For 2023 og 2024 er det tatt utgangspunkt i styringsrentens årlige gjennomsnitt ved fastsettelse av renteberegning. I 2023 var dette 3,54 prosent. i 2024 er dette 4,5 prosent.

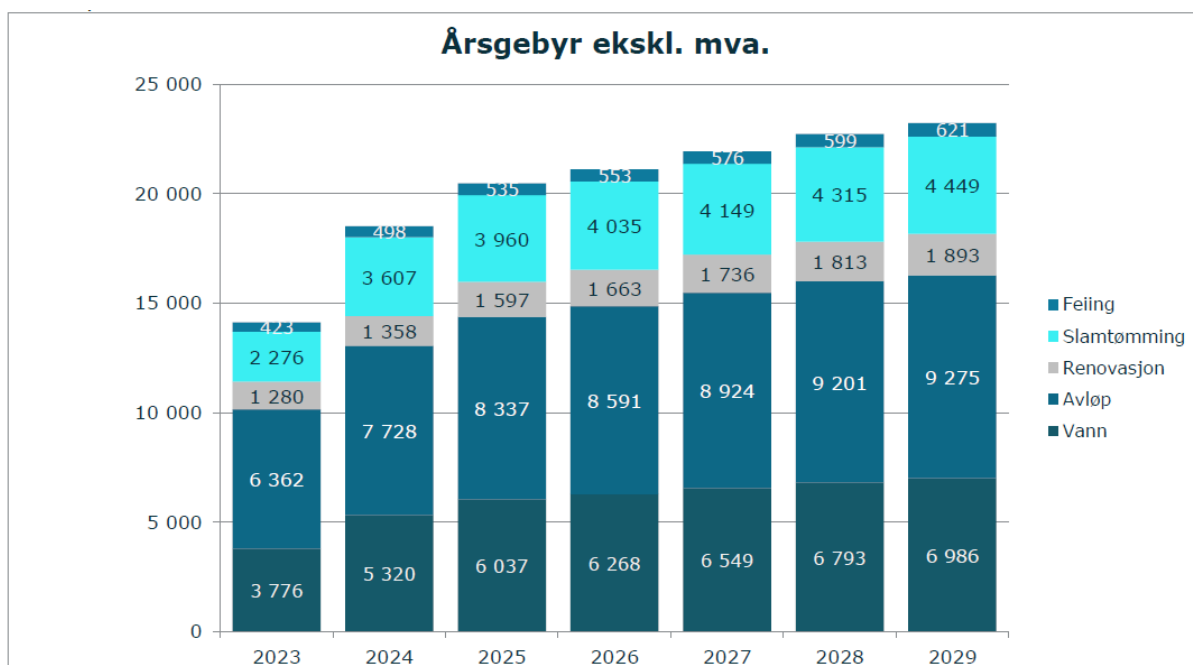
Samlet må det gjøres korrigeringer for 381 unike avtaler. Kommunen må betale tilbake **1 797 874 kroner**. Samlet beløp kommunen må kreve tilbakebetaling for er 100 348 kroner. Oppgjørskorreksjonen er vedtatt av kommunestyret skal dekkes innenfor gebyrene etter selvkostprinsippet, og dette er hensyntatt i budsjettopplegget for vann og avløp for 2025. Det er

planlagt at oppgjørskorreksjonen skal skje i første termin 2025. Det vises ellers til vedlagt notat fra Momentum.

Gebyrutvikling for vann, avløp, renovasjon, slamtømming og feiing:

Kalkylerenten er anslått å bli 3,84 prosent i 2025. Budsjettet er utarbeidet den 23. oktober 2024. Tallene for 2023 viser endelig etterkalkyle, tallene for 2024 er prognostiserte verdier, mens tallene for 2025 til 2028 er budsjett-/økonomiplan. Det er en rekke faktorer som påvirker selvkostresultatet og som ligger utenfor kommunens kontroll. De viktigste faktorene er budsjettårets forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 prosentpoeng), kapasitetsbegrensninger ved gjennomføring av planlagte prosjekter, samt usikre utgifter og inntekter. I sum fører dette til at det er utfordrende å treffe med budsjettet.

Fra 2024 til 2025 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 10,6 prosent. Renovasjon øker mest med 17,7 prosent. Feiing øker med 7,5 prosent. I perioden 2023 til 2028 øker samlet gebyr med 8 603 kroner, - fra 14 117 kroner i 2023 til 22 720 kroner i 2028. Gebyreksemplene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 216 kubikkmeter. Gebyrsatsene presenteres uten merverdiavgift i påvente av behandlingen av statsbudsjettet og foreslått endring for merverdiavgift.

Gebyrendring fra året før	2025	2026	2027	2028	2029
Vann	13,5 %	3,8 %	4,5 %	3,7 %	2,8 %
Avløp	7,9 %	3,0 %	3,9 %	3,1 %	0,8 %
Renovasjon	17,7 %	4,1 %	4,4 %	4,4 %	4,4 %
Slamtømming	9,8 %	1,9 %	2,8 %	4,0 %	3,1 %
Feiing	7,5 %	3,4 %	4,1 %	4,0 %	3,7 %
Samlet endring	10,6 %	3,1 %	3,9 %	3,6 %	2,2 %

Kommunal gebyrer – Plan, bygg og oppmåling

Kommunale gebyrer for plan, bygg og oppmåling er vedtatt i tråd med lokal forskrift. Det er gjort noen justeringer i regulativet og noen områder har fått noe økt gebyr med bakgrunn i økte kostnader utover kommunal deflator. Det er ellers lagt til grunn kommunal deflator for utregning av gebyrsatser. Gebyrområdet oppnår ikke 100% selvkostdekning for 2024 med bakgrunn i antall saker som er håndtert.

7.2 Tiltakskatalog

Drifts- og investeringstiltak er beskrevet i vedlagte tiltakskataloger.

Det er tre ulike tiltakskataloger;

- Tiltakskatalog drift - Inkluderte tiltak i kommunedirektørens forslag
- Tiltakskatalog drift – IKKE-Inkluderte tiltak i kommunedirektørens forslag
- Tiltakskatalog investeringer (både inkluderte og ikke-inkluderte)

Inkluderte tiltak er markert med grønn farge, mens ikke-inkluderte tiltak er markert med rød farge.

7.3 Skjema etter økonomiforskriftens §5-6

Skjemaet er et krav i forbindelse med budsjettdokumentet, men er ikke en del av kommunestyrets vedtak. Skjemaet er ikke «stabilt» og heller ikke konsistent med andre dokumenter i budsjett og økonomiplan.

Til kommunestyret utarbeides budsjettdokumentene etter økonomiforskriften basert på rammer og IKKE detaljert på art. Kommunestyrets vedtak er ikke utformet på art. Når artene legges inn i Arena og Visma etter endelig vedtak i kommunestyret, vil kun rammesummene stemme og ikke detaljer på art. Det betyr at bruk av bundne fond og renter på rammeområdene kan ha endret seg ved at disse er vekslet ut med tilskudd, andre inntekter eller andre kostnader.

Skjemaet er kun ment som tilleggsinformasjon til budsjett og økonomiplan.